

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ

ತುಳು ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ

ತೃತೀಯ ಭಾಷೆ

(ಪರಿಷ್ಕೃತ)

9

ಒಂಬತ್ತನೆಯ ತರಗತಿ

ಭಾಗ - 1

ಕರ್ನಾಟಕ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಂಘ (ರಿ.)

6ನೇ ಅಡ್ಡರಸ್ತೆ, ಮಲ್ಲೇಶ್ವರಂ, ಬೆಂಗಳೂರು - 560 003.

Foreword

In the pursuit of fostering a healthier and more balanced educational journey, we present this initiative aimed at reducing the weight of school bags. Education is the cornerstone of progress and it is our responsibility to ensure that the pursuit of knowledge is accompanied by the wellbeing of students.

As a first step, to reduce the burden of heavy bags, the School Education Department, Government of Karnataka has decided to print semester-wise textbooks in 2 parts i.e., Summative Assessment 1 and 2. This intervention will help significantly in reducing the weight of school bags.

This Endeavour signifies a paradigm shift, acknowledging the strain posed by bulky bags on students.

Manjushree. N. IAS

Managing Director

Karnataka Textbook Society (R.)

ಮುನ್ನುಡಿ

2005ನೇ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪಠ್ಯಕ್ರಮದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ರಚಿತವಾದ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಪಠ್ಯವಸ್ತುವಿನ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಂಘವು 2010ನೇ ಸಾಲಿನಿಂದ ಒಂದನೇ ತರಗತಿಯಿಂದ ಹತ್ತನೇ ತರಗತಿಯವರೆಗಿನ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ರಚನಾ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದೆ. ಒಟ್ಟು 12 ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಷಾ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಕೋರ್ ವಿಷಯಗಳನ್ನು 7 ಮಾಧ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ರಚನೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. 1ರಿಂದ 4ನೇ ತರಗತಿಯವರೆಗೆ ಪರಿಸರ ವಿಜ್ಞಾನ, ಗಣಿತ ಮತ್ತು 5ರಿಂದ 10ನೇ ತರಗತಿಯವರೆಗೆ ಕೋರ್ ವಿಷಯಗಳಾದ ಗಣಿತ, ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ.

2005ರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪಠ್ಯಕ್ರಮವು ಈ ಕೆಳಗಿನ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

- ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ಜೀವನದ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಜೋಡಿಸುವುದು.
- ಕಂಠಪಾಠ ವಿಧಾನದಿಂದ ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸುವುದು.
- ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ಹೊರತಾಗಿ ಪಠ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಶ್ರೀಮಂತಗೊಳಿಸುವುದು.
- ಜ್ಞಾನದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಕಲಿಕಾ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಬಳಸುವುದು.
- ಭಾರತದ ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ನೀತಿಯನ್ವಯ ಮಕ್ಕಳ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಸ್ಪಂದಿಸುವುದು.
- ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಇಂದಿನ ಹಾಗೂ ಭವಿಷ್ಯದ ಜೀವನಾವಶ್ಯಕತೆಗಳಿಗೆ ಹೊಂದುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು.
- ವಿಷಯಗಳ ಮೇರೆಗಳನ್ನು ಮೀರಿ ಅವುಗಳಿಗೆ ಸಮಗ್ರ ದೃಷ್ಟಿಯ ಬೋಧನೆಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸುವುದು.
- ಶಾಲೆಯ ಹೊರಗಿನ ಬದುಕಿಗೆ ಜ್ಞಾನ ಸಂಯೋಜನೆ.
- ಮಕ್ಕಳಿಂದಲೇ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವುದು.

ನೂತನ ಪಠ್ಯವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ನೂತನ ವಿಧಾನಗಳಾದ ಅಂತರ್ಗತ ವಿಧಾನ (Integrated Approach), ರಚನಾತ್ಮಕ ವಿಧಾನ (Constructive Approach) ಹಾಗೂ ಸುರುಳಿಯಾಕಾರದ ವಿಧಾನ (Spiral Approach)ಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ವಿಷಯ ಹಾಗೂ ಅಭ್ಯಾಸಗಳು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಯೋಚನೆ ಮಾಡುವಂತೆ ಮಾಡಿ, ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಮೂಲಕ ಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಪಠ್ಯವಸ್ತುಗಳೊಂದಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಅವಶ್ಯಕ ಜೀವನ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು

ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿ ಬಳಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ನೂತನ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳು ಪರೀಕ್ಷಾ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ರಚಿತವಾಗಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಅವುಗಳು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸರ್ವಾಂಗೀಣ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ವಿಕಸನಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿವೆ. ತನ್ಮೂಲಕ ಅವರನ್ನು ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತದ ಸ್ವಸ್ಥ ಸಮಾಜದ ಉತ್ತಮ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆದಿದೆ.

ಭಾಷಾಕಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಮುಖ್ಯ ಗುರಿಗಳಾದ ಆಲಿಸುವುದು, ಮಾತನಾಡುವುದು, ಓದುವುದು, ಬರೆಯುವುದು ಹಾಗೂ ಆಕರಗ್ರಂಥಗಳಿಂದ ವಿಷಯ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯಂತಹ ಕ್ಷೇತ್ರವಾರು ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳಿಗೆ ಒತ್ತು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಕೌಶಲ್ಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ವ್ಯಾಕರಣ, ಸೌಂದರ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆ, ಪ್ರಶಂಸಾ ಮನೋಭಾವ, ಮೌಲ್ಯಗಳ ಸಂವರ್ಧನೆಗೆ ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕು. ಈ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಬಂದಾಗ ಅವರು ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಿಗಾಗಿ ಕಂಠಪಾಠಕ್ಕೆ ಶರಣು ಹೋಗಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕವು ಭಾಷಾ ಕೌಶಲ್ಯಗಳ ಸಂವರ್ಧನೆಗೆ ಒಂದು ಪೂರಕವಸ್ತುವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲು, ಮಕ್ಕಳ ಮನೋವೈಶಾಲ್ಯವನ್ನು ಬೆಳೆಸಲು ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಅನೇಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಿತ್ರರೊಂದಿಗೆ ಗುಂಪುಗಳಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆಯ ಮೂಲಕ ಅವರ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ಸಂವಹನ ಕೌಶಲ್ಯಗಳ ಸಂವರ್ಧನೆಯೇ ಕಲಿಕೆ ಗುರಿಯೆಂದು ಅಂತಹ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಕಲಿಯುವ ಕಲೆ (learning to learn) ಹಾಗೂ ಕಲಿತುದನ್ನು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸುವ ಶಕ್ತಿ (learning to do) ಯನ್ನು ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ವೃದ್ಧಿಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಂಘವು ಈ ಪುಸ್ತಕದ ತಯಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸಹಕರಿಸಿದ ಸಮಿತಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೆ, ಸದಸ್ಯರಿಗೆ, ಕಲಾಕಾರರಿಗೆ, ಪರಿಶೀಲಕರಿಗೆ, ಸಂಯೋಜಕ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ, ಶಿಕ್ಷಣ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯಗಳ ಸಿಬ್ಬಂದಿವರ್ಗದವರಿಗೆ, ಜಿಲ್ಲಾ ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಂಪಾದಕ ಮಂಡಳಿಯ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಮತ್ತು ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಸುಂದರವಾಗಿ ಮುದ್ರಿಸಿದ ಮುದ್ರಕರಿಗೆ ತನ್ನ ಹೃತ್ತೂರ್ವಕ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಸಾಹಿತಿಗಳು ಹಾಗೂ ಕವಿಗಳ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಈ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಒಪ್ಪಿಗೆಯನ್ನು ನೀಡಿರುವ ಬರಹಗಾರರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಕವಿಗಳಿಗೆ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಂಘ ಆಭಾರಿಯಾಗಿದೆ.

ದಿನಾಂಕ : 1.3.2014

ಪ್ರೊ. ಜಿ. ಎಸ್. ಮುಡಂಬಡುತ್ತಾಯ
ಮುಖ್ಯ ಸಂಯೋಜಕರು
ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಪರಿಷ್ಕರಣೆ ಹಾಗೂ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ರಚನೆ
ಕರ್ನಾಟಕ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಂಘ (ರಿ.)
ಬೆಂಗಳೂರು

ನಾಗೇಂದ್ರ ಕುಮಾರ್
ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು
ಕರ್ನಾಟಕ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಂಘ (ರಿ.)
ಬೆಂಗಳೂರು

ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಮಾತು

2010-11ನೇ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವರ್ಷದಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಉಡುಪಿ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ 6ನೇ ತರಗತಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ತೃತೀಯ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ತುಳು ಭಾಷಾ ಕಲಿಕೆಗೆ ಸರಕಾರವು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವರ್ಷ 2013-14ಕ್ಕೆ 9ನೇ ತರಗತಿಯಿಂದ ತುಳು ಭಾಷಾ ಕಲಿಕೆ ಪ್ರಾರಂಭಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ದ.ಕ. ಮತ್ತು ಉಡುಪಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬಹುತೇಕ ಜನರ ಮಾತೃಭಾಷೆ ತುಳು. ಇಲ್ಲಿನ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜನರ ವ್ಯವಹಾರಿಕ ಭಾಷೆಯೂ ತುಳು, ಭಾಷಾ ಕಲಿಕೆ ಮತ್ತು ಭಾಷಾ ಬೋಧನೆ ನಾಡಿನ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಐತಿಹಾಸಿಕ, ಸಾಹಿತ್ಯಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಬದುಕಿನ ಮಹತ್ವದ ಪ್ರತೀಕಗಳು. ಮಕ್ಕಳ ಕಲಿಕೆ ಮಾತೃಭಾಷೆಯ ಮೂಲಕ ಸಾಗಿದಾಗ ಅವರಲ್ಲಿ ಸೃಜನಶೀಲತೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ. ಆಸಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಅಭಿಮಾನ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಭಾಷಾ ಸೂಕ್ಷ್ಮತೆಗಳು ರೂಢಿಗತವಾಗಿ ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತವೆ. ಈ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕದ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು- ಕೊಂಡು ರಚಿಸಲಾಗಿದೆಯಾದರೂ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಸಮಗ್ರತೆಗೆ ಅದ್ಯತೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಮಕ್ಕಳ ಮಾನಸಿಕ, ಪ್ರಾಂತೀಯ ಮತ್ತು ಬೌದ್ಧಿಕ ಹಂತಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗುವಂತೆ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ನಾಡಿನ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಅಭಿಮಾನ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿ ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿಸಲಾಗಿದೆ. ತುಳುವಿನ ಪ್ರಥಮ ಪಾಠಪುಸ್ತಕ ಇದಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಪಾಠಗಳು ಸರಳ ಹಾಗೂ ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾಗಿರುವಂತೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರತೀ ಗದ್ಯ ಹಾಗೂ ಪ್ರತೀ ಪದ್ಯ ಪಾಠಗಳಲ್ಲಿ ಮಾನವೀಯ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಅಡಕವಾಗಿರುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಭಾಷಾ ಕೌಶಲಗಳ ಪೂರಕ ಅಭ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಪ್ರೊ. ಜಿ. ಎಸ್. ಮುಡಂಬಡುತ್ತಾಯ ಅವರು ಪಠ್ಯ ವಸ್ತು ಮತ್ತು ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕದ ರಚನೆಯ ಸಕಲ ಉಸ್ತುವಾರಿಯನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಸಹಕರಿಸಿದ ಇವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಅಭಿಮಾನಪೂರ್ವಕ ವಂದನೆಗಳು. ಈ ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕದ ಬಗ್ಗೆ ಬರುವ ಎಲ್ಲ ತೆರನಾದ ರಚನಾತ್ಮಕ ಸಲಹೆ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕ ಸಂಘ ಹಾಗೂ ಕರ್ನಾಟಕ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಸದಾ ಮುಕ್ತವಾಗಿ ಸ್ವಾಗತಿಸುತ್ತದೆ.

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು

ಶ್ರೀ ಬಿ. ಐತಪ್ಪ ನಾಯ್ಕ

ರಾಷ್ಟ್ರ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ವಿಜೇತ ಶಿಕ್ಷಕ ಹಾಗೂ ಶಿಕ್ಷಣ ತಜ್ಞರು

THE CONSTITUTION OF INDIA

PREAMBLE

WE, THE PEOPLE OF INDIA, having solemnly resolved to constitute India into a ¹**[SOVEREIGN SOCIALIST SECULAR DEMOCRATIC REPUBLIC]** and to secure to all its citizens :

JUSTICE, social, economic and political;

LIBERTY of thought, expression, belief, faith and worship;

EQUALITY of status and of opportunity; and to promote among them all

FRATERNITY assuring the dignity of the individual and the ²[unity and integrity of the Nation];

IN OUR CONSTITUENT ASSEMBLY this twenty-sixth day of November, 1949 do **HEREBY ADOPT, ENACT AND GIVE TO OURSELVES THIS CONSTITUTION.**

1. Subs. by the Constitution (Forty-second Amendment) Act, 1976, Sec.2, for "Sovereign Democratic Republic" (w.e.f. 3.1.1977)
2. Subs. by the Constitution (Forty-second Amendment) Act, 1976, Sec.2, for "Unity of the Nation" (w.e.f. 3.1.1977)

Constitution of India

Part IV A (Article 51 A)

Fundamental Duties

It shall be the duty of every citizen of India —

- (a) to abide by the Constitution and respect its ideals and institutions, the National Flag and the National Anthem;
- (b) to cherish and follow the noble ideals which inspired our national struggle for freedom;
- (c) to uphold and protect the sovereignty, unity and integrity of India;
- (d) to defend the country and render national service when called upon to do so;
- (e) to promote harmony and the spirit of common brotherhood amongst all the people of India transcending religious, linguistic and regional or sectional diversities; to renounce practices derogatory to the dignity of women;
- (f) to value and preserve the rich heritage of our composite culture;
- (g) to protect and improve the natural environment including forests, lakes, rivers, wildlife and to have compassion for living creatures;
- (h) to develop the scientific temper, humanism and the spirit of inquiry and reform;
- (i) to safeguard public property and to abjure violence;
- (j) to strive towards excellence in all spheres of individual and collective activity so that the nation constantly rises to higher levels of endeavour and achievement;
- *(k) who is a parent or guardian, to provide opportunities for education to his child or, as the case may be, ward between the age of six and fourteen years.

Note: The Article 51A containing Fundamental Duties was inserted by the Constitution (42nd Amendment) Act, 1976 (with effect from 3 January 1977).

*(k) was inserted by the Constitution (86th Amendment) Act, 2002 (with effect from 1 April 2010).

ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ರಚನಾಸಮಿತಿ

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು

ಶ್ರೀ ಬಿ. ಐತ್ತಪ್ಪ ನಾಯ್ಕ, ಹಿರಿಯ ಮುಖ್ಯ ಗುರುಗಳು, ಸರಕಾರಿ ಮಾದರಿ ಹಿರಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆ
ಉಪ್ಪಿನಂಗಡಿ, ಪುತ್ತೂರು ತಾಲೂಕು, ದ.ಕ.

ಸದಸ್ಯರು

ಶ್ರೀ ಯಾದವ ಕರ್ಕೇರ, ಉಪನ್ಯಾಸಕರು, ಸರಕಾರಿ ಪದವಿ ಪೂರ್ವ ಕಾಲೇಜು, ಪಡುಬಿದ್ರೆ, ಉಡುಪಿ ಜಿಲ್ಲೆ
ಶ್ರೀಮತಿ ಮಂಜುಳ ಶೆಟ್ಟಿ, ಉಪನ್ಯಾಸಕರು, ಸರಕಾರಿ ಮಹಿಳಾ ಡಿ.ಇಡಿ ಕಾಲೇಜು, ಬಲ್ಲಾರ, ಮಂಗಳೂರು-
575002

ಶ್ರೀ ನಾರಾಯಣ ರೈ ಕುಕ್ಕುವಳ್ಳಿ, ಮುಖ್ಯ ಗುರುಗಳು, ಸರಕಾರಿ ಪ್ರೌಢ ಶಾಲೆ ಇರ್ದೆ, ಉಪ್ಪಳಿಗೆ,
ಪುತ್ತೂರು, ದ.ಕ.-574259

ಶ್ರೀ ಬಿ. ವಿ. ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣ, ಉಪನ್ಯಾಸಕರು, ಸರಕಾರಿ ಪದವಿ ಪೂರ್ವ ಕಾಲೇಜು, ಪುತ್ತೂರು,
ದ.ಕ.-574 201

ಶ್ರೀ ರವೀಂದ್ರ ರೈ ಹರೇಕಳ, ಮುಖ್ಯ ಗುರುಗಳು, ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಪ್ರೌಢ ಶಾಲೆ, ಪಾವೂರು, ಹರೇಕಳ,
ಬಂಟ್ವಾಳ

ಶ್ರೀ ಪಿ. ಎನ್. ಆಚಾರ್ಯ, ಚಿತ್ರಕಲಾವಿದರು, ನಿವೃತ್ತ ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಕೆ.ಎಂ.ಸಿ. ಮಣಿಪಾಲ,
ಅಂಚೆ: ಪುತ್ತೂರು, ವಯಾ: ಸಂತೆಕಟ್ಟೆ, ಉಡುಪಿ ಜಿಲ್ಲೆ

ಪರಿಶೀಲನಾ ಸಮಿತಿ

ಡಾ. ಪಾಲ್ವಾಡಿ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಆಚಾರ್, ನಿವೃತ್ತ ಪ್ರಾಚಾರ್ಯರು ಹಾಗೂ ಶಿಕ್ಷಣ ತಜ್ಞರು, 'ನೆಲೆ' ಅಂಚೆ
ನರಿಮಮೊಗರು-574312, ಪುತ್ತೂರು ದ.ಕ

ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಹಾಸ ರೈ ಬಿ, ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್, ಕರ್ನಾಟಕ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಲಾಲ್‌ಬಾಗ್, ಮಂಗಳೂರು-
575003

ಮುಖ್ಯ ಸಂಯೋಜಕರು

ಪ್ರೊ. ಜಿ. ಎಸ್. ಮುಡಂಬಡಿತ್ತಾಯ, ಪಠ್ಯಕ್ರಮ ಪರಿಷ್ಕರಣೆ ಮತ್ತು ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕ ರಚನೆ, ಕರ್ನಾಟಕ
ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಂಘ, ಬೆಂಗಳೂರು-560 185

ಸಲಹೆ ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ

ಶ್ರೀ ನಾಗೇಂದ್ರ ಕುಮಾರ್, ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಕರ್ನಾಟಕ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಂಘ,
ಬೆಂಗಳೂರು - 560 085

ಶ್ರೀಮತಿ ನಾಗಮಣಿ, ಉಪನಿರ್ದೇಶಕರು, ಕರ್ನಾಟಕ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಂಘ, ಬೆಂಗಳೂರು-560 085

ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಸಂಯೋಜಕರು

ಶ್ರೀಮತಿ ಎನ್. ಎಸ್. ಸೌಮ್ಯ, ಕರ್ನಾಟಕ ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕ ಸಂಘ (ರಿ.), ಬೆಂಗಳೂರು.

ಪರಿಷ್ಕರಣೆ ಕುರಿತು

ಒಂದರಿಂದ ಹತ್ತನೇ ತರಗತಿಯ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯವರೂ ಅರ್ಥಸಚಿವರೂ ಆಗಿರುವ ಶ್ರೀ ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯನವರು ತಮ್ಮ 2014-15ರ ಬಜೆಟ್‌ನಲ್ಲಿ ತಜ್ಞರ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ರಚಿಸುವ ಘೋಷಣೆ ಮಾಡಿದರು. ತಜ್ಞರು ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದ ಮೂಲ ಆಶಯವನ್ನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದರು: “ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಾಮರಸ್ಯ, ನೈತಿಕಮೌಲ್ಯಗಳು, ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವಿಕಸನ, ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮತ್ತು ವೈಚಾರಿಕ ಮನೋಭಾವ, ಜಾತ್ಯತೀತತೆ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಬದ್ಧತೆಗಳಿಗೆ ಅನುವಾಗುವಂತೆ ತಜ್ಞರ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ಪುನರ್ ರಚಿಸಲಾಗುವುದು” – ಇದು ಬಜೆಟ್ ಭಾಷಣದಲ್ಲಿ ಸಾದರಪಡಿಸಿದ ಆಶಯ.

ಆನಂತರ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯು ಒಂದರಿಂದ ಹತ್ತನೇ ತರಗತಿಯವರೆಗಿನ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಗಾಗಿ 27 ಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ದಿನಾಂಕ: 24.11.2014 ರಂದು ಆದೇಶಹೊರಡಿಸಿತು. ಈ ಸಮಿತಿಗಳು ವಿಷಯವಾರು ಮತ್ತು ತರಗತಿವಾರು ಮಾನದಂಡಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ರಚಿತವಾದವು. ವಿವಿಧ ಪಠ್ಯವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ತಜ್ಞರು, ಅಧ್ಯಾಪಕರು ಈ ಸಮಿತಿಗಳಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಈಗಾಗಲೇ ಲಿಖಿತವಾಗಿ ಬಂದಿರುವ ಅನೇಕ ಆಕ್ಷೇಪಗಳು ಮತ್ತು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ, ತಪ್ಪು ಒಪ್ಪುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಿರ್ಣಯಿಸಿ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸುವ ಹೊಣೆಹೊತ್ತ ಈ ಸಮಿತಿಗಳಿಗೆ ‘ಅಗತ್ಯವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಪಠ್ಯವಸ್ತುವನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿ ನಂತರ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸುವ’ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು 24.11.2014ರ ಆದೇಶದಲ್ಲೇ ನೀಡಲಾಗಿತ್ತು. ಆನಂತರ 19.09.2015 ರಂದು ಹೊಸ ಆದೇಶ ಹೊರಡಿಸಿ ‘ಅಗತ್ಯವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಪುನರ್ ರಚಿಸುವ’ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ನೀಡಲಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಸಮಗ್ರ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಗೊಂಡ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು 2016-17ರ ಬದಲು 2017-18ನೇ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಗುವುದೆಂದು ಇದೇ ಆದೇಶದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಲಾಯಿತು.

ಅನೇಕ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳೂ ಸಂಘಟನೆಗಳೂ ಸ್ವಯಂಪ್ರೇರಿತರಾಗಿ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ಮಾಹಿತಿದೋಷ, ಆಶಯದೋಷಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿಮಾಡಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಚಿವರಿಗೆ, ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಂಘಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದರು. ಅವುಗಳ ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡಿದ್ದಲ್ಲದೆ, ಸಮಿತಿಗಳಾಚೆಗೆ ಅನೇಕ ಸಂವಾದಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿ ವಿಚಾರ ವಿನಿಮಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮತ್ತು ಪ್ರೌಢಶಾಲಾ ಅಧ್ಯಾಪಕರ ಸಂಘಗಳ ಜೊತೆ ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಲ್ಲದೆ ಪ್ರಶ್ನಾವಳಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ಅಧ್ಯಾಪಕರಿಗೆ ಕಳಿಸಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಧ್ಯಾಪಕರು, ವಿಷಯಪರಿವೀಕ್ಷಕರು ಮತ್ತು ಡಯಟ್ ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಸಭೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣಾತ್ಮಕ ಅಭಿಮತಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲಾಗಿದೆ. ವಿಜ್ಞಾನ, ಸಮಾಜವಿಜ್ಞಾನ, ಗಣಿತ, ಭಾಷೆ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ತಜ್ಞರಿಗೆ ಮೊದಲೇ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ ಆನಂತರ ಸಭೆ ನಡೆಸಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಹಿಳಾ ಸಂಘಟನೆ ಹಾಗೂ ವಿಜ್ಞಾನ ಸಂಬಂಧಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸಿ ಚಿಂತನೆ ನಡೆಸಲಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲಾ

ಮೂಲಗಳಿಂದ ಪಡೆದ ಅರಿವಿನ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಅಗತ್ಯವಿದ್ದಕಡೆ ಪರಿಷ್ಕರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಬಹುಮುಖ್ಯವಾದ ಇನ್ನೊಂದು ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಬೇಕು. ಕೇಂದ್ರೀಯ ಶಾಲಾ(N.C.E.R.T) ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ಜೊತೆ ರಾಜ್ಯದ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ತೌಲನಿಕವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ನೀಡಲು ವಿಜ್ಞಾನ, ಗಣಿತ ಮತ್ತು ಸಮಾಜವಿಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ತಜ್ಞರ ಮೂರು ಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಸಮಿತಿಗಳು ನೀಡಿದ ತೌಲನಿಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮತ್ತು ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ರಾಜ್ಯ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೇಂದ್ರೀಯ ಶಾಲಾ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳಿಗಿಂತ ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ಗುಣಮಟ್ಟ ಕಡಿಮೆಯಾಗದಂತೆ ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಆಂಧ್ರ, ತಮಿಳುನಾಡು, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ರಾಜ್ಯಗಳ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ಜೊತೆ ನಮ್ಮ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಇನ್ನೊಂದು ಸ್ಪಷ್ಟನೆಯನ್ನು ನೀಡಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ನಮ್ಮ ಸಮಿತಿಗಳು ಮಾಡಿರುವುದು ಪರಿಷ್ಕರಣೆಯೇ ಹೊರತು ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ಸಮಗ್ರ ರಚನೆಯಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈಗಾಗಲೇ ರಚಿತವಾಗಿರುವ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಧಕ್ಕೆಯುಂಟುಮಾಡಿಲ್ಲ. ಲಿಂಗತ್ವ ಸಮಾನತೆ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಮಗ್ರತೆ, ಸಮಾನತೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಾಮರಸ್ಯಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಪರಿಷ್ಕರಣೆಗಳು ನಡೆದಿವೆ. ಹೀಗೆ ಪರಿಷ್ಕರಿಸುವಾಗ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪಠ್ಯಕ್ರಮ ಚೌಕಟ್ಟು ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಪಠ್ಯಕ್ರಮ ಚೌಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಮೀರಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಸಬಯಸುತ್ತೇನೆ: ಜೊತೆಗೆ ನಮ್ಮ ಸಂವಿಧಾನದ ಆಶಯಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಮಿತಿಗಳು ಮಾಡಿದ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಯನ್ನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಪರಿಶೀಲಿಸಲು ವಿಷಯವಾರು ಉನ್ನತ ಪರಿಶೀಲನ ಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡೆದು ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಹೀಗೆ ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿ ನಡೆದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ಸಂಪೂರ್ಣ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡ 27 ಸಮಿತಿಗಳ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಮತ್ತು ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಹಾಗೂ ಉನ್ನತ ಪರಿಶೀಲನಾ ಸಮಿತಿಯ ಸಮಸ್ತರನ್ನು ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ನೆನೆಯುತ್ತೇವೆ. ಅಂತೆಯೇ ಸಮಿತಿಗಳ ಕೆಲಸ ಸುಗಮವಾಗಿ ನಡೆಯುವಂತೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಮಾಡಲು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿ ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ದುಡಿದ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಂಘದ ಎಲ್ಲಾ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನೂ ನೆನೆಯುತ್ತೇವೆ. ಸಹಕರಿಸಿದ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗೂ ನಮ್ಮ ವಂದನೆಗಳು. ಅಭಿಪ್ರಾಯ ನೀಡಿ ಸಹಕರಿಸಿದ ಸರ್ವ ಸಂಘಟನೆಗಳು ಮತ್ತು ತಜ್ಞರಿಗೆ ಧನ್ಯವಾದಗಳು.

ಶ್ರೀ. ಎಂ.ಪಿ. ಮಾದೇಗೌಡ
ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು
ಕರ್ನಾಟಕ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಂಘ (ರಿ.)
ಬೆಂಗಳೂರು.

ಪ್ರೊ. ಬರಗೂರು ರಾಮಚಂದ್ರಪ್ಪ
ಸರ್ವಾಧ್ಯಕ್ಷರು
ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಪರಿಷ್ಕರಣ ಸಮಿತಿ
ಕರ್ನಾಟಕ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಂಘ (ರಿ.)
ಬೆಂಗಳೂರು.

ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಪರಿಷ್ಕರಣ ಸಮಿತಿ

ಸರ್ವಾಧ್ಯಕ್ಷರು

ಪ್ರೊ.ಬರಗೂರು ರಾಮಚಂದ್ರಪ್ಪ, ರಾಜ್ಯ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಪರಿಷ್ಕರಣ ಸಮಿತಿ, ಕರ್ನಾಟಕ
ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಂಘ (ರಿ.), ಬೆಂಗಳೂರು.

ಪರಿಷ್ಕರಣ ಸಮಿತಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು

ಪ್ರೊ. ಎ. ವಿ. ನಾವಡ, ನಿವೃತ್ತ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, # 301, ಎಬೋಡ್ ಅಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್,
ಕಲ್ಪನಾ ರಸ್ತೆ, ವಾಸ್‌ಲೇನ್, ಮಂಗಳೂರು-575002.

ಸದಸ್ಯರು

ಡಾ. ಶಿವರಾಮ ಶೆಟ್ಟಿ, ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಎಸ್.ವಿ.ಪಿ. ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ, ಮಂಗಳೂರು
ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಮಂಗಳಗಂಗೋತ್ರಿ, ಕೊಣಾಜಿ. ಮಂಗಳೂರು- 574199.

ಡಾ. ಕಬ್ಬಿನಾಲೆ ವಸಂತ ಭಾರದ್ವಾಜ, ಸಾಹಿತಿ, ಸಂಶೋಧಕರು, # 9, ಮಾರುತಿ ದೇವಸ್ಥಾನದ
ರಸ್ತೆ, ಕುವೆಂಪುನಗರ, ಮೈಸೂರು-570009.

ದಿನೇಶ್ ಆರ್ ಶೆಟ್ಟಿಗಾರ್, ಸಹಶಿಕ್ಷಕರು, ಪಾಂಪೇ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ, ಲೇಡಿಹಿಲ್, ಉರ್ವ,
ಮಂಗಳೂರು.

ಸರಿತಾ, ಸಹಶಿಕ್ಷಕರು, ರಾಮಕುಂಜೇಶ್ವರ ಆಂಗ್ಲ ಮಾಧ್ಯಮ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ, ಪುತ್ತೂರು, ತಾಲ್ಲೂಕು,
ಮಂಗಳೂರು.

ಚಿತ್ರಕಲಾಕಾರರು

ಜಯರಾಮ್ ಚವ್ವಾಣ್, ಚಿತ್ರಕಲಾ ಶಿಕ್ಷಕರು, ಸರ್ಕಾರಿ ಬಾಲಿಕಾ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ, ಸುರಪುರ,
ಯಾದಗಿರಿ ಜಿಲ್ಲೆ.

ಚಿ. ಬಿ. ದೇವರಮನಿ, ಚಿತ್ರಕಲಾ ಶಿಕ್ಷಕರು, ಆರ್.ಐ.ಎಸ್ ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ,
ಎಲ್ಲಿಮುನಾಲಿ, ಹುಕ್ಕೇರಿ ತಾ., ಚಿಕ್ಕೋಡಿ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಜಿಲ್ಲೆ.

ಸಲಹೆ ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ

ಶ್ರೀ. ಎಂ.ಪಿ. ಮಾದೇಗೌಡ, ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಕರ್ನಾಟಕ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಂಘ (ರಿ.),
ಬೆಂಗಳೂರು.

ಶ್ರೀಮತಿ. ಎಂ.ಡಿ. ಉಷಾ, ಉಪನಿರ್ದೇಶಕರು, ಕರ್ನಾಟಕ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಂಘ (ರಿ.),
ಬೆಂಗಳೂರು.

ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಸಂಯೋಜಕರು:

ಶ್ರೀ ಭಾನುಕುಮಾರ ಆರ್, ಸಹಾಯಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಕರ್ನಾಟಕ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಂಘ (ರಿ.),
ಬೆಂಗಳೂರು.

ಅದೇಕಟ್ಟು

ಕ್ರಮಸಂಖ್ಯೆ

ಪಾಟೊ

ಪಾಲೆಸಂಕೆ

ಗದ್ಯಪಾಟೊಲು

1. 'ಸಹಕಾರಿ ಮಿಸೈ' ಮೊಳಹಳ್ಳಿ ಶಿವರಾಯೆರ್ 01
2. ಪೊರ್ಲುದ ತುಳುಬಾಸೆ 12
3. ಸರ್ರೊ ಸುಕೊನೇ ಜೂವೊದೈಸೊ 21
4. ತುಳುನಾಡ್ ಗೊಮ್ಮಟೆರ್ 34
5. ಬೆಂದಂಡ ಉಣಂಬ 45
6. ತುಳು ಲಿಪಿತ ಪೊಲಬು 56

ಪದ್ಯಪಾಟೊಲು

1. ಮೂಡಯಿ ಕೆಂಪೇರ್ಂಡ್ : ಡಾ. ಪಾಲ್ತಾಡಿ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಆಚಾರ್ 09
2. ಬೊಲ್ಪಾಂಡ್ ತೂಲೆ : ಕುದ್ಕಾಡಿ ವಿಶ್ವನಾಥ ರೈ 16
3. ಆಯನ್ ಮೆನಿಪುಲೆ : ಮುದ್ದು ಮೂಡುಬೆಳ್ಳೆ 31
4. ಸುಲೇಕ : ಡಾ. ಸುನೀತಾ ಎಂ.ಶೆಟ್ಟಿ 41
5. ಕಾತೊಂದುಲ್ಲೆರ್ ಕರತೊಂದುಲ್ಲೆರ್ : ಡಾ. ಕನರಾಡಿ ವಾದಿರಾಜ ಭಟ್ 53

‘ಸಹಕಾರಿ ಮಿಸೈ’ ಮೊಳಹಳ್ಳಿ ಶಿವರಾಯರ್

ಉಳಿತೀರ್:

“ಒರಿಯಗಾದ್ ಮಾತೆರ್ಲ, ಮಾತೆರೆಗಾದ್ ಪ್ರತಿಯೊರಲಾ” ಪನ್ನಿನನೇ ಸಹಕಾರದ ಮೂಲ ಮಂತ್ರ. ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್‌ದ ರಾಕ್‌ಡೇಲ್ ಪನ್ನಿ ಊರುಡು ರಾಬರ್ಟ್ ಓವನ್ ಪನ್ನಿನಾಯೆ ಕುಂಟುದ ಕೈಮಗ್ಗೊದ ನೇಕಾರೆರೆನ್ ಕೂಡ್ವೊಂದು ಕ್ರಿ.ಶ 1844ಡ್ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಗೊನು ಸುರು ಮಲ್ತೆ. ಉಂದುವೇ ಜಗತ್ತ್‌ದ ಸುರುತ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಗೊ. 1904ಡ್ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ ಸಹಕಾರಿ ಕಾಯಿದೆ ಜಾರಿಗ್ ಕನತ್‌ಂಡ್. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆದ ಸುರುತ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಗ 1909ಡ್ ಪುತ್ನೂರುಡು ಉದಿಪನ ಆಂಡ್. ಅವ್ವೇ ಪುತ್ನೂರು ಸಹಕಾರಿ ಟೌನ್ ಬ್ಯಾಂಕ್. ತುಳುನಾಡ್‌ಡ್ ಸಹಕಾರಿ ತತ್ವೊನು ಚಾಲನೆಗ್ ಕನತಿನಾರ್ ಮೊಳಹಳ್ಳಿ ಶಿವರಾಯರ್. ಆರೆನ ಸಾಧನೆಡ್ಲಾದ್ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ ಇತ್ತೆಲಾ ಸಹಕಾರಿದ ಕಳಕ್ ಮಂಡ ಆದೇ ಉಂಡು.

‘ಮೊಳಹಳ್ಳಿ’ ಪಂಡಿ ಕೂಡ್ಲೆ ‘ಸಹಕಾರಿ ಕಳಟ್ ಮಿಸೈ’ರಾಯಿನ ಶಿವರಾಯರ್ ಕಣ್ಣದುಂಬು ಬರ್ಪೆರ್. ಆರೆನ ಪೆರಿಯಾಕ್ಲು ಇತ್ತಿನ ಕುಂದಾಪುರೊ ತಾಲೋಕುದ ಒಂಜಿ ಎಲ್ಯ ಊರೇ ಮೊಳಹಳ್ಳಿ. ಅವುಲು ದೇವಪ್ಪಯ್ಯ ಪನ್ನಿನಾರೆನ ಮಗೆ ರಂಗಪ್ಪಯ್ಯರ್ ಪೋಲಿಸ್ ಇಲಾಕೆಡ್ ಬೆಂದೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಸರಕಾರಿ ಬೇಲೆಡ್ಲಿನೆಕ್ಲೆಗ್ ಒಂಜೇ ಕಡೆಟ್ ಉಂತ್ಯೆರಾಪುಜಿ. ರಂಗಪ್ಪಯ್ಯರೆಗ್ ಇಟ್ಟೇಲ್‌ಗ್ ವರ್ಗಾವಣೆ ಆಂಡ್. ಇಟ್ಟೇಲ್‌ಡ್ ಉಪ್ಪುನಗ ಆರ್ ಮೂಕಾಂಬಿಕೆ ಪನ್ನಿನಾರೆನ ಮದಿಮೆ ಆದ್, ಪುತ್ನೂರು ಪಟ್ಟಣದ ನಡುಟ್ಟಿ ನೆಲ್ಲಿಕಟ್ಟೆ ಪನ್ನಿ ಜಾಗೆಡ್ ಇಲ್ಲ್ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಕುಲ್ಯೆರ್. ಆ ಇಲ್ಲಲ್ 1880ನೇ ವರ್ಸೊದ ಅಗೋಸ್ತು 4ನಾನಿ, ರಂಗಪ್ಪಯ್ಯರೆನ ಮೂಜನೇ ಮಗೆಯಾದ್ ಶಿವರಾಯರ್ ಪುಟ್ಟಿಯೆರ್. ಪುಟ್ಟು-ಬಲಕೆ ಮಾಂತಾ ಪುತ್ನೂರುಡೇ ಆಂಡಲ ತರವಾಡ್ಲ ‘ಮೊಳಹಳ್ಳಿ’ ಆರೆನ ಪುದರೊಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರೊಂದು ಪರಪ್ಪುಗ್ ಬತ್ತಂಡ್.

ಎಲೈಡಾರ್ ಪುತ್ತೂರು ಸರಕಾರಿ ಹಿರಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಸಾಲೆಡ್ ಕಲೆರ್. ಕಲ್ಪನೆಡ್ಲಾ ಬಾಕಿ ಚಟುವಟಿಕೆಲೆಡ್ಲಾ ಆರ್ ಎಲೈ ಉಪ್ಪುನಗನೇ ಬಿಸೆ. ಎಣ್ಣೆನೆ ಕ್ಲಾಸ್ಡ್ ಮಿತ್ತ್ ಶಿಕ್ಷಣೋಗು ಅಪಗ ಪುತ್ತೂರುಡು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇಜ್ಯಾಂಡ್. ಅಂಚಾದ್ ಆರ್ ಮಿತ್ತ್ ಕಲ್ಪಾದಿಗೆಗ್ ಕುಡ್ಲಗ್ ಪೋವೊಡಾಂಡ್. ಕುಡ್ಲಡ್ ಆರ್ ಆರೆನ ನೇಲ್ಯಮೈನ್ ಇಲ್ಲಾಲ್ ಉಂತುದು ಸಾಲೆಗ್ ಪೋವೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಹೈಸ್ಕೂಲುಗು ಸೇರ್ದ್ ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಪಾಸ್ ಮಲ್ತ್ದ್ ಕುಡ್ಲದ ಸರಕಾರಿ ಕಾಲೇಜಿಡ್ ಅಪಗದ ಎಫ್.ಎ. ಮಲ್ತ್ರೆ. ಎಫ್.ಎ. ಪಂಡ ಇತ್ತೆದ ಪಿ.ಯು.ಸಿ. ಇತ್ತಿಲೆಕ. ಡಿಗ್ರಿ ಮಲ್ಪೊಡುಂದು ಅರೆಗ್ ಮನಸ್ಸಿತ್ತಂಡ್. ಡಿಗ್ರಿ ಮಲ್ಪೊಡೊಂದಾಂಡ ಅಪಗ ಮದ್ರಾಸ್(ಚೆನ್ನೈ)ಗ್ ಪೋವೊಡಿತ್ತಂಡ್. ಆತ್ ದೂರೊ ಒರ್ಯನೇ ಕಡಪುಡ್ಲರೆ ಇಲ್ಲಾಲ್ಕುಲು ಒಂತೆ ಪೋಡಿತ್ತೆರ್. ಆತ್ ಕರ್ಚಿ ಮಲ್ಪುನಲಾ ಅಪ್ಪೆ-ಅಮ್ಮಗ್ ಬಂಜಂದ್ ತೋಜಿಂಡ್. ಅಂಚಾದ್ ಶಿವರಾಯೆರೆನ ಕಲಿಕೆ ಎಫ್.ಎ.ಡೇ ಉಂತುಂಡು.

ಕಲ್ಪಾದಿಗೆ ಮುಗಿಬೊಕ್ಕ ಶಿವರಾಯೆರೆನ ಮಿತ್ತ್ ಮದ್ದೆದ ಬಗೆಟ್ ಅಪ್ಪೆ-ಅಮ್ಮನ ಒತ್ತಡ ಬತ್ತಂಡ್. ಅಪ್ಪೆ ಅಮ್ಮನ ಒತ್ತಾಯೋಗು ಶಿವರಾಯೆರ್ ಉಡುಪಿ ನಯಂಪಳ್ಳಿ ಮಂಜುನಾಥಯ್ಯರೆನ ಮಗಳ್ ಅನಸೂಯನ್ ಮದ್ದೆ ಆಯೆರ್. ಮದ್ದೆ ಆಯಿ ಬೊಕ್ಕ ಅನಸೂಯ ಉಮಾ ಮೊಳಹಳ್ಳಿ ಆಯೆರ್.

“ದಾನೆ ಆಂಡಲಾ ಒಂಜಿ ಉದ್ದೇಗ ಕೈಕೊನೊಡು” ಪನ್ನಿ ದಿಟ್ಟಿಡ್ ಶಿವರಾಯೆರ್ ಮಡಿಕೇರಿಗ್ ಪೋದು ಅಲ್ಪ ಒಂಜಿ ಕಾಸಗಿ ಸಾಲೆಡ್ ಮಾಸ್ತಾದ್ ಸೇರ್ಯೆರ್. ರಡ್ಡ್ ವರ್ಸೊ ಅಲ್ಪ ಆರ್ ಮಾಸ್ತರಿಕೆ ಮಲ್ತ್ರೆ. ಅವು ಆರೆಗ್ ದಾಲ ಕುಸಿ ತೋಜಿಜಿ. ಅಯಿನ್ ಬುಡ್ಡು ಇಲ್ಲಡೆ ಬತ್ತೆರ್. ಊರ್ಯಾಯನ ಅಡಿಟ್ ಆಳಾದ್ ಬೆನ್ನುನೆಡ್ಲಾ ಸ್ವತಂತ್ರೋಡೇ ಬದ್ಕುನ ಎಡ್ಲೆಂದ್ ಎನ್ನೊಂಡೆರ್. ಹಟೊ ಕಟ್ಟೆದ್ ಪ್ಲೀಡರ್ (ವಕಾಲತ್) ಪರೀಕ್ಷೆಗ್ ಕುಲ್ಪು ಸುರುತ ರ್ಯಾಂಕ್ಡ್ ಪಾಸಾಯೆರ್. ಕೋರ್ಟುಡ್ಲ ಸನದ್ ಪಡೆದ್ ವಕೀಲ ಶಿವರಾಯೆರಾದ್ ಪುತ್ತೂರುಡು ವಕಾಲತಿಗೆ ಸುರು ಮಲ್ತ್ರೆ.

ಪಗರಿದ ಮುನೆತ ಪಾತೆರ, ವಾದ ಮಲ್ಪುನ ಬಿಸಾಡಿಕೆ, ಏರೆಗ್ಲ ಪೋಡ್ಯಂದಿನ ಗಟ್ಟಿ ತಿಗಲೆ, ಕಾನೂನು, ನ್ಯಾಯೋನು ದಂಟಂದಿನ ಸತ್ಯ, ಧರ್ಮ, ನೀತಿ ನಿಶ್ಚೆನ್ ದೀವೊಂದು ಆರ್ ಆರೆನ ಕಕ್ಷಿದಾರೆರೆಗ್ ಗುಣತಿಕ್ಕಲೆಕ ಕೋರ್ಟುಡು ವಾದ ಮಲ್ಪೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಅಂಚಾದೇ ಆರ್ ಬಾರಿ ಬೇಗೊಡೆ ವಕಾಲತಿಗೆಡ್ ಪುದರ್ ಪಡೆಯೆರ್. ಆರ್ ಪತ್ತಿನಂಚಿನ ಕೇಸ್ ಸುಳ್ಳುಂದು ಗೊತ್ತಾಂಡ ಮಾತ್ರ ದಯ-ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯ ಇಜ್ಯಾಂಡೆ ಪಡೆಯಿನ ಕಾಸ್ನ್ ಪಿರಕೊರ್ದು ಅರ್ದೊಡೇ ಕಡಪುಡೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಪಿರವುದ ಬಾಕಿಲೆ ಪೊಗ್ಗುನ ಮೋಸದಾಕ್ಷೆನ್ ಆರ್ ಉಲಯಿ ಪೊಗ್ಗರೆನೇ ಬುಡ್ಲೆದಿಜೆರ್. ಸಾಕ್ಷಿದಾಕುಲು ಆರ್ ಪಾಡಿ ಸವಾಲ್‌ಗ್ ಗಾಲ್-ಮೇಲಾದ್ ಸತ್ಯೊ ಒಪ್ಪೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಕಾಸ್‌ದಾಂತಿನ ಬಡಪೊತ್ತುದ ಸತ್ಯಾದಿಗೆ ಬತ್ತೆಂಡ ಆಯಡ ಆರ್ ಕಾಸ್ ದೆತೊನೊಂದುಜ್ಯಾಂಡ್. ಕಾಸ್ ಆನಗ ಕೊರ್ಲಾಂಡ್ ಕಡಪುಡ್ಲ ಕೊರ್ಪೆದೆರ್. ಆರೆನ ವಾದೊನು ಕೇಂಡಿನ ಹಿರಿಯ ವಕೀಲೆರ್‌ನಕುಲು ಸನ ಬಿರೆಳ್ ತುಚ್ಚೊಂದಿತ್ತೆರೆ.

ಶಿವರಾಯೆರ್ ವಕೀಲೆರಾದುಪ್ಪುನಗ ಹಳ್ಳಿದ ಬೆನ್ನಿದಕ್ಷೆನ ಬಗೆಟ್ ತೆರಿಯೊಂಡೆರ್. “ಬೆನ್ನಿದಾಯೆನೇ ದೇಸೊದ ಬೆರಿಮುಳ್ಳು” ಪನ್ನಿ ಗಾಂದ್ಯೆರೆನ ಪಾತೆರೊನು ಒತ್ತೊಂಡೆರ್. ಪ್ರತಿ

ಉರುಡ್ಲಾ ಒರಿಯೋ, ರಡ್ಡ್ ಜನನೊ ಜಮೀನ್ದಾರ್. ಅಕುಲೆ ಕಂಡದ ಬೆನ್ನಿ ಒಕ್ಕೆಲ್ಲಕುಲು ಮಲ್ಪೊಡಿತ್ತಂಡ್. ಬಂಜ ಬತ್ತದ್ ಬೇಲೆ ಬೆಂದದ್ ಕಂಡೊಡು ದತ್ತಿನ ಬುಳೆಟ್ ಅರೆವಾಸಿ ದಣಿಕೆ ಗೇಣಿ ಕೊರೊಡಿತ್ತಂಡ್. ಒರಿನ ಅರೆವಾಸಿ ಬುಳೆಟ್ ಆಯೆ ವರ್ಸೊ ಇಡೀ ಕರಿಪೊಡು. ಆಯನ ಕುಟುಮೊದ ಉನಸ್-ತಿನಸ್, ಕುಟುಮೊದ ಸರ್ವ ಸದಸ್ಯರೆನ ದುಸ್ತುಲೆನ್ ಪೂರಾ ಆಯೆ ಆಯಿಡಿತ್ತಿ ಅರಿಬಾರ್ ಮಾರ್ದೇ ಕೊನವೊಡು. ರೋಗ-ರುಜಿನ ಬತ್ತಂಡ ಮರ್ದ್-ಆರೈಕೆಗ್ಲಾ ನೆಡ್ಲೇ ಆವೊಡು. ಜೋಕ್ಲೆನ್ ಸಾಲೆಗ್ ಕಡಪುಡ್ಯರೆ ಬೂಕು-ಸಿಲೇಟ್ ಬಾಕಿ ಕಿಸ್ತೆಗ್ಲಾ ಉಂದುವೇ ಅರಿಬಾರ್ ಮಾರ್ದ್ ತಿಕ್ಕಿ ದುಡ್ಡುಡಾವೊಡು. ಈ ಮದ್ಯೊಡು ಇಲ್ಲಾಲ್ ಮದ್ದೆ-ಲೇಸ್‌ಲು ನಡಪೊಡಾಂಡ ಆಯೆ ಬೇರೊದಕ್ಲೆಡ ಅಕುಲು ಪಂಡಿನ ಬಡ್ಡಿ ಕೊರ್ಯರೆ ಒತ್ತೊಂದು ಸಾಲದೆತೊನೊಡು. ವರ್ಸೊದ ನಡುಟೇ ಉನಿಯರೇಂದ್ ದೀಡ್ನ ಅರಿಬಾರ್ ಮುಗಿಂಡ ಒಂಜೆಕ್ ನಾಲ್‌ಪಾಲ್ ಕೊರ್ಪೆಂದ್ ದನಿಕುಲೆಡ ಅತ್ತಂಡ ಬೇತೆ ಮಲ್ಲಾಕುಲೆಡ ಅರಿಬಾರ್ ಪೊಲಿಕ್ ನಟ್ವ್ ದೆತೊನೊಡು. ಈಶ ಮಾತ ಬಂಜಡು ಬೆನ್ನಿದಕುಲು ಉಲ್ಲೆರ್ ಪಂಡ್‌ದ್ ಅರ್ತೊ ಮಲ್ಪೊನ್ನ ಶಿವರಾಯರ್ ಅಕುಲೆಗ್ ಒವ್ವಾಂಡಲಾ ಒಂಜಿ ರೀತಿಡ್ ಉಪಕಾರ ಮಲ್ಪೊಡೊಂದು ಆಲೋಚನೆ ಮಲ್ತೆರ್. ಅಪಗ ಆರೆಗ್ ತರೆಕ್ ಪೋಯಿನೆ ಸಹಕಾರಿ ಮಾರ್ಗೊ. ಸಹಕಾರಿ ಸಾದಿ ಪತ್ತಂಡ ಮಾತ್ರ ಈ ಬಂಜ ಕಳೆಯರೆ ಸಾದ್ಯಂದ್ ಆರ್ ತೆರಿಯೊಂಡೆರ್.

‘ಸಹಕಾರೊ’ ಪನ್ನಿ ಸಬೊದ ಪಿರವುಡು ಎಡೇನ ತಿರ್ಲುಂಡು. ಒವ್ವೇ ಬೇಲೆ ಕಸುಬುಡು ಒರಿಯಗೊರಿ ಪುಗೆಲ್ ಕೊರ್ದು ಕಜ್ಜ ಬೆನ್ನುನನೇ ಸಹಕಾರಿ ತತ್ವ. ಒಂಜಿ ಕಾಲೊಡು ಈ ತುಳು ನಾಡ್‌ಡ್ ಕಂಡೊ-ಕಲೊಟು ಜನಮಾನಿಲು ಕೂಟ ಕೂಡ್ಲು ಬೆಂದೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಒಂಜಿ ಇಲ್ಲಾಲ್ಲ ಬೆನ್ನಿದ ಬೇಲೆಗ್ ನೆರೆಕರೆತ ಮಾತ ಇಲ್ಲಾಲ್ಲಕುಲುಲಾ ಬೆರಿಸಾಯೊ ಕೊರ್ಪೆದರ್. ತಿಕ್ಕಿನ ಪಸಲ್‌ಡ್ ಒಂಜಂಸ ಬುಳೆನ್ ಕೆಲಸೊಗು ಸೇರ್ದಿನ ಜನೊಕುಲು ಪಾಲ್ ಕಟೊಂದು ಅವು ಅಕುಲೆ ಸೇಜಿಪಾಲ್‌ಂದ್ ಸಂತೋಸುಡು ಪಡೆವೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಉಂದುವೇ ಸಹಕಾರಿ ಬದ್ಕದ ಮೂಲೊ. ಈ ತತ್ವೊ ತುಳುವೆರೆನ ಪರತಿರಿ. ಈ ಮೂಲೊ ತತ್ವೊನು ಉಡಲ್ವೇ ಬುಳೆಪವೊಂದು ಶಿವರಾಯರ್ ಸಹಕಾರಿ ಕಳೊಕ್ ಕಾರ್‌ದೀಯೆರ್.

ಬೆನ್ನಿದಕುಲು ಸಹಕಾರಿ ಸಂಗೊಗು ಸೇರ್ಯೆರ್‌ಂದಾಂಡ ಅಕುಲು ಪ್ರತಿಯೊಂಜೆಗ್ಲಾ ಸರಕಾರದಂಚಿ ತೂವೊಡುಂದಿಜ್ಜಿ. ಅಕುಲಕುಲೆಗ್ ಬೋಡಿತ್ತಿನೆನ್ ಅಕುಲಕುಲೆ ಮಲ್ಪೊನುವೆರ್. ಅಕುಲಕುಲು ಬುಳೆಪಯಿನ ಬುಳೆಕ್ ಅಕುಲೆಗ್ ಸರಿಯಾಯಿನ ಬಿಲೆ ತಿಕ್ಕುಂಡು. ದುಡ್ಡು ಬೋಡಾಂಡ ಅಕುಲು ಕಡಿಮೆ ಬಡ್ಡಿಡ್ ಸಾಲ ಪಡೆವೊನೊಲಿ. ಆತೇ ಅತ್ತ ಅಕುಲೆ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಗೊಡು ತಿಕ್ಕಿನ ಲಾಬೊನು ಅಕುಲಕುಲೇ ಪಟ್ಟೊನ್ಯರೆಗಾಪುಂಡು.

1904ಡ್ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಸಹಕಾರಿ ಕಾಯಿದೆ ಜಾರಿಗ್ ಬತ್ತಂಡ್. ಕಾಯಿದೆ ಪಿರ್ಕಾರೊನೇ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಗೊ ಉದಿಯಬೆನೊಡುಂದು ಆರೆ ಮನಸ್. ಪಣವುದ ಸಾಯೊಗಾತ್ರ ಅಪಗದ ಮದ್ರಾಸ್ ಸರಕಾರೊಗು ಮೇಲ್ ಮೇಲ್ ಕಾಕಜಿ ಬರೆಯೆರ್. ಅಕೇರಿಗ್ ಒಪ್ಪಿಗೆ ತಿಕ್ಕಂಡ್. ಸರಕಾರ ಒತ್ತೊಂಡ ಯಾವಂದ್, ಸಂಗೊಗು ಸದಸ್ಯರಾವೊಡು. ಪಾಲ್ ಬಂಡವಾಳ ಕೂಡೊಡು. ಅಯಿಕಾದ್ ಗ್ರಾಮ ಗ್ರಾಮ ತಿರ್ಗೈರ್. ಬಡವೆರೆನ್ ಮಲ್ಲಾಕ್ಲೆನ್ ಮಾತ ತೂದು ಪಾತೆಯೆರ್.

ಅಲ್ವಿಲ್ಲ ಸಬೆ ಮಲ್ತೆರ್. ಸಹಕಾರಿ ಸಂಗೊದ ಪ್ರಯೋಜನ ಎಂಚಿನಂದ್ ಜನೊಕುಲೆಗ್ ತೆರಿಪಾಯೆರ್. ಜನೊಕುಲೆನ್ ಒಟ್ಟು ಸೇರ್ಪವುನೆಡ್ ಸಪಲತೆ ಪಡೆಯೆರ್. 1909ಡ್ ಪುತ್ತೂರುಡು ಸಹಕಾರಿ ಟೌನ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಉದಿಪನ ಆಂಡ್. ಭಗಿರಥೆ ಗಂಗೇನ್ ಕೈಲಾಸೊಡ್ ಭೂಮಿಗ್ ಕನತಿಲೆಕ ಪುನೆದ್ ಪುನೆದ್ ಶಿವರಾಯೆರ್ ಸಹಕಾರಿ ತತ್ವೊದ ಕೂಡುಕಟ್ಟೆನ್ ಪುತ್ತೂರುಗು ಕನಬತ್ತದ್ 'ಸಹಕಾರಿ ಭಗಿರಥೆ' ಆಯೆರ್. ಸಂಗ ಉಟರ್ನೆ ಆಂಡ್. ಆಂಡ್ ಏರ್ಲ ಸಾಲದೆಪ್ಪರೆ ಸುರು ಮಲ್ತ್ಚೆರ್. ದಾನೇನಾ ಪೋಡಿಗ್. ಕಡೇಕ್ ಶಿವರಾಯೆರೇ ಮಾತೆರೆಡ್ ದುಂಬು ಸಾಲ ದೆತ್ತದ್ ತೋಜಾದ್ ಕೊರೊಡಾಂಡ್.

ಪುತ್ತೂರುಡು ಉದಿಪನ ಆತಿನ ಒಂಜಿ ಸಂಗೊನು ತೂದು ಉಡುಪಿ-ಕಾಸರಗೋಡುಡ್ಲ ಅಲ್ವಿಲ್ಲ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಗೊಲೆನ್ ಜನೊಕುಲು ಉದ್ಯಬೆಂದೆರ್. ಅಕುಲೆಗ್ ಮಾತ ಶಿವರಾಯೆರ್ ಸಾದಿ ಪಂಡ್‌ದ್ ಕೊರ್ಯೆರ್. ಶಿವರಾಯೆರ್ ಬೆನ್ನಿ ಬೆನ್ನನಾಕುಲೆಗ್ ಉಪಕಾರ ಅವೊಡುಂದು 1914ಡ್ ಪುತ್ತೂರುಡು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಕೋ-ಅಪರೇಟಿವ್ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ನ್ ಸುಟೆತೆರ್. ಅಯಿನ್ ಬೊಕ್ಕ ಕುಡ್ಲೆಗ್ ವರ್ಗಾವಣೆ ಮಲ್ತೆರ್. ಈ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಡ್ ಆರ್ 21 ವರ್ಸೊ ಮುಟ್ಟು ಗುರ್ಕಾರೆ ಆದ್ ಬೇಲೆ ಬೆಂದ್‌ದ್ ಬುಳೆಚಿಲ್‌ಗ್ ಕನತೆರ್. ಬೆನ್ನಿದಕುಲು ಬುಳೆಪವುನ ಸೊತ್ತುಲೆಗ್ ಸರಿಯಾಯಿನ ಬಿಲೆ ತಿಕ್ಕುಲೆಕಾವೊಡುಂದು 1919ಡು ಆರ್ ಪುತ್ತೂರುಡು ಬೆನ್ನಿದಕ್ಲೆ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಗೊನು ಸುರು ಮಲ್ತೆರ್. 1917ಡ್ ಅರ್ ಉಂಡು ಮಲ್ತಿನ 'ಸದಾನಂದ ಸಹಕಾರಿ ಛಾಪಖಾನೆ' ಇಡೀ ಭಾರತ ದೇಶೊಡೇ ಸುರುತ ಸಹಕಾರಿ ಅಚ್ಚಿದಿಲ್ಲೆಂದ್ ಪುದರ್ ಪಡೆಂಡ್.

ಪುತ್ತೂರು ಭೂ ಅಡಮಾನ ಬ್ಯಾಂಕ್, ಗೃಹ ನಿರ್ಮಾಣ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘ, ದ.ಕ.ಜಿಲ್ಲಾ ಸಹಕಾರಿ ಸಗಟು ಮಾರಾಟ ಸಂಸ್ಥೆ, ಸಹಕಾರಿ ಧಾನ್ಯದ ಬ್ಯಾಂಕ್, ಹರಿಜನ ವೆಲ್‌ಫೇರ್ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘ, ಸಹಕಾರಿ ಲೇಬರ್ ಯೂನಿಯನ್, ಸಹಕಾರಿ ಲೈಫ್ ಇನ್‌ಸೂರೆನ್ಸ್ ಕಂಪೆನಿ, ಸರಕಾರಿ ನೌಕರರ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘ, ವರ್ತಕರ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘ, ಜೇನು ಕೃಷಿ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘ, ಮಹಿಳಾ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಸಂಘ ಇಂಚ ದಿಂಜ ಸಂಗೊಲೆನ್ ಉದಿಯ ಬೆಂದೆರ್. ಹಳ್ಳಿ ಹಳ್ಳಿಡ್ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಗೊಲು ಲಕ್ಕುಡುಂತೊ. ಇಂಚಿತ್ತಿ ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಗೊಲೆ ಉಟರ್ನೆಗ್ ಶಿವರಾಯೆರೆನ ಗೇನೊದ ನಿರೀಕ್ಷೆಂಡ್. ಅಂಚಾದ್ ರಾಷ್ಟ್ರ ಮಟ್ಟೊದ ಸಹಕಾರಿ ಚಳವಳಿದ ಚರಿತ್ರೆಡ್ ಪುತ್ತೂರುಗು ಸುರುತ ಮಾನಾದಿಗ್ ತಿಕ್ಕಂಡ್.

ರಡ್ಡನೇ ಮಹಾಯುದ್ಧದ ಕಾಲೊಡು ಅರಿ, ಬಾರ್, ದಾನೊಲೆನ್ ಬೆನ್ನಿದಕುಲೆಡ ಕಡ್ಡಾಯ ವಸೂಲಿ ಮಲ್ಪುನ ಲೆವಿ ಪದ್ಧತಿನ ಸರಕಾರ ಜಾರಿಗ್ ಕನತ್‌ಂಡ್. ವಸೂಲಾತಿದ ದಿನೊನು ಸರಕಾರ ಶಿವರಾಯೆರೆನ ಪುಗೆಲ್‌ಗ್ ಪಾಡೆಂಡ್. ದ.ಕ. ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಸೊಸೈಟಿದ ಮುಕಾಂತ್ರ ಶಿವರಾಯೆರ್ ಆ ಕೆಲಸೊ ಬಾರಿ ಪೂರ್ಲುಡು ಮಲ್ತೆರ್.

ಶಿವರಾಯೆರ್ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟಗಾರೆ. ಬಾಲಗಂಗಾಧರ ತಿಲಕರೆನ ಭಕ್ತಿ. ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧ್ಯರೆನ ಅಸ್ತೌಶ್ಯತಾ ನಿವಾರಣೆ, ಮಹಿಳೋದ್ಧಾರ ಇಂಚಿನ ಸಮಾಜ ಸೇವಾಕಾರ್ಯೊಲು ಆರೆಗ್ ಬಾರಿ ಇಸ್ಸೆ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದ ಕಾಲೊಡು ಉಬಾರ್ ಎಲಿಮೆಂಟ್ರಿ ಸಾಲೆಡ್ ಒಂಜಿ ಸಾಮೂಹಿಕ ಉನಿಸ್‌ದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮೊ ಆಂಡೆಗೆ. ಮಾತಾ ಜಾತಿದಕುಲುಲಾ ಉನಿಸ್‌ಗ್

ಒಟ್ಟುಗೂ ಕುಲ್ಲಿದು ಉಂಡುದು ಲಕ್ಕಿರೆ. ಉನಸ್‌ಗ್ ದಿಂಜ ಜನ ದಲಿತೆರ್ ಬತ್ತದಿತ್ತೆರ್. ಅಂಚಾದ್ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರೇಲಾ ಉಂಡಿನಕ್ಕೆ ಇರೆದೆಪ್ಪರೆ ತಯಾರಾಯಿಜೆರ್. ನೆನ್ನ ತೂದು ಶಿವರಾಯೆರೆ ಸ್ವತ ಪೋದು ಮಾತೆರ್ ಉಂಡಿನ ಇರೆನ್ನಾ ಸಂತೋಸೊಡು ದೆತ್ತದಕ್ಕ್ದು ಕೈ ದೆಕ್ಕೊಂದು ಬತ್ತೆರೆ. ಇಂಚ ಬಾಯಿಡ್ ಪಂಡಿನೆನ್ ಮಲ್ತ್ ತೋಜಯಿನಾರ್ ಶಿವರಾಯೆರ್. ಉಂದು ಆರೆನ ಕಜ್ಜದೊಲೈನ್ ತೋಜಾದ್ ಕೊಪ್ಪುಂಡು.

ಮೊಳಹಳ್ಳಿ ಶಿವರಾಯೆರ್ ಬಜೀ ಸಹಕಾರದ ಕಳೋಟ್ ಮಾತ್ರ ಅತ್ತ, ಪುತ್ತೂರುದ ಶಿಕ್ಷಣೋ-ಸಾಹಿತ್ಯೋದ ಬುಳೆಚ್ಚಿಲ್‌ಗಾದಲ ದಿಂಜ ಬೆನ್ನೆರ್. ಡಾ. ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತೆರೆನ್ ಕೋಟಡ್ ತರ್ಪಾದ್ ಪುತ್ತೂರ್ ಪರ್ಲಡ್ಡುಡ್ 'ಬಾಲವನ' ಪನ್ನಿ ಪುದರ್ದ ಸಾಲೆ ಸುರು ಮಲ್ಪರೆ ಅನು ಮಲ್ತ್ ಕೊರ್ಯೆರ್. ಆರ್ ಜಿಲ್ಲಾ ಬೋರ್ಡ್‌ದ ಸದಸ್ಯರಾದಿತ್ತೆರ್. ಪುತ್ತೂರು ತಾಲೂಕ್ ಬೋರ್ಡ್‌ದ ಗುರ್ಕಾರೆ ಆದಿತ್ತೆರ್. ಈ ಪೂರ್ತುಗ್ ಗ್ರಾಮೋ-ಗ್ರಾಮೋಗ್ ನಡತೊಂದ್ ಪೋದು ಓಲೋಲು ಸಾಲೆ ಬೋಡೊ ಅಲ್ಪಲ್ಪ ಜಿಲ್ಲಾ ಬೋರ್ಡ್ ಸಾಲೆ ಕಟ್ಟಾದ್ ಕೊರ್ಪಿಲೆಕ ಮಲ್ತೆರ್. ದಿಂಜ ಜನ 4ನೇ, 8ನೇ ಬೊಕ್ಕ ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಆದಿತ್ತಿನ ಅಂಜೊವೆಗ್, ಪೊಂಜೊವೆಗ್ ಸರಕಾರದ ಕರ್ಚಿಡ್ ಶಿಕ್ಷಕ ತರಬೇತಿ ತಿಕ್ಕುಲೆಕ ಮಲ್ತೆರ್. ಕ್ರಿ.ಶ 1916ಡ್ ಪುತ್ತೂರ್ ಪುತ್ತೂರು ಎಜ್ಯುಕೇಶನ್ ಸೊಸೈಟಿನ್ ಉಂಡು ಮಲ್ತಾದ್ ಪುತ್ತೂರುದ ಕೊಂಬೆಟ್ಟುಡು ಹೈಸ್ಕೂಲುನ್ ಸುರು ಮಲ್ತೆರ್. ಈ ಎಜ್ಯುಕೇಶನ್ ಸೊಸೈಟಿಯೇ ಬುಳೆದ್ 1965ಡ್ ಪುತ್ತೂರುಡು ವಿವೇಕಾನಂದ ಕಾಲೇಜಿನ್ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಲ್ತಂಡ್. 1917ಡ್ ಇಟ್ಟೇಲ್‌ಡ್ ಎಲಿಮೆಂಟ್ರಿ ಸಾಲೆ ಸುರು ಮಲ್ತೆರ್. ದೂರ ದೂರೊಡ್ ಸಾಲೆಗ್ ಬರ್ಪುನ ಜೋಕುಲೆಗ್ ಉಂತ್ಯರೆ ಅನುಕೂಲ ಆವೊಡುಂದ್ ಗೌಡ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವಸತಿ ಬವನ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವಸತಿ ಬವನ, ದಲಿತ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವಸತಿ ಬವನೊಲೆನ್ ಉದಿಯ ಬೆಂದೆರ್. ದಿಂಜ ಎಲಿಮೆಂಟ್ರಿ ಸಾಲೆಲೆನ್ ಹೈಯರ್ ಎಲಿಮೆಂಟ್ರಿ ಆಪುಲೆಕ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಲ್ತೆರ್.

ಆರೆನ ಬಗೆಟ್ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮಾಜಿ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಎಸ್. ನಿಜಲಿಂಗಪ್ಪೆರ್ "ಅರೆನ್ ಮಾತೆರ್ಲ ಮೋಕೆ ಅಬಿಮಾನ ಮಾನಾದಿಗ್ಡೆ ತೂವೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಸಹಕಾರೊದ ಕಳೆಟ್ ಆರೆ ಸುರುತ್ತಾರ್. ಮಾತೆರೆಗ್ ಸಾದಿ ತೋಜಾಯಿನಾರ್. ಜೋಕ್ಷೆನ ವಿದ್ಯೆ, ಗ್ರಾಮೋದ್ದಾರ, ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತಾ ನಿವಾರಣೆ, ಗ್ರಾಮಾಡಳಿತ, ಪಂಚಾಯತ್‌ದ ಕಾರ್ಯಾಲೆನ್ ಮಲ್ತ್ ತೋಜಾಯಿನಾರ್. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಡ್ ಮಾತ್ರ ಅತ್ತ ಕರ್ನಾಟಕೊಡೇ ಆರ್ ಪುದರ್ ಪಡೆಯಿನಾರ್" ಪಂತೆರ್. ಮೈಸೂರ್ ದಿವಾನೆರಾದಿತ್ತಿನ ಮಿರ್ಜಾ ಇಸ್ಮಾಯಿಲ್ ಮೇರೆನ್ ಮೈಸೂರು ಅರಮನೆಗ್ ಲೆಪ್ಪುಡದ್ ಮಾನಾದಿಗೆ ಮಲ್ತೆದ್.

ಶಿವರಾಯೆರ್ ತುಳುನಾಡ್ ಪರ್ಮೆದ ಮಗೆ ಮಾತ್ರತ್ತ ಇಡೀ ರಾಜ್ಯೊಡೇ ಪುದರ್‌ಪಡೆಯಿನ ಬಾರಿ ಮಲ್ಲ ಸಾದಕೆ. ಒಂಜಿ ಮಲ್ಲ ಸಗ್ತಿಯಾದ್ ಸಮಾಜೊಗು ಬೋಡಾದ್ ಬದ್ಕ ತರೆತಿನಾರ್. ಮಲ್ಲಾಕ್ಷೆಡ 'ಸುಗಿಪು', ಎಲ್ಲಾಕ್ಷೆಡ 'ಕಲೆಪು', ದೋಸ್ತಿನಾಕ್ಷೆಡ 'ಮದಿಪು' ಉಂದು ಆರೆನ ಗುನೊವಿಸೇಸೊ.

ಸಾದಾರಣ ಮೈಕಟ್ಟ್, ತೆಲಿಕೆದ ಅಗೆಲೊ ಮೋನೆ, ಕನ್ನಡಕಡ್ ನಿಲ್ಕುನ ಪರ್ತೆದ ದಿಟ್ಟಿ, ಧೈರ್ಯ, ಪೊಲಕೆದ ಬಾವನೆ, ಪಿದಾಯಿ ಪೋನಗ ಟೊಪ್ಪಿ, ಕೋರ್ತುಗು ಪೋನಗ ಕಪ್ಪುದ ಕೋಟು, ಖಾದಿ ಅಂಗಿ, ತುತ್ತರೆ ಪಂಚೆ, ಪುಗೆಲ್ಡ ಪಾಡ್ತಿನ ಸಾಲ್‌ದಿಡೆಟಿ ನೇಲುನ ಒಂಜಿ ಜೋಲಿಗೆ.

ಉಂದು ಆರೆನ ವರ್ಜಯೊ. 'ಬಜೀ ಕೈತ ದಾಸೆ'ಂದ್ ಪುದರ್ ಪಡೆಯಿನ ಶಿವರಾಯೆರ್ ಮೊಟ್ಟು ಪಾಡಂದಿನ ಬಜಿ ಕಾರ್ಡ್, ಮಾರ್ಗದಾಂತಿನ ಕುಗ್ರಾಮೊಲೆಗ್ ನಡತ್ತದೇ ಪಾದ ತರೆತ್ತಿನಾರ್. ಪಂಡಿನೆನ್ ಮಾತ ಮಲ್ತ್ ತೋಜಾಯಿನಾರ್. ಸಾಲೆಡ್ ಪಿದಯಿ ಕುಲ್ಲೊಂದಿತ್ತಿನ ದಲಿತ ಜೋಕುಲೆನ್ ಉಲಯಿ ಲೆಪ್ಪಾದ್ ಕುಲ್ಲಾಯಿನಾರ್. ಪೊಣ್ಣು ಜೋಕುಲೆಗ್ ಸಮಾನತೆ ಬೋಡೊಂದ್ ಸಂಪ್ರದಾಯೊದ ಎದುರುಂತುದ್ ವಿದ್ಯೆ ಕೊರ್ಪಯಿನಾರ್. ಹಳ್ಳಿ ಹಳ್ಳಿಗ್ ಸಾಲೆ, ಪಂಚಾಯತ್, ಆಸ್ಪತ್ರೆ, ಸಹಕಾರಿ ಸಂಗೊಲೆನ್ ಒದಗಾದ್ ಕೊರಿನಾರ್.

ಶಿವರಾಯೆರೆಗ್ ರಡ್ಡ್ ಆನ್ ಬೊಕ್ಕ ರಡ್ಡ್ ಪೊಣ್ಣು ಜೋಕುಲು, ಆಣ್ ಜೋಕುಲು ಮುಕುಂದ್ ಬೊಕ್ಕ ಸಂಜೀವೆ, ರಡ್ಡ್ ಜನಲ ಮಲ್ಲ ಕೆಲಸೊಡ್ ಮದ್ರಾಸ್‌ಡೆತ್ತರ್. ಮಲ್ಲ ಮಗಲ್ ಸೀತಾದೇವಿ ಸಾಹಿತಿಯಾದಿತ್ತಿ, ಪಡುಕೋಣೆ ರಮಾನಂದ ರಾಯೆರೆನ ಬುಡೆದಿ, ಎಲ್ಯ ಮಗಲ್ ವರದಾದೇವಿ, ಪಂಜೆ ಮಂಗೇಶ ರಾಯೆರೆನ ಅಕೇರಿದ ಮಗೆ ರಾಮರಾಯೆರೆನ ಬುಡೆದಿ.

“ಯಾನ್ ನಿಕ್ಕಾದ್ - ಈ ಎಂಕಾದ್, ನಮ ಮಾಂತ ದೇಸೊಗಾದ್” ಪನ್ನಿ ಪಾತೆರೊನು ತುಳುನಾಡ್‌ಡ್ ನಡಪಾದ್ ಕೊರ್ನ ಮೊಳಹಳ್ಳಿ ಶಿವರಾಯೆರ್, ತನ್ನ 87ನೇ ವರ್ಸೊ ಪಿರಾಯೊಡ್ 1967 ಜುಲಾಯಿ 7ನಾನಿ ಈ ಲೋಕೊ ಬುಡ್ಡು ಪೋಯೆರ್. ಸಹಕಾರಿ ಬಾನೊದ ಬೊಳ್ಳಿ ಕಂತ್‌ಂಡ್. ಆರೆನ ನೆಂಪುಗಾದ್ ಡಾ. ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತೆರೆನ ಗುರ್ಕಾರ್ಮೆಡ್ ಪುತ್ತೂರು ಬೋರ್ಡ್ ಹಯರ್ ಸೆಕೆಂಡರಿ ಸಾಲೆಗ್ ‘ಶಿವಸದನ’ ಪನ್ನಿ ಪುದರ್‌ದ ಒಂಜಿ ಕಟ್ಟೊಣ ಕಟ್ಟಯೆರ್. ಪುತ್ತೂರುದ ಪರ್ಲಡ್ಕಗ್ ‘ಶಿವ ಪೇಟೆಂದ್’ ನಗರ ಸಬೆತಕುಲು ಪುದರ್ ದೀಯೆರ್.

ಪೊಸ ಪದಕುಲೆನ ಪೊಲಬು

ಮಿಸೈ - ಬಿಸೆರ್
ಮಂಡ - ಕೇಂದ್ರ
ತರವಾಡ್ - ಮೂಲದ ಇಲ್ಲ
ಪುರಪ್ಪು - ಸಂಸ್ಕೃತಿ
ಪೊಲಿಕ್ ದೆತೊನುನೆ - ಒಂಜೆಕ್ಕ್ ನಾಲ್ ಪಾಲ್
ಸನ - ಸಹಿತ
ಕಿಸ್ತ - ತೆರಿಗೆ
ಪೊಲಿ - ಹೆಚ್ಚಳ್ಳಿ
ಸೇಜಿ - ಇನಾಮು
ಪರತಿರಿ - ಪರಂಪರೆ
ಉದಿಯ ಬೆಂದೆರ್ - ಸುರುಮಲ್ತೆರ್
ಗೆಲ್ಕಾಯಿ - ಗೇಲ್
ಪುನೆವು - ಪ್ರಯತ್ನ
ಸುಟಿಪು - ಉಂಡುಮಲ್ಪು

ಉಟರ್ನೆ - ಸೃಷ್ಟಿ
ಅಚ್ಚಿದಿಲ್ಲ - ಪ್ರಸ
ಕಜ್ಜದೊಲೈನ - ಕೆಲಸದ ಬಿಸಾಡಿಗೆ
ಮುಕಾಂತ್ರ - ಮೂಲಕ
ಪೆರ್ಮೆ - ಮಲ್ಲಾದಿಗೆ
ಸುಗಿಪು - ಪುಗರಾಟ
ಕಲೆಪು - ಕಾಲಿಸ ದೆಪ್ಪುನು, ಒಟ್ಟುಸೇರುನು
ಪೊಲಿಕೆ - ಪೊರು

ಅಭ್ಯಾಸ

I ತಿರ್ತ ನವಾಲೇಗ್ ಚಿಟ್‌ಕ್‌ಡ್ ಜವಾಬು ಕೊರ್ಲೆ.

1. ಶಿವರಾಯೆರ್ ಒಲ್ಪ ಪುಟ್ಟಿರ್?
2. 'ಮೊಳಹಳ್ಳಿ' ವಾ ತಾಲೂಕುಗು ಸೇರಿನ ಊರು?
3. ಸಹಕಾರಿ ತತ್ವೊ ಪಂಡ ದಾದ?
4. ಸಹಕಾರಿ ಪದ್ಧತಿ ಒಲ್ಪ ಸುರುವಾಂಡ್?
5. ಬೆನ್ನಿದಾಯೆನೇ ದೇಸೊದ ಬೆರಿಮುಳ್ಳುಂದು ಪಂಡಿನಾರ್ ಏರ್?
6. ತುಳುನಾಡ್ ಕಡೀರ್ದ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಗೊದ ಪುದಾರ್ ದಾದ?
7. ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಸಹಕಾರಿ ಕಾಯ್ದೆ ಏಪ ಜಾರಿಗೆ ಬತ್ತಂಡ್?
8. ದೇಸೊದ ಸುರೂತ ಸಹಕಾರಿ ಮುದ್ರಣಾಲಯ ಒವ್ವು?
9. ಸಹಕಾರಿ ಬಾನೊದ ಬೊಳ್ಳಿ ಬೊಲ್ಲು ಏಪ ಕಂತ್ಂಡ್?
10. 'ಶಿವಸದನ' ಕಟ್ಟೊಣ ಓಲುಂಡು?

II ವಿವರವಾದ್ ಜವಾಬು ಕೊರ್ಲೆ.

1. ಮೊಳಹಳ್ಳಿ ಶಿವರಾಯೆರೆನ ಪುಟ್ಟು-ಬಳಕೆದ ಬಗೆಟ್ ಬರೆಲೆ.
2. ಶಿವರಾಯೆರೆನ ವಕೀಲ ಕೆಲಸೊದ ಬಗೆಟ್ ಬರೆಲೆ.
3. ಜನಸಾಮಾನ್ಯೆರ್ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಗೊಗು ಸೇರ್ಯೆರ್ಂಡ ದಾನೆ ಪ್ರಯೋಜನ?
4. ಮೊಳಹಳ್ಳಿ ಶಿವರಾಯೆರೆನ ಗೇನೊದ ನಿರಲ್ ವಾ ವಾ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಗೊಲೆ ಉಟರ್ನೆಗ್ ಕಾರಣಾಂಡ್?
5. ಮೊಳಹಳ್ಳಿದಾರ್ ಸಹಕಾರಿದ ಕಳಟ್ಟತ್ತಂದೆ ಬೇತೆ ಎಂಚಿನ ಮಾತ ಸಮಾಜ ಸೇವೆ ಮಲ್ತೆರ್?

III ಮುಲ್ಟಿ ಕೋರ್ತಿನ ಪದೋಕ್ತಲೆಗ್ ಹೊಂದಿಕೆ ಆಪಿನೆನ್ ಜೋಡ್ವಡ್ ಬರಲೆ.

1. ಮೊಳಹಳ್ಳಿ ಶಿವರಾಯೆರ್	1. ಮಾಜಿ ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿ
2. ನಿಜಲಿಂಗಪ್ಪೆರ್	2. ಜ್ಞಾನಪೀಠ ಪ್ರಶಸ್ತಿ
3. ಮಿರ್ಜಾ ಇಸ್ಮಾಯಿಲ್	3. ವಕೀಲರಾದಿತ್ತೆರ್
4. ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತೆರ್	4. ಮೈಸೂರುದ ದಿವಾನೆರ್
5. ರಾಬರ್ಟ್ ಓವನ್	5. ಪ್ರದಾನಿ ಆದಿತ್ತೆರ್
	6. ರಾಕ್‌ಡೇಲ್

IV ಬುಡ್ಡು ಪೋಯಿ ಪದೋಕ್ತಲೆನ್ ಖರ್ತಿ ಮಲ್ತಲೆ.

1. ದೇವಪ್ಪಯ್ಯೆರ್ ಪನ್ನಿನಾರೆನ ಮಗ್ಗೆ _____ ಪೋಲಿಸ್ ಇಲಾಕೆಡ್ ಬೆಂದೊಂದಿತ್ತೆರ್.
2. ಶಿವರಾಯೆರೆನ ಆಣ್ ಜೋಕುಲು _____ ಬೊಕ್ಕ _____
3. ದ.ಕ. ಜಿಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರ ಸಹಕಾರಿ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ದ ಇತ್ತೆದ ಅಧ್ಯಕ್ಷೆರ್ _____
4. ಉಬಾರ್ದ ಎಲಿಮೆಂಟ್ರಿ ಸಾಲೆಡ್ _____ ಏರ್ಪಾಡ್ ಮಲ್ತೆರ್.
5. ಪರ್ಲಡ್ಡೆಡ್ ಕಾರಂತೆರ್ _____ ಸಾಲೆನ್ ಸುರು ಮಲ್ತೆರ್.
6. ಶಿವರಾಯೆರ್ ಪುತ್ನುರು ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯತ್‌ದ _____ ಆದಿತ್ತೆರ್.

V ಸ್ವಂತ ವಾಕ್ಯೊ ಮಲ್ತೆಡ್ ಬರಲೆ.

1. ಸೇಜಿಪಾಲ್
2. ಮಂಡ
3. ಉದ್ದೆಗ
4. ಕಜ್ಜದೊಲೆ

VI ಈ ಪದೊಕ್ಲೆನ್ ಬುಡ್ವಾಡ್ ಬರಲೆ.

ಮಾದರಿ: ಉಂತ್ಯೆರೆಗಾಪುಜಿ = ಉಂತ್ಯೆರೆಗ್ + ಆಪುಜಿ

1. ಎಡ್ಲೆಪುಗಾಡ್
2. ಬೆನೊಂದಿತ್ತೆರ್
3. ಸರಿಯಾಯಿನ
4. ಪಡೆಯೆರಾಪುಂಡು
5. ಬೆಳಗೊಂದುಂಡು

VII ಅಂಗ ಬದಲ್ತೆಡ್ ಬರಲೆ.

1. ಎರ್ಮೆ
2. ಪೆರಡೆ
3. ಬೊಗ್ಗೆ
4. ಮಂಗು
5. ಪೆತ್ತ
6. ತಂಗಡಿ

VIII ಈ ಗಾದೆ ಪಾತೆರೊಲೆನ್ ವಿವರಿಪುಲೆ.

1. ಬೆನ್ನಿದಾಯೆನೇ ದೇಸೊದ ಬೆರಿಮುಳ್ಳು.
2. ಬಜಿ ಕೈತ ದಾಸೆ.

ಚಟುವಟಿಕೆ:

1. ಸಾಲೆದ ಗ್ರಂಥಾಲಯೊಡ್ ಮೊಳಹಳ್ಳಿ ಶಿವರಾಯೆರೆಗ್ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಿನ ಬುಕುಲೆನ್ ದೆತೊಂದು ಓದುದು ವಿವರ ತೆರಿಲೆ.
2. ನಿಕ್ಷೆ ಉರ್ದ ಸಹಕಾರಿ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗ್ ಪೋದು ಅಲ್ಪದ ಕಜ್ಜೊ-ಕಾರ್ಯಾಲೆ ಬಗ್ಗೆ ತೆರಿಲೆ.
3. ಕೆಲವು ಗಾದೆ ಪಾತೆರೊಲೆನ್ ಸಂಪಲ್ಪಿಡ್ ಬರಲೆ.

* * * * *

ಮೂಡಯಿ ಕೆಂಪೇರಾಂಡ್

ಉಳಿತೀರ್ :

ಪುಲ್ಕಕಾಂಡೆದ ಕೋರಿಕೆಲೆಪು ಕರಿದ್ ಒಂಜಿ ಜಾಮ ಆನಗ ಮೂಡಾಯಿ ಬಾನೊ ಕೆಂಪೇರೊಂದು ಬರ್ಪುಂಡು. ನೇಸರ್ ಮಿತ್ತೇರೊಂದು ಬತ್ತಿಲೆಕೊನೆ ರಾತ್ರಿದ ಸುಕೊನಿದ್ಡಿತ್ತಿ ಇಲ್ಲಾಲ್ಪ ಆಂಜೊವು ಪೊಂಜೊವು ಲಕ್ಕದ್ ತನ್ನಲೆನ ದಿನನಿಚ್ಚೊದ ಕಜ್ಜ ಕಾರ್ಯಾಲೆನ್ ನಡಪಯರ ಸುರು ಮಲ್ಪುವೆರ್. ಇಲ್ಲಾನ್ ಒಪ್ಪ ಓರಣೊಡ್ ದೀವೊನ್ನರೆ, ಒನಸ್ ತಿನಸ್ ತಯಾರಿದ ಅಟಲ್‌ದಟ್ಟಣೆಗ್ ಪೊಂಜೊವು ಸುರು ಮಲ್ತೆರಾಂಡ ಕಂಜಿ ಕೈಕಂಜಿಲೆಗ್ ಮಡ್ಡಿ ಅರ್ಕಂಜಿ ಕೊರ್ದು, ಆಂಜೊವು ಬೆನ್ನಿದ ಕೆಲಸೊಗು ತಯಾರಾಪೆರ್. ಪ್ರಕೃತಿಡ್ ನಡಪಿನ ಕೆಲಸೊಲು ಚಾಚೊ ತಪ್ಪಂದೆ ಎಂಚ ನಡತೊಂದು ಪೋಪುಂಡಾ ಅಂಚನೆ ಹಳ್ಳಿದ ಜನಕುಲೆನ ದಿನನಿಚ್ಚೊದ ಬೇಲೆಲ ಸಾಗುಂಡು ಪನ್ನಿನೆನ್ ಈ ಪದೊಟು ತೆರಿಯೊನೊಲಿ.

ಪಕ್ಕಿಲ ಬುಲಿತಾಂಡ್ ಕೋರಿಲ ಕಿಲೆತಾಂಡ್
ಮೂಡಯಿ ಕೆಂಪೇರಾಂಡ್
ಲಕ್ಕಲೆ ಲಕ್ಕಲೆ ಲಕ್ಕಲೆ ಎಂದಾದ್
ದೊಂಬುದ ರವಿ ಪಂಡಾಂಡ್
ತಾಮರೆ ಮುಗ್ಗನೆ ಅರಳದ್ ಮೋನೆನ್
ತೆಲಿಕೆನ್ ತೋಜಾಂಡ್
ಆಕಾಸೊ ಬೂಮಿದ ನಡುಟಿತ್ತಿ ತೆರೆಕುಂಟು
ಮೆಲ್ಲನೆ ಮಾಜಿಂಡ್
ಪಚ್ಚೆ ಪಜಿರಾದ ಮಿತ್ತೆ ಪುರಲೊಂದು ಮುತ್ತುಲು
ಜಾರ್ದ ಬೂರುಂಡು

ಬಚ್ಚರೆ ಗುದ್ದದ್ ತಿನ್ನುನ ಪರೆಬೆರೆ
 ತೆಮ್ಮೊದ ಸದ್ದಾಂಡ್
 ಕಿಡೆಟಿತ್ತಿ ಕೈಕಂಜಿ ಬೊರಿದ್ಲ ಬುಡ್ಯರೆ
 ಕರೆದ್ಲ ಲೆಪ್ಪುಂಡು
 ಬಿದೆನೀರ್ ಕಟ್ಟರೆ ಪೋಯಿನ ಆಂಜೊವು
 ಬರ್ಪುನ ತೋಜುಂಡು
 ಕಡ್ಯನೆ ತರೊಂದು ತುದೆನೀರ್ ಕನಯರೆ
 ಪೊಣ್ಣಲೆ ಸಾಲುಂಡು
 ತಡ್ಯಗ್ ಪೂಪಾಡ್ ಪುಡ್ಯಾದ್ ಬರೆತಿನ
 ರಂಗೋಲೆ ಪೊರ್ಲುಂಡು
 ತೊಟ್ಟಲ ಪುರುಬಾಲೆ ಲಕ್ಕದ್ ಅಪ್ಪೆನ್
 ಲೆಪ್ಪುನ ಕೇನುಂಡು
 ಅಟ್ಟಲ್‌ದಟ್ಟಣೆ ಮಲ್ತೆರ್ ಪೊಂಜೊವು
 ಮಾಡ್‌ಡೆ ಪುಗೆಪೋಪುಂಡು

– ಡಾ. ಪಾಲ್ತಾಡಿ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಆಚಾರ್

ಕಜನ ಪೊಲಬು :

ಈ ಪದೊನು ಬರೆತಿನಾರ್ ಡಾ. ಪಾಲ್ತಾಡಿ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಆಚಾರ್ (1945). ಪುತ್ನೂರು ತಾಲೂಕುದ
 ಬೆಟ್ಟಂಪಾಡಿಡ್ ಪುಟ್ಟಿನ ಮೇರ್ ಪದವಿ ಪೂರ್ವ ಕಾಲೇಜಿದ ಉಪನ್ಯಾಸಕರಾದ್ ನಿವೃತ್ತಿ ಪಡೆಯಿನಾರ್.
 ಶಿಕ್ಷಕ ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆಡ್ ಪ್ರಾಚಾರ್ಯರಾದ್ ಬೆಂದಿನಾರ್. ಕರ್ನಾಟಕ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿದ ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್
 ಆದ್, ಸದಸ್ಯರಾದ್, ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ್ ಕೆಲಸ ಮಲ್ತಿನಾರ್. ಜಾನಪದ ವಿಷಯೊಡು ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಮಲ್ತಿನಾರ್.
 ತುಳು, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಾಯಿನ ಮೇರ್ ತುಳುಟ್ ಪಚ್ಚೆ ಕುರಲ್, ದುನಿಪು, ಅಜಕೆ ಇಂಚ ಕೆಲವು ಕಬಿತೆದ
 ಕೋಪೆಲೆನ್ ಬೊಲ್ವುಗು ಕನತ್‌ದರ್. ಡಾ. ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತೆರ್, ಬೂತಾಳಪಾಂಡ್ಯ, ತುಳು ಸಂಸ್ಕೃತಿದ
 ಪೊಲಬು, ನಾಗಬಿರ್ಮೆರ್ ಇಂಚಿನ ತುಳು ಕೃತಿಕುಲೆನ್ ಬರೆತೆರ್. ಕನ್ನಡೊಡ್ಲಾ ದಿಂಜ ಬೂಕುಲೆನ್ ಬರೆತೆರ್.
 ಈ ಕಬಿತೆ ಆರ್ ಬರೆತಿನ ಪಚ್ಚೆ ಕುರಲ್ ಕಬಿತೆಕೋಪೆದ ಒಂಜಿ ಭಾವಗೀತೆ.

ಅಭ್ಯಾಸ

I ಮುಲ್ತು ಕೊರ್ದಿನ ಸವಾಲ್‌ಲೆಗ್ ಚಿಟ್ಕಡ್ ಜವಾಬು ಕೊರ್ಲೆ.

1. ಹಳ್ಳಿದ ಜನಕುಲೆಗ್ ಕಾಂಡೆ ಲಕ್ಕರಗ್ ಲೆಪ್ಪು ಕೊರ್ದಿನಕುಲು ಏರ್?
2. ಲಕ್ಕಲೆ ಲಕ್ಕಲೆಂದ್ ಜೆತ್ತಿನಕುಲೆಗ್ ಏರ್ ಪಂಡರ್?
3. ಮೋನೆ ಅರ್‌ಳದ್ ಏರ್ ತೆಲಿಕೆನ್ ತೋಜಾಯೆರ್?
4. ಬೋಲ್ವಾನಗ ಇಲ್ಲದ ಉಲಯಿಡ್ ವಾ ಸಬ್ಬೊ ಕೇನೊಂದುಂಡು ?
5. ಬೆನ್ನಿದ ಆಂಜೊವು ಕಾಂಡೆ ಲಕ್ಕದ್ ಓಡೆ ಪೋದು ಬರ್ಪೆರ್?

II ಮುಲ್ವ ಕೊರ್ರಿನ ಸವಾಲ್‌ಲೆಗ್ ಮೂಜಿ-ನಾಲ್ ವಾಕ್ಯೊಡು ಜವಾಬು ಕೊರ್ಲೆ.

1. ಬೊಲ್ವಾಂಡ್‌ಂದ್ ಜನಕುಲೆಗ್ ಎಂಚ ಗೊತ್ತಾಂಡ್ ?
2. ಕಾಂಡೆ ಲಕ್ಕ್‌ದ್ ಹಳ್ಳಿದ ಪೊಂಜೆನಕುಲು ಮಲ್ಪಿನ ನಿಚ್ಚೊದ ಕೆಲಸ ದಾದ?
3. ಕಾಂಡೆ ಲಕ್ಕ್‌ದ್ ಬೆನ್ನಿದ ಆಂಜೊವು ಬೆನ್ನಿನ ಬೇಲೆಲು ದಾದ?

III ಬುಡ್ಡು ಪೋಯಿನ ಸಬ್ಬೊಲೆನ್ ಬರ್ರಿ ಮಲ್ತ್ ಬರಲೆ.

1. ಕಿದೆಟಿತ್ತಿ _____ ಬೊರಿದ್‌ಲ ಬುಡಿಯೆರೆ _____ ಲೆಪ್ಪುಂಡು.
2. ಕಡ್ಯನೇ ತರೊಂದು _____ ಕನಯೆರೆ _____ ಸಾಲುಂಡು
3. ತಡ್ಯಗ್ ಪೂಪಾಡ್ _____ ಬರೆತಿನ _____ ಪೊರ್ಲುಂಡು.
4. ತೊಟ್ಟಿಲ _____ ಲಕ್ಕ್‌ದ್ ಅಪ್ಪೆನ್ _____ ಕೇನುಂಡು.
5. ತಾಮರೆ _____ ಅರಳದ್ ಮೋನೆನ್ _____ ತೋಜಾಂಡ್.

IV ಮುಲ್ವ ಕೊರ್ರಿನ ವಾಕ್ಯೊಲೆನ ಉಳ ಅರ್ತೊನ್ ಬರಲೆ.

1. ಆಕಾಸೊ ಬೂಮಿದ ನಡುಟಿತ್ತಿ ತೆರೆಕುಂಟು ಮೆಲ್ಲನೆ ಮಾಜಿಂಡ್.
2. ಪಚ್ಚೆ ಪಜಿರ್‌ದ ಮಿತ್ತೆ ಪುರಲೊಂದೆ ಮುತ್ತುಲು ಜಾರ್‌ದ್ ಬೂರುಂಡು.

V ಈ ಪದ್ಯೊನು ಬಾಯಿಪಾಟ ಮನ್ಪುಲೆ.

ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ

I ಮುಲ್ವ ಕೊರ್ರಿನ ಪದಕುಲೆನ್ ಬುಡ್ವಾದ್ ಬರಲೆ.

1. ಕೆಂಪೇರ್‌ಂಡ್ 2. ಸದ್ದಾಂಡ್ 3. ಅಟ್ಟಿಲ್‌ದಟ್ಟಣ್ 4. ನಡುಟಿತ್ತಿ

II ಈ ಕಜಿಡಿತ್ತಿ ಅಂತ್ಯಪ್ರಾಸ ಪದಕುಲೆನ್ ಪೆಜಿದ್ ಬರಲೆ.

ಉದಾ: ಕೆಂಪೇರ್‌ಂಡ್ - ಪಂಡ್‌ಂಡ್

III ಈ ಪದೊಕುಲೆಗ್ ಸಮಾನಾರ್ಥ ಪದ ಕೊರ್ಲೆ.

1. ಮೋನೆ 2. ತೆರೆಕುಂಟು 3. ಪಜಿರ್ 4. ಪರಬೆರ್

ಚಟುವಟಿಕೆ

1. ಉಂದು ಒಂಜಿ ಹಳ್ಳಿಡ್ ಬೊಲ್ವಾನಗ ನಡಪುನ ಕಜ್ಜೊಲೆನ ಚಿತ್ರಣ. ಪೇಂಟೆಡ್ ಬೊಲ್ವಾನಗ ಇಲ್ಲಾಲ್ದಕಲು ನಿಚ್ಚ ಮಲ್ಪಿನ ಕೆಲಸೊಲೆನ್ ಬರಲೆ.
2. ಕವಿ ದ.ರಾ.ಬೇಂದ್ರೆ ಕನ್ನಡೊಡು ಬರೆತಿನ 'ಮೂಡಲ ಮನೆಯ ಮುತ್ತಿನ ನೀರಿನ ಎರಕಾವಾ ಹೊಯ್ದು' ಕವಿತೆನ್ ಓದುದ್ ತೆರಿಲೆ.

* * * * *

ಪೊರ್ಲುಡ ತುಳು ಬಾಸೆ

ಉಳತಿಲ್:

ಏತ್ ಸೋಕುದ ಬಾಸೆ ನಮ ತುಳು
ಸಾರೊ ಎಸಳ್ದ ತಾಮರೆ
ಪಂಡಿ ಬಾಯಿಡ್ ಕೇಂಡಿ ಕೆಬಿಟ್
ಉಕುಂಡಮುತೊಡ ನುರೆ ನುರೆ ||

ಕವಿ ನಾಡೋಜ ಡಾ. ಕಯ್ಯಾರ ಕಿಣ್ಣಣ್ಣ ರೈ ತುಳು ಬಾಸೆದ ವಿಸೇಸತೆನ್ ಇಂಚ ಪಂಡ್ದ
ಕೊಂಡಾಡ್ದೆರ್. ತುಳು ಬಾಸೆ ಕೇನ್ಯರೆ ಕೆಬಿಟ್ ಇಂಪು. ಉಡಲ್‌ಗ್ ತಂಪು. ಬಾರಿ ಪಿರಾಕ್‌ಡೇ
ದ್ರಾವಿಡ ಬಾಸೆಡ್ ಪಿಳ್ಳೆ ಉಡೆದ್ ಬತ್ತಿನ ಈ ಮೂಲ ಬಾಸೆ ತಾಂಕನದ ಕೊರತೆಡ್ಲಾವರ ತೋಡ
ಬರಿತ ಕದಿಕೆ ಪಂಡಿದಲೆಕ ಪಿರ ಒರಿಂಡ್. ಜಗತ್ತ್‌ದ ಸುಮಾರ್ ಒಂಜಿ ಕೋಟಿ ಜನೊಕುಲು
ಪಾತೆರ್ಯರೆ ತೆರಿದುಪ್ಪುನ ಈ ಬಾಸೆಗ್ ಅರಿಯಂತ್ರ ಬತ್ತಂಡ ಒಂಜಿ ಬಾಸೆ ಮಾತ್ರ ಅತ್ತ ಒಂಜಿ
ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೇ ಮಣ್ಣಡ್ಲೆ ಪೋಯಿಲೆಕ. ಬಾಸೆದ ಬಗೆಟ್ ಪೊಲಬು ಮಲ್ತೊಂಡ ಅಯಿನ್ ಒರಿಪವುನ
ಸಾದಿದ ಸೋದನೆಗ್ ಉಮೇದ್ ಬಪುಂಡು.

ನರಮಾನಿ ಆಯನ ಉಡಲ್‌ಡ್ ಮೂಡ್ಲ ಬತ್ತಿ ಬಾವನೆಲೆನ್ ಕುಡೊರ್ಯಗ್ ತೆರಿಪಾಯರೆಗಾದ್
ಕೆಲವು ಸಬ್ಬೊಲೆನ್ ಉಟರ್ನೆ ಮಲ್ತೆ. ಆ ಸಬ್ಬೊಲೆಗ್ ಒಂಜೊಂಜಿ ಅರ್ತೊ ಕೊರ್ಯೆ. ಆ ಸಬ್ಬೊಲು
ಅರ್ತೊ ಸಮೇತ ಸಮುದಾಯೊಗು ಪಸರ್ಂಡ್. ಸಮುದಾಯದಕುಲು ಅಯಿನ್ ಬಳಕೆಗ್
ಕನತ್‌ದ್ ಗಟ್ಟಿ ಮಲ್ತೆರ್. ಅವು ದುಂಬೊತ್ತ ಬುಳೆವೊಂದು ಪೋದು ಒಂಜಿ ಬಾಸೆಂದ್ ಪುದರ್
ಪಡೆಂಡ್. ನರಮಾನಿ ಮಲ್ತಿನ ಮಸ್ತ್ ಸೋದನೆಲೆಡ್ ಅತಿ ಪ್ರಾಕ್‌ದ ಪಂಡ ಬಾಸೆದ ಉಟರ್ನೆ.

ಮಣ್ಣಾದ ಲಚ್ಚಣೊಗು ಸರಿಯಾದ್ ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ ಗಟ್ಟದ ಜೇರೊಡ್ಲ ಬತ್ತಿನ ಅರಬ್ಬೀ
ಕಡಲ ಬರಿಮುಟ್ಟ ತೆನ್ಕಾಯಿ ಚಂದ್ರಗಿರಿಡ್ಲ ಬತ್ತಿನ ಬಡಕಾಯಿ ಗೋಕರ್ಣ ಮುಟ್ಟದ ಜಾಗೆನ್
ಪ್ರಾಕ್‌ಡ್ ತುಳುನಾಡ್‌ಂದ್ ಪನ್ನೆದರ್. ತುಳು ಪಂಡ ಮೆತ್ತೆನ, ಏಪಲ ನೀರ್ ಊಜೊಂದುಪ್ಪುನ,
ತಮೆಲೊಂದುಪ್ಪುನ ಪನ್ನಿ ಅರ್ತೊ. ಈ ಅರ್ತೊಡು ಈ ಬೂಬಾಗೊಗು ತುಳುನಾಡ್‌ಂದ್ ಪುದರ್
ಬತ್ತಂಡ್. ಈ ತುಳುನಾಡ್ಲ ಆದಿವಾಸಿಲು ಪಾತೆರೊಂದಿತ್ತಿನ ಬಾಸೆ ತುಳು.

ಕ್ರಿ.ಶ. 1383ಡ್ ಅರುಣಾಬ್ಲೆ ಪನ್ನಿ ಕಬಿ ಬರೆತಿನ “ಮಹಾಭಾರತೊ” ವಿಷ್ಣು ತುಂಗೆ ಪನ್ನಿ ಕಬಿ
ಕ್ರಿ.ಶ. 1636ಡ್ ಬರೆತಿನ “ಶ್ರೀ ಭಾಗವತೊ” 16ನೇ ಶತಮಾನೊದ “ಕಾವೇರಿ”, ಸುಮಾರು 500
ವರ್ಸೊಗು ದುಂಬು ತೆಂಕಿಲ್ಲಾಯೆ ಪನ್ನಿ ಕಬಿ ಬರೆತಿನ “ದೇವಿ ಮಹಾತ್ಮೆ” ಗದ್ಯಗ್ರಂಥೊ, ಹರಿಯಪ್ಪೆ
ಪನ್ನಿ ವಿಜಯನಗರೊದ ರಾಜವಂಸೊದ ಕಬಿ ಬರೆಯಿನ “ಕರ್ಣ ಪರ್ವ” ಉಂದು ಮಾತ್ರ ಪ್ರಾಕ್‌ದ
ತುಳು ಲಿಪಿತ ತಾರಿದೋಲೆಡ್ ತಿಕ್ಕಿನ ಗ್ರಂಥೊಲು. ಬಾಸೆಲ್ ಪನ್ನಿ ಊರುಡ್ಲ ಮತಪ್ರಚಾರೊಗಾದ್
ಕ್ರೈಸ್ತ ಧರ್ಮದ ಗುರುಕುಲು ಕ್ರಿ.ಶ 1834ಡ್ ತುಳು ನಾಡ್‌ಗ್ ಬತ್ತೆರ್. ಅಯಿಟ್ ಕೆಲವು ಜನ
ತುಳು-ಕನ್ನಡ ಕಲ್ತದ್ ಕನ್ನಡ ಲಿಪಿಟ್ ತುಳು ಗ್ರಂಥೊಲೆನ್ ಬರೆಯರೆ ಸುರು ಮಲ್ತೆರ್. ಕುಡಲಡ್

ಅಚ್ಚಿದಿಲ್ಲ ಮಲ್ತೆರ್. ಅಯಿಡ್ ಬೊಕ್ಕ ತುಳು ಬಾಸೆದ ಬೂಕುಲೆನ್ ಕನ್ನಡ ಲಿಪಿಟ್ ಬರೆಪಿನ ಪದ್ಧತಿ ರೂಡಿಗ್ ಬತ್ತಂಡ್. ರೆ| ಅಗಸ್ತ್ ಮೆನ್ನರ್, ರೆ| ಕೇಮರರ್, ರೆ| ಜೋನ್ ಜೇಮ್ಸ್ ಬ್ರಿಗೇಲ್ ಇಂಚಿನ ಕೆಲವು ಜನ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನ್‌ದ ಪಂಡಿತೆರ್‌ನಕುಲು ತುಳು ಬಾಸೆದ ಬೇಲೆ ಬೆಂದೆರ್. ಈ ಕಾಲೊಡು ಬಜೇ ಧರ್ಮ ಗ್ರಂಥೊಲು ಮಾತ್ರ ಅತ್ತ ತುಳುಕು ಪೊಸತ್ತಂಡ್ ಪನ್ನಿನ ಅರ್ಥೋಕೋಶ, ಪಾರ್ಡನೊಲೆ ಸಂಗ್ರಹ, ಗಾದೆಲೆ ಸಂಗ್ರಹ, ವ್ಯಾಕರಣ ಬೂಕು, ತುಳು ಕಬಿತೆಲು ಇಂಚ ಕೆಲವು ಎಡ್ಡೆಡ್ಡೆ ಗ್ರಂಥೊಲು ಬೊಳ್ಳುಗು ಬತ್ತ.

ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನ್‌ದಕುಲೆನ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯೊದ ಕೆಲಸ ಉಂತುದು ಪೋಯಿನೆಡ್ ಬೊಕ್ಕ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯೊದ ಕಳೊಕ್ ಕೈ ಪಾಡಿನಾರ್ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟಗಾರ ಪಣಿಯಾಡಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಉಪಾಧ್ಯೆರ್. ಎಸ್.ಯು. ಪಣಿಯಾಡಿಯೆರ್ ತುಳುವ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಾಲೆ ಪನ್ನಿ ಕೂಟೊದ ಪುದರ್ಡ್ 10-12 ಬೂಕುಲೆನ್ ಬೊಲ್ಪುಗು ಕನತೆರ್.

ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯೊದ ಬುಳೆಚ್ಚಿಲ್‌ಗಾದ್ 1994ಡ್ ಕರ್ನಾಟಕ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿದ ಉದಿಪನ ಆಂಡ್. ಆ ಪೂರ್ತುಗು ರಡ್ಡ್ ಜನ ಮಲ್ಲ ತುಳು ಸಾಹಿತಿಲು ನೆಗತ್ ತೋಜಿಯೆರ್. ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯೊದ ಬಾನೊಡು ಒರೊಡ್ಕೊರೊನೆ ರಡ್ಡ್ ಬೊಳ್ಳುಲು ಮೂಡಿಲೆಕ್ಕಾಂಡ್. ಮಂದಾರ ಕೇಶವ ಭಟ್ ಮಂದಾರ ರಾಮಾಯಣ ಪನ್ನಿ ಮಹಾಕಾವ್ಯೊನ್ ಪೊಸ ಒರುಟು ಬರೆಯೆರ್. ಕೆದಂಬಾಡಿ ಜತ್ತಪ್ಪ ರೈಕುಲು ದೇಸೊದ ಮಲ್ಲ ಮಲ್ಲ ಕವಿ, ಸಾಹಿತಿಲೆನ ಗ್ರಂಥೊಲೆನ್ ತುಳುಕು ತರ್ಜುಮೆ ಮಲ್ತೆರ್.

ಬಾಸೆದ ಬುಳೆಚ್ಚಿಲ್ ಆವೊಡೊಂದಾಂಡ ತೀರ ಮಡಿವಂತಿಕೆ ಉಪ್ಪರೆ ಬಲ್ಲಿ. ಅಂಚಂದ್ ಪಿರಾಕ್‌ದ ಸಬ್ಬೊಲೆನ್ ಮದತ್ ಬುಡ್ಯರೆ ಬಲ್ಲಿ. ತುಳು ಬಾಸೆಡ್ ದ್ರಾವಿಡ ಮೂಲೊದ ಬಾಸೆಲೆಡ್ ಬತ್ತಿನ ದಿಂಜ ಸಬ್ಬೊಲು ಉಲ್ಲ. ಸಂಸ್ಕೃತೊದ ಸಬ್ಬೊಲುಲಾ ಉಲ್ಲ. ಪಿರಾಕ್‌ದ ಪ್ರಾಕೃತ ಬಾಸೆದ ಸಬ್ಬೊಲು ಉಲ್ಲ. ತುಳುನಾಡ್‌ದಕುಲೆಗ್ ಪ್ರಾಕ್‌ಡ್ಲಿಂಚಿ ಪರ್ಷಿಯಾ ಅರೆಬಿಯಾದ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸಮ್ಮಂದ ಹೆಚ್ಚಿ ಇತ್ತಿನೆಡ್ಲಾವರ ಆ ಬಾಸೆಲೆನ ಸಬ್ಬೊಲುಲ ತುಳುಟು ದಿಂಜ ಸೇರೊಂದುಲ್ಲೊ.

ಅರಬ್ಬಿ ಬಾಸೆದ ಸಬ್ಬೊಲು ತುಳುಟು ಸಮ ಬೆರಕೆ ಆದ್ ಪೋತುಂಡೊಂದು ಪನೊಲಿ. ಅಕೇರಿ, ಆಸಾಮಿ, ಇನಾಮು, ಇಸವಿ, ನಕಲಿ, ದಿಮಾಕ್, ಪಸಲ್, ತಾರೀಕ್, ಕಸುಬು, ವಾರಿಸ್, ಲಾಯಕ್, ವಿಲಾಯಿತಿ, ರಾಜಿ, ನಪೆ, ಅಸಲ್, ರಿಯಾಯಿತಿ, ಹಕ್ಕ್, ವಸೂಲಿ ಉಂದು ಮಾತ ಅರೆಬಿಕ್ ಬಾಸೆದ ಸಬ್ಬೊಲೆಡ್ ಉಂಡಾಯಿನವು.

ಉಮೇದ್, ಜಬರ್‌ದಸ್ತ್, ನಗದ್, ಸಾಮಾನ್, ಅಂದಾಜಿ, ಜಮೀನ್ದಾರಿ, ದೋಸ್ತಿ, ಪರದೆ, ಪಾಯಿಕಾನೆ, ಪಾಯಿಜಾಂ, ಕಾಯಂ, ಜಪ್ತಿ, ತಕ್ರಾರ್, ಜಾರಿ, ಸುರು, ಹುಕುಮ್, ಹಿಕ್‌ಮತ್, ತರ್ಬೀತ್ ಉಂದು ಮಾತ ಪರ್ಷಿಯನ್ ಬಾಸೆಡ್ ಬತ್ತಿನ ಸಬ್ಬೊಲು.

ತುಳುವೆರೆಗ್ ಪೋರ್ಚುಗೀಸೆರೆನ ಸಮ್ಮಂದ ಹೆಚ್ಚಿ ಇತ್ತಿನೆಡ್ಲಾವರ ದಿಂಜ ಪೋರ್ಚುಗೀಸ್ ಬಾಸೆದ ಪದೊಕುಲು ತುಳುಕು ಬತ್ತದ. ಬಟಾಟೆ, ಇಸ್ತಿ, ಚಾಯ, ಜುಗಾರಿ, ಕಿರಿಸ್ತಾನ್, ಗಡಂಗ್, ಏಲಮ್, ಸಾಬೂನು, ರೀಪು, ಪೆನ್ಸ್, ಪಿಪಾಯಿ, ಸೋಡ್ಲಿ, ಪಿಸ್ತೂಲ್, ಮೇಜಿ ಉಂದು ಮಾತ ಪೋರ್ಚುಗೀಸ್ ಸಬ್ಬೊಲೆನ ರೂಪಾಂತರ.

ಬ್ರಿಟಿಷರ್ ನಮ್ಮ ದೇಸೊನು ಸುಮಾರ್ 300 ವರ್ಸೊ ಕಾಲ ಆಳೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಅಂಚಾದ್ ಭಾರತೊದ ಮಾತ ಬಾಸೆಡ್ಲಾ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಬೆರಕೆ ಆದ್ ಪೋತುಂಡು. ಅವು ದೊರೆಕುಲೆನ ಬಾಸೆಂದ್ ಮುಲ್ಪದಕುಲು ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ಗ್ ಮರ್ಯಾದೆ ಕೊರೊಂದಿತ್ತೆರ್. 1947ಡ್ ಬ್ರಿಟಿಷರ್ ಮುಲ್ಪಡ್ಲೆ ಆಡಳ್ತಿ ಬುಡ್ಡು ಪೋತೆರ್. ಆಂಡ ಅಕುಲೆ ಬಾಸೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿನ ನಮ್ಮ ಜನಕುಲು ಬುಡ್ಡುಜೆರ್. ಒರಿಪವೊಂದು, ಬುಳಪವೊಂದುಲ್ಲೆರ್. ಬೂಕು, ಅರ್ಜೆಂಟ್, ಕಾಫಿ, ಮೋಟಾರ್, ರೂಲ್ಸ್, ರೈಲ್, ಕೋರ್ಟು, ಜಡ್ಜೆರ್, ಆಪೀಸ್ ಇಂಚಿನ ಏತೊ ಸಬ್ದೊಲು ತುಳುತೊಟ್ಟಿಗೆ ಬಿರಾದ್ ತುಳು ಸಬ್ದೊಲೇ ಆದ್ ಪೋತ.

ತುಳು ನಾಡ್‌ಗ್ ಜೈನ ಧರ್ಮ ಬಡಕಾಯಿ ಭಾರತೊಡ್ಲ ಬಾರಿ ಪಿರಾಕ್‌ಡೇ ಬತ್ತೆದ್‌ಂಡ್. ಜೈನ ಧರ್ಮೊದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಗ್ರಂಥೊಲು ಪೂರ ಪ್ರಾಕೃತ ಬಾಸೆಡ್ ಬರೆತಿನವು. ತುಳುಟು “ಹ” ಕಾರದ ಬಳಕೆ ಕಮ್ಮಿ. ಆಂಡ ಪ್ರಾಕೃತ ಬಾಸೆಡ್ ಹೆಚ್ಚ. ಜೈನರ್ ತುಳು ಪಾತೆರ್ನಗ್ ತುಳುಟು ಪ್ರಾಕೃತ ಸಬ್ದೊಲೆನ್ ಬಳಕೆ ಮಲ್ತೆರ್. ಬಸವ, ಸುಣ್ಣ, ಸಡಿಲ, ಪವನ್, ಕಾರ, ಅಚ್ಚವ, ಯೇರಣಿ, ತವ, ಅಜ್ಜ, ಪರ್ಬ, ಕಜ್ಜ, ಗಂಟ್, ಗಟ್ಟ - ಉಂದು ಮಾತ ಪ್ರಾಕೃತ ಬಾಸೆಡ್ಲ ಬತ್ತಿ ಸಬ್ದೊಲು. ಮರಾಠಿ ಬಾಸೆಡ್ಲ ಕೆಲವು ಸಬ್ದೊಲು ತುಳುಕು ಬತ್ತಿನ ಉಂಡು. ಚಾಡಿ, ಕಾಸಗಿ, ಅಡಚಣೆ, ರಜೆ ಉಂದು ಮಾತ ಮರಾಠಿ ಸಬ್ದೊಲು.

“ತುಳುನಾಡ್‌ಡ್ ಗರ್ವುನಾತ್ ಮಣ್ಣುಂಡು, ತುಳು ಬಾಸೆಡ್ ಪಾತೆರುನಾತ್ ಪಾತೆರೊಲ ಉಂಡು” ಉಂದು ಒಂಜಿ ಗಾದೆದ ಪಾತೆರೊ. ಬಾಸೆನ್ ಒರಿಪವುನ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಪಾತೆರುನಾಯನ ಕೈಟುಂಡು.

ಅಭ್ಯಾಸ

I ಮುಲ್ಪ ಕೊರ್ತಿನ ಸವಾಲ್‌ಲೆಗ್ ಚಿಟ್ಲೆಡ್ ಜವಾಬು ಕೊರ್ಲೆ.

1. ‘ತುಳು’ ಪಂಡ ದಾನೆ ಅರ್ಥ?
2. ತುಳು ಬಾಸೆದ ಬೇಲೆ ಬೆಂದಿನ ವಿದೇಶೀ ವಿದ್ವಾಂಸರ್ ಏರ್ ಮಾತ?
3. ತುಳುವ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಾಲೆನ್ ಸುರುಮಲ್ತಿನಾರ್ ಏರ್?
4. ‘ಮಂದಾರ ರಾಮಾಯಣ’ ಮಹಾಕಾವ್ಯೊದ ಕಬಿ ಏರ್?

II ಮುಲ್ಪ ಕೊರ್ತಿನ ಸವಾಲ್‌ಲೆಗ್ ರಡ್ಡ್ ಮೂಜಿ ವಾಕ್ಯೊಡು ಜವಾಬು ಕೊರ್ಲೆ.

1. ತುಳುಲಿಪಿತ ತಾರಿದೋಲೆಡ್ ತಿಕ್ಕಿನ ಗ್ರಂಥೊಲು ಒವ್ವು ಮಾತ?
2. ಅರಬ್ಬಿ, ಪರ್ಷಿಯನ್ ಬಾಸೆದ ಸಬ್ದೊಲು ತುಳುಕು ಎಂಚ ಸೇರಿಯೊ?
3. ಪ್ರಾಕೃತ ಬಾಸೆದ ಸಬ್ದೊಲು ತುಳು ಬಾಸೆದೊಟ್ಟುಗು ಎಂಚ ಸೇರೊಂಡ್?
4. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದ ಪೂರ್ತು ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯೊದ ಬುಳೆಚಿಲ್ ಎಂಚಾಂಡ್?

III “ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬುಳಿವಿಲ್”ದ ಬಗ್ಗೆ ಒಂಜಿ ಕಿನ್ಯ ಪ್ರಬಂದ ಬರೆಲೆ.

IV ಮುಲ್ವ ಕೊರ್ತಿನ ವಾಕ್ಯೊಲೆನ್ ಸರಿಯಾ ತಪ್ಪಾ ತೆರಿಲೆ. ತಪ್ಪು ಇತ್ತಿನೆನ್ ಸರಿಮಲ್ ಬರೆಲೆ.

1. ಬ್ರಿಟಿಷರ್ ನಮೊ ದೇಸೊನು 500 ವರ್ಸ ಆಳೊಂದಿತ್ತೆರ್.
2. ಜತ್ತಪ್ಪ ರೈಕುಲು ಬೇತೆ ಬಾಸೆದ ಗ್ರಂಥೊಲೆನ್ ತುಳುಕು ತರ್ಜುಮೆ ಮಲ್ತೆರ್.
3. ಕಾಸಗಿ, ಅಡಚಣೆ, ರಜೆ - ಉಂದು ಮರಾಠಿ ಸಬ್ದೊಲು.
4. ಅರುಣಾಬ್ಜೆ ಪಣ್ಣಿ ಕವಿ ‘ಶ್ರೀಭಾಗವತೊ’ ಬರೆಯೆ.

ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ

I ಮುಲ್ವ ಕೊರ್ತಿನ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಸಬ್ದೊಲು ತುಳುಟು ಎಂಜ ಬದಲಾವಣೆ ಆತ್ಂಡ್ಂದ್ ಬರೆಲೆ.

1. Bottle 2. Glass 3. Arrogant 4. Coffee 5. Care 6. Sick

II ಮುಲ್ವ ಕೊರ್ತಿನ ಸಬ್ದೊಲೆನ್ ವಿಂಗಡಪಾದ್ ಬರೆಲೆ.

1. ಬಾಯ್ಪಾತೆರ, 2. ಕುಡೊರ್ಯೆ, 3. ತಾರಿದೋಲೆ, 4. ಅಯಿಡ್ಪಾದ್

III ಮುಲ್ವ ಕೊರ್ತಿನ ಸಬ್ದೊಲೆನ್ ವಾಕ್ಯೊಡು ಬಳಕೆ ಮಲ್ಪಲೆ.

1. ಮಣ್ಣಿಡ್ಕ ಪೋಂಡು, 2. ಇತಿಮಿತಿ, 3. ಸಾರಗಟ್ಟೆ, 4. ಅಜಕಳ

IV ಮುಲ್ವ ಕೊರ್ತಿನ ಸಬ್ದೊಲು ವಾ ಬಾಸೆಡ್ ಬತ್ತಿನವುಂದು ತೆರಿಡ್ ಜೋಡ್ಪಾದ್ ಬರೆಲೆ.

1. ಕಜ್ಜ	1. ಮರಾಠಿ
2. ಅಡಚಣೆ	2. ಪೋರ್ಚುಗೀಸ್
3. ಅಕೇರಿ	3. ಪರ್ಷಿಯನ್
4. ಉಮೇದ್	4. ಪ್ರಾಕೃತ
5. ಇಸ್ತಿ	5. ಸಂಸ್ಕೃತ
	6. ಅರೆಬಿಕ್

ಚಟುವಟಿಕೆ

1. ಬೂಕುದ ಅಕೇರಿಗ್ ಕೊರ್ತಿನ ತುಳು ಲಿಪಿನ್ ಬರೆದ್ ಕಲ್ಪಲೆ.
2. ನಿಕುಲೆ ತರಗತಿಡ್ ಇತ್ತಿ ಬೇತೆ ಬಾಸೆದ್ಲೆಡ ಪಾತೆರ್ಡ್ ತೂಲೆ. ಅಕುಲೆ ಬಾಸೆಡ್ ತುಳು ಸಬ್ದೊಲು ಉಲ್ಲೊನೊಂದು ತೆರಿಲೆ.

* * * * *

ಬೊಲ್ವಾಂಡ್ ತೂಲೆ

ಉಳತಿರ್ಲ್

ಕತ್ತಲೆ ಪಾರುಂಡು ದೆತ್ತಿ ಕರ್ಜಿಮೆ ಮಾಜುಂಡು

ಬೊಲ್ವು ತೋಜುಂಡು ದೆತ್ತಿ ಬೊಳ್ಳಿ ಮೂಡುಂಡು ||

ಚೆನ್ನು ನಲಿಕೆ ಪದೊತ ಕಡೇತ ಈ ರಡ್ಡ್ ಸಾಲ್‌ಲೆನ್ ಉಳ ತಿರ್ಲ್‌ದ್ ದೀವೊಂದು ಕಬಿ
“ಬೊಲ್ವಾಂಡ್ ತೂಲೆ” ಪದೊನು ಬರೆತೆರ್.

ನೇಸರ್ ಮೂಡೊಂದು ಬನ್ನಗ ಲೋಕೊಗು ಕಬಿದಿತ್ತಿ ಕತ್ತಲೆ ಮಾಯಕಾದ್ ಬೊಲ್ವಾಪುಂಡು,
ನಿದ್ರೆಡ್ತಿ ಜನೊಕುಲು ಲಕ್ಯದ್ ತನ್ನಲೆನ ಕಜ್ಜ ಕಾರ್ಯೊಲೆಗ್ ದುಂಬಾಪೆರ್. ಬೊಲ್ವು ಇತ್ತಂಡನೇ
ಮಾತ ಕೆಲಸೊಲಾ ನಡಪುನೆ. ಆದಿಕಾಲೊದ ನರಮಾನಿ ಸುರುಕು ಸೂನು ಪೊತ್ತವುನೆಂಚಂದ್ ತೆರಿಯಿ.
ಅವು ಅಪಗ ಆಯಗ್ ಬೆಯ್ದ್ ತಿನ್ನರೆಗಾತೆ ಉಪಯೋಗೊಗು ಬತ್ತಂಡ್. ತುಡರ್ ಪೊತ್ತದ್ ದೀದ್
ಇಲ್ಲೊದುಲಯಿದ ಕತ್ತಲೆಕಳೆಯೆ. ಆಯನ ಉಡಲ್ ಪೋಡಿಗ್ ದೂರಾಂಡ್. ಒಂಜಿ ತುಡರ್ ಸಾರ ಸಾರ
ದೀಪೊಲೆಗ್ ಬೊಲ್ವು ಕೊರ್ಪುಂಡು. ಆಂಡಲಾ ತುಡರ್‌ದ ಬೊಲ್ವು ಕಮ್ಮಿ ಆಪುಜಿ. ಗೇನೊಲಾ ಅಂಚನೆ.
ಸೂ ಎಡ್ಲೆಲಾ ಮಲ್ಪುಂಡು. ಅಂಚನೆ ಹಾಳ್‌ಲಾ ಮಲ್ಪುಂಡು. ನರಮಾನಿ ಪಡೆಯಿನ ಬೊಲ್ವು ಲೋಕೊದ
ಸುಕೊ ಶಾಂತಿಗಾದ್ ಗಲಸೊಡು ಪನ್ನಿನನೇ ಕಬಿನ ಬಯಕೆ.

ಬೊಲ್ವಾಂಡ್ ಬೊಲ್ವಾಂಡ್ ಬೊಲ್ವಾಂಡ್ ತೂಲೆ |

ಅಲ್ವ ಬೊಲ್ವಾಂಡ್ ಮುಲ್ವ ಬೊಲ್ವಾಂಡ್ ||

ದಿಕ್ಕೆಲ್ಲ ಸೂ ಪೊತುದು ಬಂಜಿ ಸೂ ಅರತ್‌ಂಡ್

ಸಾನದಿಗೆ ನಂದಾರ ಪೋಡಿಗನ್ ಗಿಡತ್‌ಂಡ್

ಇತ್ತಿ ನಿಲೆದೆತ್ತಿ ಬುಲೆ ಪೋಪಿ ಸಾದಿನೆ ತೆರಿಂಡ್ |

ಉಳತುಲಯಿ ಬೊಲ್ವಾಂಡ್ ಪಿದಪಿದಯಿ ಬೊಲ್ವಾಂಡ್

|| ಬೊಲ್ವಾಂಡ್ ಬೊಲ್ವಾಂಡ್ ||

ಓದು ಬರವುದ ದೆಸೆಟ್ ಗೇನೊದಾ ಬೊಲ್ಪಾಂಡ್
ಸಾದಿ ತೋಜವು ಬೊಲ್ಪು ಸೋಜಿಗೊದ ಬೊಲ್ಪಾಂಡ್
ಉರಿ ಬರಂದಿನ ಬೊಲ್ಪು ಸಿರಿ ಸಂಪೊತ್ತುದ ಬೊಲ್ಪು
ಪುಗೆವಂದಿನ ಬೊಲ್ಪು ಪಗೆದಾಂತಿನಾ ಬೊಲ್ಪು ||
|| ಬೊಲ್ಪಾಂಡ್ ಬೊಲ್ಪಾಂಡ್ ||

ಜಾತಿ ಮುತ್ತುಗು ಎಂಚಿ ಪಿಲೆಕುಲೆತ ಸೋಂಕುಯೆ
ಮಾತ್‌ಬುಡಿ ಮೈಲಿಗೆ ಮಡಿ ಸಾದಿ ಪತ್ತೊಡುಯೆ
ಕುರೆತರೆನ್ ದೆಕ್ಕೊಡು ಕರೆಮುರೆನ್ ತೆರಿಯೊಡು
ಸರಿಮುಗುಳಿ ತೂಂಕೊಡು ಬೆರಿಪತ್ತ್ ಬಾರೊಡು |
|| ಬೊಲ್ಪಾಂಡ್ ಬೊಲ್ಪಾಂಡ್ ||

ಕಾಡ್ ಸುಡ್ವುನ ಸೂವು ಕಡಲ್ ನಡ್ವು ಸೂವು
ಕಣ್ಣದಿಟ್ಟಿನ್ ಕಳೆವು ಉಡಲ್ ನಲೆಗದ್ ಕೊನೊವು
ಕಿಚ್ಚಿ ಮಚ್ಚರ ಬುಡ್ತಿ ಬಂಜಿ ಬೆಯಿಕ್‌ದ ಸೂವು
ತೆತ್ತಿ ಉಡಪುನ ಕಾವು ಶಾಂತಿ ಸಮತೆದ ಸೋವು |
|| ಬೊಲ್ಪಾಂಡ್ ಬೊಲ್ಪಾಂಡ್ ||

ಬತ್ತಿ ಸಾದಿನ್ ತೂಲೆ ಪೋಪಿ ಸಾದಿನ್ ತೆರಿಲೆ
ಕಲ್ಪ ಬೊಲ್ಪುಗು ಸೂವು ಊರೊರ್ಮೆ ಪೊತ್ತಾಂಡ್
ಗಾಂತೆ ತಾಗಿನ ಜೂವೊ ಗಾಂತೊ ಕಂತೊನೆ ಆಂಡ್
ಮಾಂತ ತೆರಿ ಉಡಲ್‌ಗ್ ಉನಸ್ ಬಲ್ವನ ಆಂಡ್ |
|| ಬೊಲ್ಪಾಂಡ್ ಬೊಲ್ಪಾಂಡ್ ||

ಮೂಡಾಯಿ ಕೆಂಪಾಂಡ್ ತಂಪಾಂಡ್ ಪಡ್ಡೆಯಿ
ಒಲ್ಪೊಲ್ಪ ಬೊಲ್ಪಾಂಡ್ ಅಲ್ಪಲ್ಪ ತೆಲ್ಪಾಂಡ್
ವ್ವಾ ಬೊಲ್ಪು ಳ್ಲ ಬೊಲ್ಪು ಕನಕಟ್ಟಿ ಬೊಲ್ಪು
ಮಾರಿ ಬೀರಿನ್ ಕಳೆಯಿ ಬಾರಿ ಸೂಕೆದ ಬೊಲ್ಪು
|| ಬೊಲ್ಪಾಂಡ್ ಬೊಲ್ಪಾಂಡ್ ||

-ಕುದ್ಕಾಡಿ ವಿಶ್ವನಾಥ ರೈ

ಕಚನ ಪೊಲಬು

ಕುದ್ಗಡಿ ವಿಶ್ವನಾಥ ರೈ (1932) ಎಂ.ಎ. ಬಿಎಡ್ ಪದವೀಧರರಾದ ಪುತ್ತೂರ್ದ ಫಿಲೋಮಿನಾ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಡ್ ಶಿಕ್ಷಕರಾದ್ ನಿವೃತ್ತಿ ಪಡೆಯಿನಾರ್. ಭರತನಾಟ್ಯೊಡು ವಿದ್ವಾನ್, ಸಂಗೀತೊಡು ಪದವಿ ಪಡೆಯಿನಾರ್. ರಡ್ಡ್ ವರ್ಸೊ ಶ್ರೀಲಂಕಾಡ್ ಇತ್ತದ್ ಅಲ್ಪದಕುಲೆಗ್ ಭರತನಾಟ್ಯ ಕಲ್ಪದ್ ಆರ್ ಕ್ಯಾಂಡಿಯನ್ ಬೊಕ್ಕ ಅಬ್ಬಕಬ್ಬೆ, ಸಂಕ್ರಾಂತಿ, ಮಂಜತಕಾಪಡೆ, ಸತ್ಯಮ್ಮ ದೈಯಾರ್ ಇಂಚ ಕೆಲವು ನಾಟಕೊಲೆನ್ ಗೀತ ರೂಪಕೊಲೆನ್ ಬರೆತೆರ್. ಲೆಕ್ಕಿಸಿರಿ ಕಾದಂಬರಿ, ತುಳು ಗಾದೆಲೆಗೊಂಜಿ ಬಾಸ್ಕೊ ಇಂಚ ಕೆಲವು ಕೃತಿ ರಚನೆ ಮಲ್ತದರ್. ದಿಂಜ ಕನ್ನಡ ಬೂಕುಲೆನ್ನಾ ಬರೆತೆರ್. ಬೆಹರಿನ್ದ ತುಳು ಸಮ್ಮೇಳನೊಡು 2010ಡ್ ಗುರ್ಕಾರ್ಮೆ ಪಡೆತೆರ್.

ಪೊಸಪದೊಕುಲೆ ಪೊಲಬು

ಸಾನದಿಗೆ - ಕಾಲ್ದೀಪೊ
ನಂದಾರ - ನಂದಾದೀಪೊ
ಕರೆಮುರೆ - ಅಂಚಿಂಚಿ
ಬಾರೊಡು - ತಾಂಕೊಡು
ಗಾಂತೆ - ಸೂತದಗೆ
ಗಾಂತೊ - ಆಳ

ಅಭ್ಯಾಸ

I ಮುಲ್ತ ಕೊರ್ದಿನ ಸವಾಲ್‌ಲೆಗ್ ಜಿಟ್ಕೊಡ್ ಜವಾಬು ಕೊರ್ಲೆ.

1. ದಿಕ್ಕೆಲ್ಡ್ ಸೂ ಪೊತ್ತುದು ದಾನೆ ಆಂಡ್?
2. ಪೋಡಿಗೇನ್ ಗಿಡತಿನಕುಲೇರ್?
3. ಕಬಿ ಮೂಢನಂಬಿಕೆನ್ ಎಂಚ ಕಳೆವೊಲಿಂದ್ ಪನ್ನೆರ್?
4. ಸೂ ಮಲ್ಪುನ ಅನಿಷ್ಟ ದಾದ?
5. ಕಬಿನ ಸೊಪ್ಪೊದ ಬೊಲ್ಪು ಒವು?

II ಮುಲ್ತ ಕೊರ್ದಿನ ಸವಾಲ್‌ಲೆಗ್ ಮೂಜಿ - ನಾಲ್ ವಾಕ್ಯೊಲೆಡ್ ಜವಾಬು ಕೊರ್ಲೆ.

1. ಕುರೆತರೆಟ್ಟಿತ್ತಿ ಅಜ್ಞಾನೊಲು ಒವು? ಅಯಿನ್ ಎಂಚ ಕಳೆವೊಡುಂದು ಕಬಿ ಪನ್ನೆರ್?
2. ಸಿರಿ ಸಂಪೊತ್ತುದ ಬೊಲ್ಪುದ ಲಕ್ಷಣೊಲು ದಾದ?
3. ಬೊಲ್ಪು ನಾಶಗ್ ಪಿದಾಡ್ಂಡ ಎಂಚಿನ ಮಾತ ಆವು?

III ಮುಲ್ತ ಕೊರ್ದಿನ ವಾಕ್ಯೊಲೆನ ಉಳಿ ಅರ್ಥೊ ಬರೆಲೆ.

1. ಸರಿಮುಗುಳಿ ತೂಂಕೊಡು ಬೆರಿಪತ್ತ್ ಬಾರೊಡು
2. ತೆತ್ತಿ ಉಡೆಪುನ ಕಾವು ಶಾಂತಿ ಸಮತೆದ ಸೋವು

3. ಗಾಂತೆ ತಾಗಿನ ಜೂವೊ ಗಾಂತೊ ಕಂತೊನೆ ಆಂಡ್
4. ಒಲ್ವೊಲ್ವ ಬೊಲ್ವಾಂಡ್ ಅಲ್ವಲ್ವ ತೆಲ್ವಾಂಡ್

IV ಬುಡ್ಡು ಪೋಯಿನ ಜಾಗೆನ್ ಬರ್ತಿ ಮಲ್ತ

1. ಸಾನದಿಗೆ _____ ಪೋಡಿಗೇನ್ ಗಿಡತ್‌ಂಡ್
2. ಓದು ಬರವುದ _____ ಗೇನೊದಾ ಬೊಲ್ವಾಂಡ್
3. ಪುಗವಂದಿನ ಬೊಲ್ವು _____ ದಾಂತಿನಾ ಬೊಲ್ವು
4. ತೆತ್ತಿ ಉಡೆಪುನ _____ ಶಾಂತಿ ಸಮತೆದ _____

V ಈ ಕಜತೆಡ್ ಬರ್ಹಿ ಪ್ರಾಸ ಪದೊಕುಲೆನ್ ಬರೆಲೆ

ಉದಾ: ಅರತ್‌ಂಡ್ - ಗಿಡತ್‌ಂಡ್

VI ಈ ಕಜತೆನ್ ಬಾಯಿಪಾಟ ಕಲ್ಬುಲೆ

ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ

I ಮುಲ್ವ ಕೊರ್ದಿನ ಸಬ್ದೊಲೆನ್ ಗಳಸದ್ ವಾಕ್ಯೊ ಮಲ್ಬುಲೆ

ನಿಲೆ, ದೆಸೆ, ಕರೆಮುರೆ, ಕಿಚ್ಚಿ-ಮಚ್ಚರ, ಮಾರಿ-ಬೀರಿ

II ಮುಲ್ವ ಕೊರ್ದಿನ ಸಬ್ದೊಲೆಗ್ ಸಮನಾರ್ತ ಬರ್ಹಿ ಸಬ್ದೊಲೆನ್ ಜೋಡ್ತದ್ ಬರೆಲೆ

1. ಸಾನದಿಗೆ ಸೂತ ಬೆಯಿಕೆ
 2. ಉರಿ ದವ
 3. ಬಲ್ಮನ ಮಚ್ಚರ
 4. ಸೂಕೆ ಬಂಜರ
 5. ಗಾಂತೆ ಮೋಕೆ
- ಕಾಲ್ದೀಪ

III ಜೋಡಿ ಪದೊಕುಲೆನ್ ಬರೆಲೆ

ಉದಾ: ಕಿಚ್ಚಿ- ಮಚ್ಚರ

ಮಾರಿ _____

ಓದು _____

ಕರೆ _____

ಸರಿ _____

ಮಡಿ _____

IV ಬಹುವಚನ ರೂಪ ಕೋರ್ಲೆ

1.ಯಾನ್ 2. ಈ 3. ಆಯೆ 4. ಇಂಬೈ 5. ಪೊಂಜೊವು 6. ಬಾಲೆ

ಚಟುವಟಿಕೆ

1. ಕಾಡ್ ಸುಡ್ವುನ ಸೂವು - ಇಂಚಿಪ ಲೋಕೊದ ವಾ ದೇಸೊಲೆಡ್ ಕಾಡ್‌ಗ್ ಸೂ ಬೂರ್ರು ವರ್ಸೊಗಟ್ಟೆ ಪೊತ್ತೊಂದುಂಡು ತೆರಿಲೆ.
2. ಕಡಲ್‌ನಡ್ಗವು ಸೂವು - ಕಡಲ್‌ದನಡುಟು ಸೂಲಕ್ಕುಂಡುಗೆ - ಈ ಬಗೆಟ್ ತೆರಿಲೆ
3. ಇಂಚಿಪ ಬತ್ತಿನ ಸುನಾಮಿದ ಬಗೆಟ್ ವಿಸಯ ಸಂಪಲಿಪುಲೆ
4. “ಅಜ್ಜಾನೊ ಕಳೆದ್ ಸುಜ್ಜಾನದಂಚಿ” ಈ ವಿಸಯೊಡು ಲೋಕೊಡಾಯಿನ ಬದಲಾವಣೆಲೆನ್ ಪಟ್ಟಿ ಮಲ್ಪುಲೆ.

* * * * *

ಪುಂಡುಗುರಿಕಾರೆ ಮಲೆಮಗಳೆ ಮೋಕೆದ ಬಾಲೆ
ಉಂಡೆ ಚಕ್ಕುಲದರ್ತಿದಾನೆ ಮೋಣೆ
ತುಂಡುದಾಡೆ ಕುಡಾಲಿ ಕೈಟ್ ಪತ್ತಿನ ಸ್ವಾಮಿ
ಮಂಡೆತಗ್ಗಾವೆ ಕಾಪುಲ ತಲೆಪು ಕಳೆದ್ ||

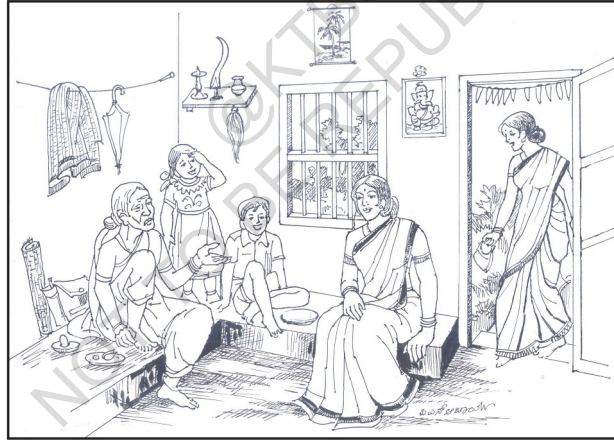
- ಮಂದಾರ ಕೇಶವ ಭಟ್ಟ

ಸರೋ ಸುಕೋನೇ ಜಾವೊದೈಸೊ

ಉಳಿತೀರ್ :

“ಸರೋ ಸುಕೋನೇ ನಂಕ್ ಅಯಿಸಿರೊ” ಪನ್ನಿ ಒಂಜಿ ಗಾದೆ ಉಂಡು. ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣ್, ಕೆಬಿ, ಬಂಜಿ, ಕಯಿ, ಕಾರ್ ಸರಿ ಇತ್ತಂಡ ಅಯಿಡ್ ಮಿತ್ತದ ಸುಕೊ ಬೇತೆ ಇಜ್ಜಿ. ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಕಾರಣೊಲೆಡ್ ನರಮಾನ್ಯಗ್ ಕಾಯಿಲೆ ಬಪುಂಡು. ನಮ ಒಂತೆ ಜಾಗತೆಡ್ ಇತ್ತಂಡ ಎಲ್ಯ ಎಲ್ಯ ಸೀಕುಲು ಬರಂದಿಲೆಕ ತೂವೊನೊಲಿ. ಇತ್ತೆದ ಕಾಲೊಡು ಒಂಜಿ ತೆಮ್ಮೊ ಲತ್ತಂಡ ಯಾವು. ಅವು ದಾಯೆ ಬತ್ತಂಡಂದ್ ಕೇನ್ಯರೆ ವೈದ್ಯನಕುಲೆನಾಡೆ ಪೋಪಿನಕುಲೆ ಎಚ್ಚಿ. ದುಂಬುದ ಕಾಲೊಡು ಇಲ್ಲಾಲ್ ಇತ್ತಿನ ಅಜ್ಜಿ ಅಜ್ಜೆರೇ ಬತ್ತಿ ಕಾಯಿಲೆಗ್ ಪುಲಮರ್ದ್ ಕೊರ್ದು ಗುಣಮಲ್ಪಿದರ್. ಆಂಡ ಇತ್ತೆ ಅಂಜಿನ ಅಜ್ಜಿ ಅಜ್ಜೆನಕುಲು ಇಜ್ಜೆರ್. ಮರ್ದ್ ತೆರಿದಿತ್ತಂಡಲಾ ಆಯಿನ್ ಓಲುಂಡೊಂದು ನಾಡ್‌ಪತ್ತುನಲಾ ಬಂಜನೆ, ಆಂಡಲಾ ನಂಕ್ ದುಂಬುದ ಕಾಲೊದ ಮರ್ದದ ಬಗೆಟ್ ಗೊತ್ತು ಬೋಡು. ಕಾಯಿಲೆ ಬತ್ತಿ ಬೊಕ್ಕ ಮರ್ದ್ ನಾಡುನೆಡ್ ಕಾಯಿಲೆ ಬರಂದಿಲೆಕ ತೂವೊನುನವೇ ಎಡ್ಲೆ. ಅಂಚಾದ್ ನಂಕ್ ನಮ್ಮ ಸರೋದ ಅಂಗಾಂಗೊಲೆನ ಬಗೆಟ್ ಗೊತ್ತು ಬೋಡು. ಅಯಿನ್ ಪೂರ್ಲುಡು ದೀವೊನ್ಯರೆಲಾ ಗೊತ್ತು ಬೋಡು. ಅಂಚಾಂಡ ಮಾತ್ರ ನಮ್ಮ ಜಾವೊದೈಸೊನು ಒರಿತೊನ್ಯರೆ ಸಾದ್ಯ ಆಪುಂಡು. ಜಾವೊದೈಸೊನೇ ಆರೋಗ್ಯ.

ಕುಸಾಲಪ್ಪಣ್ಣನ ಬುಡೆದಿ ಜಾನಕಿ, ಅಕುಲೆಗ್ ಅಮರ್ ಜೋಕುಲು. ಒರಿ ಆಣ್, ಒರ್ತಿ ಪೋಣ್ಣ. ಆಣ್ ರಮೇಶೆ, ಪೋಣ್ಣ ರಮ್ಯ. ತಗೆ-ತಂಗಡಿ ರಡ್ಡ್ ಜನೊಲಾ ಸರಕಾರಿ ಸಾಲೆಡ್ ಒಂಬನೇ ತರಗತಿಡ್ ಕಲ್ಪೊಂದುಲ್ಲೆರ್.

ಆನಿ ಗುರುವಾರೊ, ಬಯ್ಯಗ್ ಸಾಲೆ ಬುಡಿಸಾತ್‌ಗ್ ಚೀರಾವು ಬೆರಿಕ್ ಪಾಡೊಂದು ರಡ್ಡ್ ಜನೊಲಾ ಇಲ್ಲಡೆ ಬತ್ತೆರ್. ಮುಟ್ಟು ದೆತ್ತದ್ ಬರಿಕ್ ದೀದ್ ಉಲಯಿ ಪೊಗ್ಗಿನ ರಡ್ಡ್ ಜನೊಲಾ ದುಸ್ತು ಬದಲ್‌ದ್ ಬೆಂದ್‌ದಾಡೆ ಪೋದು ಕಯಿ ಕಾರ್ ದೆಕ್ಕೊಂದು ಬತ್ತದ್ ಪಡ್ಸಾಲೆಡ್ ದೀತಿನ ಮಣೆಟ್ ಕುಲ್ತೆರ್. ಆತಾನಗ ಅಕುಲೆ ಅಪ್ಪ ಪಲ್ಲಯಿಡ್ ಬೆಯಿಪಯಿ ಕೆರೆಂಗ್‌ಲಾ ಲೋಟೆಡ್ ರಾಗಿದ ಕಸಾಯೊಲಾ ಕನತ್ ದೀಯೆರ್. ಕೆರೆಂಗ್ ತೊಲ್ಲುದು ತಿನ್ನಗ ರಮೇಶೆ ಕೇಂಡೆ.

“ಅಮ್ಮ, ಇನಿ ಸಾಲೆಡ್ ವಿಜ್ಞಾನೋದ ಗುರುಕುಲು ಜೂವದೈಸ್ತೊದ ಬಗೆಟ್ ಪಾಟಿ ಮಲ್ತೆರ್. ಜೂವದೈಸ್ತೊ ಪಂಡ ಎಂಚಿನಮ್ಮ?”

“ಈ ಪಾಟಿ ಮಲ್ಪುನಗ ಓಲು ಕೆಬಿ ಕೊರೊಂದಿತ್ತ? ನಿಕ್ಕ್ ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಒಂಜೇ ಗೇನ” ತೆಲ್ತೊಂದು ಪಂಡಲ್ ರಮ್ಮ.

“ಈ ಕುಲ್ಲದೆ, ಗುರುಕುಲೆಡ್ ಪೋರ್ಲು ಅಮ್ಮ ಪನ್ನೆರ್, ಪನ್ನೆ ಅಮ್ಮ” ರಮೇಶಿ ಪನ್ಯರೆಗಾದ್ ಅಪ್ಪೆನ್ ನೊಡ್ಯಯಿ.

ಜಾನಕಿ ಪನ್ಯರೆ ಸುರು ಮಲ್ತೆರ್. “ಸರ್ರೊ ಸುಕೊನೇ ಜೂವದೈಸ್ತೊ” “ಜೂವದೈಸ್ತೊ ಒರಿದ್ ಬರೊಡಾಂಡ ಅಯಿತ ತಳಕಟ್ಟ್ ಬಾಲೆ ಅಪ್ಪೆನ ಬಂಜಿಡುಪ್ಪುನಗನೇ ಆವೊಡು.”

“ಬಾಲೆ ಅಪ್ಪೆನ ಬಂಜಿಡುಪ್ಪುನಗ ನಮ ಬಾಲೆದ ಆರೈಕೆ ತೂವೊನುನೆ ಎಂಚ?” ರಮ್ಮ ಕೇಂಡಲ್.

“ನೆನ್ನ ನಿನ್ನ ಅಜ್ಜಿ ಪೋರ್ಲು ಪನ್ನೆರ್. ಆರ್ ಅಲ್ಪ ಉಲಯಿದದೆಟ್ ಚೆತ್ತದೆರ್, ಲೆಪ್ಪು” ಪಂಡೆರ್ ಜಾನಕಿ, ಮೊಕುಲು ಪಾತೆರುನೆನ್ ಕೇಂಡೆಡ್ ಚೆತೊಂದಿತ್ತಿ ಅಜ್ಜಿ ಲಕ್ಕಡ್ ಪಿದಯಿ ಬತ್ತೆರ್.

“ಎಂಚಿನಗೆ ಎರಟೆಕುಟ್ಟಿ ಜೋಕ್ಲೆ ಸವಾಲ್?”

“ಅಕುಲೆಗ್ ಜೂವದೈಸ್ತೊದ ಬಗೆಟ್ ಪನೊಡುಗೆ. ಈರೆಂಚಲ ಪುಲಮರ್ದಾದಾರ್ ಅತ್ತಾ! ಪನ್ನೆ ಜೋಕ್ಲೆಗ್” ಪಂಡೆರ್ ಜಾನಕಿ.

“ಎಂಕ್ ನಿಕುಲು ಪಾತೆರುನ ಕೇಂಡೊಂದಿತ್ತಂಡ್. ಯಾನ್ ಕೆಬಿ ಕೊರೊಂದೇ ಇತ್ತೆ. ಬಂಜಿಡಿತ್ತಿ ಬಾಲೆಗ್ ಸುಕೊ ಕೊರ್ಯರೆ ಬಂಜಿನಾಕ್ಲ ಎಚ್ಚರ್ಗೆ ದೆತೊನೊಡು” ಅಜ್ಜಿ ಪನ್ಯರೆ ಸುರುಮಲ್ತೆರ್. ಅಜ್ಜಿ ಓದು ಬರವು ಕಲ್ತೆದ್ ಜೆರ್ಂಡಲಾ ಎಡ್ಲೆ ಗೇನೊ ಇತ್ತಿನಾರ್. ಇಲ್ಲಲ್ಲ ಜೋಕ್ಲೆಗ್ ಮಾತ್ರ ಅತ್ತ, ನಿರೆಕರೆತ ಜನೊಕುಲೆಗ್ ದಾನೆ ತೊಂದರೆ ಆಂಡಲಾ ಸುರುಕು ಪಾರ್ ಬರ್ಪುನೆ ಅಜ್ಜಿ ಕೈತಡೆ.

“ಬಂಜಿನಕುಲೆಗ್ ಮರ್ದ್ ಡ್ಲಾಲಾ ಹೆಚ್ಚ ಅನುಪಾನ ಬೋಡು. ಬಂಜಿನಕುಲುಂದು ಗೊತ್ತಾಯಿಬೆಟ್ಲೆಗ್ ಸರೀತ ವೈದ್ಯರೆನಾಡೆ ಪೋದು ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಲ್ಪವೊನ್ನ ಎಡ್ಲೆ. ಲೆಕ್ಕೊಡ್ಲೆಚ್ಚ ಮರ್ದ್ ಮಾತ್ರ ತಿನಿಯರೆ ಬಲ್ಲಿ. ಅಂಚನೆ ಬಂಜಿನಕುಲೆಂದ್ ದಾಲಾ ಬೇಲೆ ಬೆನಂದೆ ಕುಲ್ಕರೆಲಾ ಬಲ್ಲಿ. ದುಂಬುದ ಕಾಲೊಡು ಏಳ್ ತಿಂಗೊಳ್ಳ ಬಂಜಿನಾಲ್ ಏಳ್ ಸೇರರಿತ ಬಾರೆಡ್ಲೆದಳ್ಗೆ”

“ಇತ್ತೆ ನಮ ಅರಿ ಅಂಗಡಿಡ್ ಕನಪುನೆತ್ತಜ್ಜಿ. ಬಾರ್ ಎಡ್ಲೆರೆ ಉಜ್ಜೆರ್ ಓಲುಂಡು ?” ಕೇಂಡೆ ರಮೇಶಿ.

“ಉಂದಂಬೆ ರಮೇಶಾ, ಈ ಡೋಂಗಿ ಮಲ್ಪುನೆಡ್ ಬಾರಿ ಉಸಾರ್. ಎಂಕ್ ಗೊತ್ತುಂಡು. ಮನಿಪಂದೆ ಕುಲ್ಲದು ಕೇನ್” ಅಜ್ಜಿ ಒಂತೆ ಪಿಸ್‌ರ್ ತೋಜ್ವಡ್ ಪಂಡೆರ್.

“ಬಂಜಿನಕುಲು ಪಂಡೆಡ್ ಗೊತ್ತಾಯಿಬೆಟ್ಲೆಗ್ ಅಕುಲು ವೈದ್ಯರೆನಾಡೆ ಪೋದು ನೆತ್ತೆರ್, ನೆತ್ತೆರೊತ್ತು, ಕಪ, ಪಡ್ಲೆ, ಎಡ್ಲೆದ ತಪಾಸನೆ ಮಲ್ಪವೊಡು. ಸಕ್ಕರೆ ಕಾಯಿಲೆ, ನೆತ್ತೆರೊಡೊತ್ತು ಉಂಡೊ ಪಂಡೆಡ್ ತೂವೊಡು. ಇತ್ತಂಡ ಅಯಿಕ್ ಮರ್ದ್ ಗೆತೊನೊಡು” ರಮ್ಮನ ಅಮ್ಮ ಇತ್ತೆದ ಮರ್ಜಿನ್ ಪಂಡೆರ್.

“ಅವು ಇತ್ತೆದವು, ಅವೆನ್ ಮಲ್ಪೊಡು, ಆಂಡ ನಮೊ ದುಂಬುದಾಕ್ಲು ಮಲ್ಪೊಂದಿತ್ತಿನೆನ್ನಾ ಮದತ್ ಬುಡ್ಯರೆ ಬಲ್ಲಿ. ಅಪ್ಪನ ಆರೋಗ್ಯ ಎಡ್ಡೆ ಇತ್ತಂಡ ಬಾಲೆಲಾ ಆರೋಗ್ಯೊಡು ಇತ್ತಿಲೆಕ. ಬಂಜಿನಾಕ್ಲೆಡ ರಡ್ಡ್ ಜೂವೊಲುಲ್ಲೊಂದು ನೆಂಪು ದೀವೊನೊಡು”.

ಜಾನಕಿ ಪಂಡೆರ್ “ಬಂಜಿಡಿತ್ತಿ ಬಾಲೆದ ಎಲುಬಲೆ, ತರೆತಿಪ್ಪಿ, ನರನಾಡಿ, ಬುಳೆದ್ ಗಟ್ಟಿ ಆವರೆಗ್ ಎಡ್ಡೆ ಆರೊ ತಿನೊಡಾಪುಂಡು. ಆತೇ ಅತ್ತ್ ಗರ್ಬೊಗು ಸುಕೊ ಇತ್ತಂಡ ಬಾಲೆಗ್ಲಾ ಸುಕೊನೆ ಪನ್ನಿ ಗಾದೆದಲೆಕ ಬಂಜಿನಾಳೆ ಜೂವದೈಸ್ಸೊ ಕಾತೊಂಡ ಪುಟ್ಟುನ ಬಾಲೆ ಎಡ್ಡೆ ಗಟ್ಟಿ ಮುಟ್ಟಾದುಪ್ಪುಂಡು.”

“ದೋಸೆ ಕಾವಲಿಡೇ ಬೆಯ್ಯೊಡು, ಪಂಡಿಲೆಕ ಗರ್ಬೊಡಿತ್ತಿನ ಬಾಲೆದ ಅನುಪಾನ ಬಂಜಿನಾಳೆ ಉಪ್ಪುನಗನೇ ಸರಿಯಾವೊಡು. ಅಪನಗ ಬಾಲೆದ ಕಣ್ಣ್, ಕೆಬಿ, ಕಯಿ, ಕಾರ್, ಮೂಂಕು, ಬಾಯಿ ಸರಿಕಟ್ಪೆಡ್ ಆಪುಂಡು.

ಅನುಪಾನ ಸರಿಗಟ್ಪೆಡ್ ಅಯಿಜಿಂದಾಂಡ “ಕೆಯಿ ಬುಳೆಯಿ ಕಂಡೊಗು ಒಡ್ಡು ಸಾಕ್ಲಿ”. ಪಂಡಿ ಗಾದೆದಂಚ ಪುಟ್ಟಿನ ಬಾಲೆಡ್ ಆ ಕುಂದೆಲ್ ತೋಜಿದ್ ಬರ್ಪುಂಡು” ಪಂಡೆಡ್ ಅಜ್ಜಿ ಎಚ್ಚಿಗ್ ಕೊರ್ಯೆರ್. ಆತಾನಗ ಪಿದಯಿಡ್ಲಾ ಏರೋ ಬತ್ತಿನ ಪಜ್ಜೆದ ಸದ್ದಾಂಡ್. “ಏರ್‌ಂಬೆ ತೂಲ” ಪಂಡೆರ್ ಜಾನಕಿ.

“ಯಾನ್ ಪೋಪೆ ಪಂಡೆಡ್ ರಮ್ಯ ಪಿದಯಿ ಬಲಿತಲ್, ಬಾಕಿಲ್‌ದಾಡೆ ಪೋದು “ಓ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ ಬಲೆ, ಬಲೆ” ಪಂಡೆಡ್ ಬತ್ತಿನ ಪೊಂಜೆವೆನ್ ಉಳಯಿ ಲೆತ್ತೊಲು. ಬತ್ತಿನಾರ್ ಜಾನಕಿನ ತಂಗಡಿ ಸರಿತ. ಆರ್ ಸರಕಾರಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಡ್ ನರ್ಸ್. ಸರಿತ ಉಲಯಿ ಬತ್ತೆಡ್ ಜೋಕ್ಲೆ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕುಲ್ಕೆರ್.

“ದಾನೆ ಸರಿತ ಬೇಗ ಬತ್ತ, ನಿನ್ನ ಪಾಲಿ ಮುಗಿಂಡ್?” ಕೇಂಡೆರ್ ಜಾನಕಿ, “ಮುಗಿಂಡಕ್ಕ, ಇನಿ ಬೇಗ ಮುಗಿಂಡ್. ನನ ಯಾನ್ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗ್ ಎಲ್ಲೆ ಪೋಂಡ ಯಾವು. ನಿಕುಲೆಡ ಒರ ಪಾತೆರ್ಡ್ ಪೋಯಿಂದ್ ಬತ್ತೆ.” ಪಂಡೆರ್ ಸರಿತ.

“ಈ ಬತ್ತಿನ ಎಡ್ಡೆ ಆಂಡ್, ಜೂವದೈಸ್ಸೊದ ವಿಸಯೊಡೇ ಮೂಲು ಚರ್ಚಿ ಆವೊಂದುಂಡು” ಜಾನಕಿ ತೆಲ್ಲೊಂದು ಪಂಡೆರ್. “ಅಂದ ಮಗ ಸರಿತಾ, ನಿಕುಲು ಬಂಜಿನಕ್ಲೆಗ್ ಆಸ್ಪತ್ರೆಡ್ ಎಂಚಿನ ಮಾತ ಮರ್ಡ್ ಕೊರ್ಪೆರ್ ಪನ್ನೆಗೆ”

ಅಜ್ಜಿ ಪನ್ನೆನ್ ಕೇಂಡೆಡ್ ಜೋಕುಲು ಸರಿತನ ಮೋನೆನೆ ತೂಯೆರ್. “ಬಂಜಿಗ್ ಮೂಜಿ ತಿಂಗೊಳಾನಗ ಬಂಜಿನಾಕ್ಲು ಆಸ್ಪತ್ರೆಗ್ ಪೋದು ತಪಾಸನೆ ಮಲ್ಪುವೊಡು, ಬೊಕ್ಕ ಟಿ.ಟಿ ರಡ್ಡ್ ಡೋಸ್, ಕ್ಯಾಲ್ಸಿಯಂ ಮಾತ್ರ ಕೊರ್ಪೆರ್. ಎಚ್.ಐ.ವಿ ಬೊಕ್ಕ ಹೆಪಟೈಟಿಸ್ ಬಿ. ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಲ್ಪುವೆರ್. ದಾಲ ತೊಂದರೆ ಇತ್ತಂಡ ಮರ್ಡ್ ಕೊರ್ಪೆರ್” ನರ್ಸ್‌ಮ್ಮ ಆಸ್ಪತ್ರೆದ ಮರ್ಡ್‌ದ ವಿಸಯೊನು ಪಂಡೆರ್.

“ಇತ್ತೆ ಪನ್ನೆ ಅಜ್ಜಿ ಪುರುಬಾಲೆದ ಜೂವದೈಸ್ಸೊ ಕಾತೊನುನೆ ಎಂಚಿ?” ರಮೇಶೆ ಕೇಂಡೆ. ನರ್ಸ್‌ಮ್ಮ ಬತ್ತಿನೆಡ್ಲಾದ್ ಅಜ್ಜಿ ಪನ್ನೆರೆಗೊಂತೆ ನರ್ಗ್ಯರ್. “ಎಂಚಿನಪ್ಪ, ಎಂಕಿತ್ತೆ ಮಾತ ಮದತ್ ಪೋತುಂಡು. ಇತ್ತೆ ಸರಿತ ಬತ್ತಲತ್ತ, ಆಳೆಡನೆ ಕೇಲ್ಲೆ”. ಪಂಡೆಡ್ ಬಾಯ್ಕುಚ್ಚಿದ್ ಕುಲ್ಕೆರ್.

“ಅಜ್ಜಿ ಈರೆನ ಕಾಲೊದ ಈರ್ ಪನ್ನೆ, ಇತ್ತೆದ ಆರೈಕೆ ಮರ್ಡ್‌ದ ವಿಸಯೊನು ಯಾನ್ ಬೊಕ್ಕ ಪನ್ನೆ”. ಪಂಡೆರ್ ಸರಿತ.

“ಅಂದಜ್ಜಿ, ಈರ್ ಪನ್ನೆನ್ ಕೇನ್ಯರೆ ಕುಸಿಯಾಪುಂಡು” ಪಂಡ್‌ದ್ ರಮ್ಯ ಅಜ್ಜಿಗ್ ಉಮೇದ್ ಕೊರ್ಯಲ್.

ಅಜ್ಜಿ ಸುರು ಮಲ್ತೆರ್ “ಎನ್ನ ಅಪ್ಪೆ, ಎನ್ನ ಮಾತಾ ಜೋಕ್ಲೆಗ್ಲಾ ಪುಟ್ಟಿನ ಕೂಡ್ಲೆ ರಡ್ಡ್ ಬೊಟ್ಟು ಕಂಚಲ್ದ ನೀರ್ ಕೊರ್ತೆರ್. ಉಂದು ನೆತ್ತೆರ್ ಸುದ್ದೊಗುಂದು ಪಂಡೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಅಯಿಡ್ಡ್ ಬೊಕ್ಕನೇ ಬಾಲೆಗ್ ಮಿರೆ ಪೇರ್ ಕೊರ್ಪುನೆ” ಅಜ್ಜಿ ಪಂಡೆರ್.

“ಪುಟ್ಟಿ ಕೂಡ್ಲೆ ಬಾಲೆಗ್ ಮಿರೆ ಪೇರ್ ಕೊರೊಡೊಂದು ಇತ್ತೆಲಾ ವೈದ್ಯೆರ್‌ನಕುಲು ಪನ್ನೆರ್”. ಸರಿತಾ ಅಜ್ಜಿನ ಪಾತೆರೊನು ಒತ್ತುದು ಪನ್ನಗ ಅಜ್ಜಿಗೊಂತೆ ಕುಸಿಯಾಂಡ್.

“ಮಿರೆಪೇರ್ ಬಾಲೆಗ್ ಅಮುರ್ತೊದಲೆಕ. ಅಯಿಟ್ಲಾ ಸುರುತ ಮಿರೆಪೇರ್ಡ್ ಎಡ್ಲೆ ಪುಡ್ಲೆ ಉಂಡು. ಮಿರೆಪೇರ್ ಮಂಜೊಲು ಸೀಕ್ ಬರಂದಿಲೆಕ ಬಾಲೆನ್ ಕಾತೊನುಂಡು. ಸುಲಬೊಡು ಜೀರ್ಣ ಆಪುಂಡು. ಬಾಲೆದ ತರೆಬೊಂಡು ಬುಳಿಚಿಲ್‌ಗ್ ಮಿರೆಪೇರೇ ಆದಾರೊ. ಅಂಚಾದೆ ಮಿರೆ ಪೇರ್ ಪರ್ನಾಯನ ತರೆ ಗಟ್ಟಿಂಡ್” ಪನ್ನೆರ್. “ಬಾಲೆ ಪರ್ಪಿನಾತ್ ಕಾಲ ಮುಟ್ಟ ಮಿರೆಪೇರ್ ಕೊರೊಂದುಪ್ಪೊಡು. ಕೆಲವು ಪೊಂಜೊವು ಸೋಕಿಗಾದ ಬಾಲೆಗ್ ಮಿರೆಪೇರ್ ಕೊರ್ಪಿನೆನ್ ಆಜಿ ತಿಂಗೊಳ್ಲೇ ಉಂತಾದ್ ಬುಡ್ಡೆರ್. ಎನ್ನಲೆಕ್ಕೊಡು ಉಂದು ಸರಿಯತ್ತ.” ಅಜ್ಜಿ ಆರೆನ ಅಬಿಪ್ರಾಯ ಕೊರ್ಯೆರ್.

“ಸರಿತಾ, ನಿಕ್ಕ್ ಗೊತ್ತುಂಡತ್ತ. ಏತ್ ವರ್ಸೊ ಮುಟ್ಟ ಮಿರೆಪೇರ್ ಕೊರೊಲಿ” ಜಾನಕಿ ಕೇಂಡೆರ್.

“ಸುಮಾರ್ ರಡ್ಡ್ ವರ್ಸೊ ಮುಟ್ಟ ಮಿರೆಪೇರ್ ಕೊರ್ಪುನ ಎಡ್ಲೆ”. ಸರಿತಾ ಪಂಡೆರ್ “ಕೆಲವು ಜೋಕುಲು ಅಯಿಡ್ಡ್ ಬೊಕ್ಕಲಾ ಜುಂಬೊಂದುಪ್ಪುವೊ. ಮಿರೆ ಬುಡ್ಡವುನವು ಅಪ್ಪೆಗ್ ಕೆಲವು ಸರ್ತಿ ಬಾರಿ ಬಂಜ ಆಪುಂಡು” ಪಂಡೆರ್ ಸರಿತಾ. “ಮಿರೆಪೇರ್ ಸರಿ ತಿಂದಿನ ಬಾಲೆಗ್ ಕಾಯಿಲೆ ಪಂಡ್‌ದ್ ಬರಂದ್, ಬರ್ಪಿ ಕಾಯಿಲೆನ್ ತಡೆವುನ ಸಗ್ಗಿ ಮಿರೆ ಪೇರ್‌ಡುಂಡು. ತಾಕತ್‌ಗ್, ಸೀಕ್ ಸಂಕಡ ತಡೆವೊನ್ಯರೆಗ್ ಪ್ರಕೃತಿ ಕೊರ್ತಿನ ಮಲ್ಲ ಮರ್ದ್ ಪಂಡ ಅಪ್ಪಿನ ಮಿರೆಪೇರ್”. ಉಂದು ಅಜ್ಜಿನ ಮದಿಪುದ ಪಾತೆರ.

“ಅಪಗ ಬಾಲೆಗ್ ಮಿರೆಪೇರ್ ಮಾತ್ರ ಕೊರೊಂಡ ಯಾವೊ. ಬಾಕಿ ದಾಲ ಮರ್ದ್ ಕೊರೊಡುಂದಿಜ್ಜಿಯಾ?” ರಮ್ಯ ಕೇಂಡಲ್.

“ಎಂಕ್ಲೆ ಕಾಲೊಡು ಬಾಲೆಗ್ ಕನೆರ್ ಕೊರ್ಪಿನ ಕ್ರಮೊ ಇತ್ತಂಡ್. ಕಪ ಜಾರ್ಯರೆ ಕನೆರ್-ಕಾರದ ಪುಲಮರ್ದ್ ಅರೆತ್ ಕೊರ್ಪೆದೆರ್. ಇತ್ತೆದ ಮರ್ದ್‌ಲೆನ್ ಮಾತ ಸರಿತ ಪನೊಡಾತೆ” ಅಜ್ಜಿ ಆರೆನ ಕಾಲೊದ ಮರ್ದ್ ಪಂಡ್‌ದುಂತಯೆರ್.

ಆತನಗ ಸರಿತ ಸುರು ಮಲ್ತೆರ್, “ಬಾಲೆ ಪುಟ್ಟುದು ರಡ್ಡ್ ದಿನೊಟು ಪೋಲಿಯೋ ಬೊಟ್ಟೊ ಕೊರೊಡು. ಅಯಿಡ್ಡ್ ಬೊಕ್ಕ ತೆಮ್ಮೊ, ಕಪೊ, ಕ್ಷಯ ರೋಗ ಬರಂದಿಲೆಕ ಬಿ.ಸಿ.ಜಿ. ದಾಕ್ ಪಾಡ್ಲವೊಡು. ಬೊಕ್ಕ ವೈದ್ಯೆರ್ ಪಂಡಿಲೆಕ ಕಾಲ ಕಾಲೊಗು ಡಿ.ಪಿ.ಟಿ., ಹೆಪಟೈಟಿಸ್, ಎಚ್.ಐ.ಬಿ., ಮೀಸಲ್ಸ್, ಎಂ.ಎಂ.ಆರ್., ಟಿ.ಟಿ., ಕೊರ್ಪವೊಂದುಪ್ಪೊಡು. ಪುಟ್ಟಿನಲ್ತ್ 15 ವರ್ಸೊ ಮುಟ್ಟ ಇಂಚಿನ ಮಾತ ಕಾಲ ಬದ್ಲವಾದ್ ಕೊರ್ಪವೊಡುಂದ್ ಅರೋಗ್ಯ ಇಲಾಕೆ ಒಂಜಿ ಪಟ್ಟಿಯೇ ಮಲ್ತೆದಂಡ್”

“ನೆನ್ನ ಮಾತ ದಾಯಿಗಾತ್ರ ಕೊರೊಡು?” ರಮೇಶ ಕೇಂಡೆ.

“ಡಿ.ಪಿ.ಟಿ. ಕೊರ್ಪಂಡ ಬಾಲೆಗ್ ಕಂಟೆಲ್ ಬೇನೆ(Diphthiria), ನಾಯಿ ತೆಮ್ಮೊ (Pertausis), ದನುವಾತ (Titanus) ಬರ್ಪುಜಿ. ಮಂಜಲ್ ಸೀಕ್ ಬರಂದಿಲೆಕ, ಸೋಂಕು ರೋಗೊಲು ತಟ್ಟಂದಿಲೆಕ ಹೆಪಟೈಟಿಸ್-ಬಿ ಕೊರ್ಪವೊಡು. ನ್ಯುಮೋನಿಯ, ದಮ್ಮು ರೋಗೊಲು ಬರಂದಿಲೆಕ ಎಚ್.ಐ.ಬಿ. ಕೊರ್ಪವೊಡು. ಕೋರ, ಕೋಟ್ಟಿ ಬರಂದಿಲೆಕ ಮೀಸಲ್ಸ್ ಪಾಡ್ವೊಡು. ಕೆಪ್ಪುತ್ರಾಯೆ, ದಡಿಕೆ, ಸೋಂಕು-ಜ್ವರ ಬರಂದಿಲೆಕ ಎಂ.ಎಂ.ಆರ್(Mumps- Measle-Robella). ಕೆಲವೆರೆಗ್ ಕರ್ಬೊದ ಹತ್ಯಾರ್ ತಾಗ್‌ದ್ ಗಡಿಯಾಂಡ ಅವು ಗೆಜಲ್‌ದ್ ದನುವಾತ ಸುರು ಆಪುಂಡು. ಅಯಿಕ್ ಟಿ.ಟಿ. ಇಂಜೆಕ್ಷನ್ ಕೊರ್ಪವುನ ಎಡ್ಡೆ.” ಸರಿತ ವಿವರಣೆ ಕೊರಿಯರ್.

“ಪೋಲಿಯೋ ಪಂಡ ಎಂಚಿನವು?” ರಮ್ಯ ಕೇಂಡಳ್.

ಪೋಲಿಯೋ ಪಂಡ ಒಕ್ಕೊಡ್ಡ್ ತಿರ್ತ್ ತುಡೆ, ಕಾರ ಪೊಟ್ಟಿ, ಕಾರ ಪಿಂಗಾರ, ಕಾರಗುನುಪು ಪೂರ ಸಿರ್ಕ್‌ದ್ ಬಲದಾಂತೆ ಆಪುನ ರೋಗೊ, ಪೋಲಿಯೊದ ಬಿದೆ ಮುತ್ತೆವೊಡೊಂದು ಲೋಕೋನೇ ಬಾರಿ ಪುನೆವೊಂದುಂಡು. ಅಯಿಕ್‌ತ್ರ ವರ್ಸೊಲಾ ಜೋಕ್ಲೆಗ್ ಪೋಲಿಯೋ ಬೊಟ್ಟ ಕೊರ್ಪಿನ ರಿವಾಜಿನ್ ಸರಕಾರ ಮಲ್ತ್‌ದ್‌ಂಡು”. ಒರ ಪೋಲಿಯೋ ಬತ್ತಂಡ ಅಯಿನ್ ಗುಣ ಮಲ್ಪರೆ ಆಪುಜಿ. ಪೋಲಿಯೋ ಬತ್ತಿನಾಯ್‌ಗ್ ಲಕ್ಶ್ಯದುಂತುದು ಸರಿಟ್ ನಡಪ್ಯರೆಗಾಪುಜಿ”. ಸರಿತ ಈತ್ ಪನ್ನಗ ರಮ್ಯ ಅರೊಡು ಬಾಯಿ ಪಾಡ್ಯಲ್.

“ಅಪಗ ಬಾಲೆನ್ ಎಂಚ ತೂವೊನೊಡು?” ಅಯನ್ ಕೇನ್ಡ್ ಅಜ್ಜ ಪಂಡರ್

“ಬಾಲೆನ್ ದಿನೊ ನಿಚ್ಚೊ ಎಣ್ಣೆ ಪೂಜಿದ್ ಮೀಪವೊಡು. ಮೀಪನಗ ಪುರುಬಾಲೆದ ನೆತ್ತಿ, ಮುಂಡೊ, ಕುರ್ಬು, ಕಣ್ಣ ಪೊದಕೆ, ಮೂಂಕು, ಮೂಂಕುದ ಮರ, ವಟ್ಟ, ಕೆಪ್ಪಟೆ, ಕೆನ್ನಿ, ಕೆಬಿತಂಡೆ, ಕೊಡೆಂಚಿ, ಕೆಬಿತ ಪಾಲೆ, ಕೆಕ್ಕಿಲ್, ಬಿಮ್ಮೊ ಕಿಡ್ಕಲ್, ಪುಗೆಲ್, ತಿಗಲೆದ ಗೂಡು, ಬಂಜಿ, ತಿರ್ಬಂಜಿ, ಬೆರಿನಡು, ಕಯ್ಯಾರೆ, ಕೊರಂಬು, ತುಡೆ, ಕಾರ ಪೊಟ್ಟಿ, ಅಂಗಾರ್, ಮುಂಗಾರ್, ಮೊರಂಪು, ಕಯಿ, ಕಯ್ತಟ್ಟ್, ಬಿರೆಲ್ - ಇಂಚೆ ಮಾತ ಸರೊದ ಬಾಗೊಲೆಗ್ ಎಣ್ಣೆ ಬಲಕ ಬಲಕ ಪೂಜಿದ್ ಮಾಲಿಸ್ ಮಲ್ಪೊಡು, ಅಪಗನ ಬಾಲೆದ ಜೂವೊಗೊಂಜಿ ಪೊರ್ಲುಡ ಗಟ್ಟಿದ ದೇಕಿ ಬರ್ಪುಂಡು. ಇಜ್ಜಿಂಡ ಬಾಲೆದ ಜೂವೊ ಬದಂಬಟ್ ಆಪುಂಡು”.

ರಮೇಶ ಆತಾನಗ ಪಂಡೆ “ಅಮ್ಮ, ಈತ್ನೇಟ ನಿಕುಲು ಮಾತ ಬಾಲೆ, ಬಾಲೆದಪ್ಪನ ಆರೈಕೆದ ಬಗೆಚೇ ಪಂಡರ್. ಎಂಕುಲು ಇತ್ತೆ ಮಲ್ಲೆ ಆತೊ, ಎಂಕ್ಲೆನ ಜೂವೊದ್ಯೆಸ್ತೊ ಎಂಚ ಎಡ್ಡೆಡ್ ದೀವೊನೊಡು ಪನ್ನೆ”.

ಜಾನಕಿ ಪಂಡರ್ “ಎಡ್ಡೆ ಸವಾಲ್, ಮಲ್ಲೆ ಆಯಿಬೊಕ್ಕ ನಿಕುಲು ಜೋಕುಲು ಇಲ್ಲಾಲೆ ಕುಲ್ಲುಜರ್, ಪಿದಯಿ ಪೋಪರ್. ನಿಕ್ಲೆ ಜೂವೊದ್ಯೆಸ್ತೊನು ನಿಕುಲೇ ಎಡ್ಡೆಡ್ ದೀವೊನೊಡು. ಕಣ್ಣ್, ಮೂಂಕು, ಬಾಯಿ, ಕೆಬಿ, ಚರ್ಮ ಉಂದು ನರಮಾನ್ಯನ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯೊಲು, ನೆನ್ನ ಸರಿಟ್ ದೀವೊನೊಡು. ಅಯಿತೊಟ್ಟಿಗೆ ಕಯಿ, ಕಾರ್, ತರೆ, ಬಂಜಿದ ಬಗೆಟ್ಟಾ ಜಾಗ್ರತೆ ಬೋಡು”

ಅಜ್ಜ ಪನರೆ ಸುರು ಮಲ್ತರ್. 60 ದಿಂಜಿ ಬೊಕ್ಕ ಕೂಲಿದ ದಂಬು ಕಾತನೊಡು. ಸರಿಯಾದ್ ಕೂಲಿ ದೆಕ್ಕಾಜಿಂಡ ಚೀಪೆ ಎಚ್ಚ ತಿಂದಂಡ ಕೂಲಿನ್ ಪುರಿ ತಿನ್ನರೆ ಸುರು ಮಲ್ಪುಂಡು. ಅಪಗ ತೆಟ್

ಕೂಲಿ ಆಪುಂಡು. ಕೂಲಿ ದೆಕ್ಕನಗ ನಾಲಯಿನ್ನಾ ಪೋರ್ಲು ದೆಕ್ಕೊನೊಡು. ಬೆಚ್ಚ ಬೆಚ್ಚ ಪರ್ಂಡ ಅತ್ತಂಡ ಹೆಚ್ಚ ಕಾರ ತಿಂದ್ ಬಾಯಿದ, ನಾಲಯಿದ ಕವುಸೊ ಲಕ್ಕುಂಡು. ಕೆಲವರೆಗ್ ನಾಲಯಿಡ್ ಅಗ್ಗ ಬರ್ಪುಂಡು. ಕೊಟ್ಟಿ ಮುಳ್ಳುದ ಕೆತ್ತ ಕಸಾಯೊಡು ಬಾಯಿ ಮುಕ್ಕುಲ್ತಂಡ ಅಗ್ಗ ಪೋಪುಂಡ್. ಕೆಲವರೆಗ್ ರಾತ್ರಿ ನಿದ್ರೆಡ್ ಪರು ಕಡೆಪುನ ಅಬ್ಬೆಸೊ ಉಪ್ಪುಂಡು. ಇತ್ತೆ ವೈದ್ಯರ್ ನೆಕ್ಕಲಾ ಮಾತ್ರೆ ಕೊರ್ಪರ್. ಕೂಲಿ ತೆಟ್ಪದ್ ಪೋವಂದಿಲೆಕ, ಬಾಯಿ ವಾಸನೆ ಬರಂದಿಲೆಕ, ರುಚಿ ಪಾರಂದಿಲೆಕ, ಕಿನ್ನಾಲಯಿ ಉಬೆರಂದಿಲೆಕ, ದೊಂಡೆದ ಸೊರೊ ಪಗರಂದಿಲೆಕ ಬಾಯಿದ ಸುಕೊ ಕಾತೊನೊಡು.

“ಕೂಲ್ಯಾಯರಾಂಡಲಾ ಕೂಲಿ ಬೋಡು” ಪನ್ನಿ ಗಾದೆ ಪಾತೆರ ನೆನಪುಡುಪ್ಪೊಡು. ಅಜ್ಜಿನ ಪಾತೆರ ಕೇಂಡ್ ಮಾರ್ತೆಗ್ಲಾ ಕುಸಿಯಾಂಡ್.

ಕಣ್ಣದ ಬಗೆಟ್ ಯಾನ್ ಪನ್ನೆ ಪಂಡೆರ್ ನರ್ಸಮ್ಮ ಸರಿತಾ. “ನರಮಾನ್ಯನ ಐಸಿರೊ ಉಪ್ಪುನನೇ ಕಣ್ಣಡ್. ಕಣ್ಣ ಇಜ್ಜಿಂದಾಂಡ ಲೋಕೊನೇ ಕತ್ತಲೆ. ಕಣ್ಣದ ಬಗೆಟ್ ಬಾರಿ ಜಾಗ್ರತೆ ಬೋಡು. ಬಜಿ ಕಣ್ಣಡ್ ಕಣ್ಣಕುತ್ತುನ ಬೊಲ್ಪು ತೂಯರೆ ಬಲ್ಲಿ. ಮಸ್ಕಾ ಬೊಳ್ಳುಡು ಓದರೆ ಬಲ್ಲಿ. ಓದುನಗ ನಮ ಕಣ್ಣಡ್ ಬೂಕು ಒಂಜಡಿ ದೂರೊಡುಪ್ಪೊಲಿ. ದಿಟ್ಟಿ ಸರಿ ಇಜ್ಜಿಂದಾಂಡ ವೈದ್ಯರನಾಡೆ ಪೋದು ತಪಾಸಣೆ ಮಲ್ಪದ್ ಸರಿಯಾಯಿನ ಕನ್ನಡಕ ದೆತೊನೊಡು. ಕೆಲವು ಸರ್ತಿ ಕಣ್ಣಿಗ್ ಕಜವು ಬೂರುಂಡು. ಅತ್ತಂಡ ಕಣ್ಣ ಸಿಮೆನೇ ಕಣ್ಣದುಲಯಿ ಬೂರುನೆಂದ್ಲಾ ಉಂಡು. ಅಪಗ ಕಣ್ಣ ತಿಕ್ಕರೆ ಬಲ್ಲಿ. ಎಡ್ಡೆ ಮಡಿ ಕುಂಟುಡು ಕಣ್ಣ ಪೊದಕೆನ್ ಒತ್ತುದು ಪತ್ತೊಡು. ಅಪಗ ಕಣ್ಣಿನೀರ್ ಬರ್ಪುಂಡು. ನೀರ್ ಅರಿದ್ ಪೋನಗ ಕಜವುಲಾ ಪೋಪುಂಡು. ಕಣ್ಣಿಗ್ ಮಯಿ ಪಾಡುನ ಎಡ್ಡೆ. ಕಣ್ಣ ಬೊಂಬೆಗ್ ತಾಗಂದಿಲೆಕ ಬರಿಯೆ ಬೊಕ್ಕ ಕುರ್ಬುಗು ಮಯಿ ಪಾಡ್ಂಡ ಕಣ್ಣಿಗ್ ತಂಪಾಪುಂಡು. ಕಾಂಡೆ ಲಕ್ಕನಗ ಕಣ್ಣಡ್ ಪುರ್ಕು ದಿಂಜಿದಿತ್ತಂಡ ವೈದ್ಯರಾಡೆ ಪೋದು ಅಯಿಕ್ ಮರ್ಡ್ ದೆತೊನೊಡು”.

ಕೆಬಿತ ಬಗೆಟ್ ಯಾನ್ ಪನ್ನೆ ಪಂಡೆರ್ ಅಪ್ಪೆ ಜಾನಕಿ, “ಕೆಬಿ ಕೇನಂದಿನಾಯೆ ಪೊಟ್ಟಿ. ಕೆಬಿ ನೀರ್ ಪೋಂಡ, ಕೆಬಿ ತೋರ್ಯರೆ ಸುರು ಆಂಡ, ಕೆಬಿತ ಪೂ ಒಟ್ಟಿ ಆಂಡ, ಕೆಬಿ ಕೇನಂದೆ ಆಪುಂಡು. ಕೆಬಿಟ್ ಕಿರ್ಂಟ್ ದಿಂಜಿನಗ ಕೆಬಿ ಕಿರ್ಂಬರೆ ಸುರು ಆಪುಂಡು. ಕೆಬಿ ತೋರುನೊಂದಾಂಡ ವೈದ್ಯರೆಡ ಮರ್ಡ್ ದೆತೊನುನೇ ಎಡ್ಡೆ”.

“ಕೆನ್ನಿ ಸೆಡಿಪುನೆಗ್ ಎಂಚಿನ ಮರ್ಡಜ್ಜಿ” ರಮ್ಯ ಕೇಂಡಳ್.

ಅಯಿಕ್ ಯಾನ್ ಪನ್ನೆ “ನೀಲಗಿರಿತೆಣ್ಣೆ ಪೂಜಿಂಡ ಆಂಡ್! ನಿಕ್ಕ್ ಆತ್ಲಾ ಗೊತ್ತಿಜ್ಜಿಯಾ?” ರಮೇಶ ಪನ್ನಗ ಪಿರ ಮಾತೆರ್ಲಾ ತೆಲಿತೆರ್.

“ಸರ್ರೊ ಗಟ್ಟಿ ಮುಟ್ಟಾಪೊಡೊಂದಾಂಡ ಬೇತೆ ದಾನೆ ಮಲ್ಪೊಡು” ರಮೇಶ ಕೇಂಡೆ.

“ಜೋಕುಲು ಗಟ್ಟಿಮುಟ್ಟಾದ್ ಬಳಪೋಡಾಂಡ ಎಡ್ಡೆ ತಿನಸ್ ಮಾತ್ರ ಅತ್ತ, ಎಡ್ಡೆ ಗೊಬ್ಬು ಗೊಬ್ಬೊಡು,” ಸರಿತಾ ಪಂಡೆರ್.

“ಎಡ್ಡೆ ತಿನಸ್ ಪಂಡ ಎಂಚಿನ ಮಾತ ತಿನೊಡು?” ರಮ್ಯ ಕೇಂಡಳ್.

“ಎಡ್ಡೆ ತಿನಸ್ ಪಂಡ ಪೇರ್, ನೆಯಿ, ತೆತ್ತಿ, ತರಕಾರಿ, ಪರ್ಂದ್ ಉಂದು ಮಾತ ಎಡ್ಡೆ ಆರೊಲು. ಮಾಂಸಾರಿಲಾಂಡ ಮೀನ್, ಮಾಸೊ ಅಪಗಪಗ ತಿಂದೊಂದುಪ್ಪೊಲಿ. ಉನ್ನಗ - ತಿನ್ನಗ ಏಪಲಾ ಗಬಗಬ ತಿನ್ನರೆ ಬಲ್ಲಿ. ‘ಅರ್ಬರ್ಬ ತಿಂದಂಡ ಅರ್ಕಮೆ ಆವು’ಂದು ಒಂಜಿ

ಗಾದೆನೇ ಉಂಡು. ಕೆಲವು ಸರ್ತಿ ಇಂಚ ತಿಂದೊಂಡ ಸೊರಂಕೋಪುನೆಂದ್ಲಾ ಉಂಡು. ಪೊರ್ತುಗು ಸರಿಯಾದ್ ತಿನೊಡು. ತಿಂದ್‌ನ ಕರಯರೆಗಾದ್ ಎಡ್ಡೇ ಗೊಬ್ಬು ಗೊಬ್ಬೊಡು”. ದುಂಬುದಕುಲು ಜೋಕ್ಲೆಗ್ ಗೊಬ್ಬೆರೆಗ್ ಬುಡ್ಡೆದ್‌ಚೆರ್. ದಾನೆ ಸೊರ್ಕುನೆಂದ್ ಗೌಜಿ ಮಲ್ತೆದೆರ್. ಜೋಕುಲು ಜವ್ವನೆರಾಪಿ ಪೊರ್ತುಗು ಎಡೇನ ತಿನ್ನೆರ್. ತಿಂದಿನ ಸರಿ ಕರಯಿಜೆಂಡ ಚರ್ಬಿ ಬಪುರ್ಂಡು. ಬಂಜಿ ಕೊಮ್ಮೆ ಜಪ್ಪುಂಡು. ಬೊಕ್ಕ ಅಯಿನ್ ಸರಿ ಮಲ್ಪುರೆ ದಿಂಜ ಬಂಜ ಉಂಡು. ಈ ಪೊರ್ತುಗು ತೊಡು ಬಡವು ಎಚ್ಚ, ಜವ್ವನಾದಿಗೇಡ್ ಕಲ್ಲ್ ತಿಂದೊಂಡಲಾ ಕರವುಂಡೊಂದು ಒಂಜಿ ಗಾದೆನೇ ಉಂಡು. ತಿಂದ್‌ದ್ ಅಂಚನೆ ಕುಲ್ಲುಂಡ ಕರವುಜಿ. ಎಡ್ಡೆ ಗೊಬ್ಬೊಡು ಬೇಲೆ ಬೆನೊಡು. ಸೈಕಲ್ ತೊಪೊಡು, ಮೀಂದೊಡು, ದಲಿನ ಗೋಡೆಗ್ ಬಾಲ್ತಾರೊ ಎಚ್ಚಂದ್ ಪನ್ನೆರ್. ಎಡ್ಡೆ ಆರೊ ತಿಂದ್‌ದ್ ವ್ಯಾಯಾಮ ಮಲ್ತೊಂಡ ಕಯಿ-ಕಾರ್ ಉದ್ದೊ ಬೂರುಂಡು, ಸರೊ ಗಟ್ಟಿ ಆಪುಂಡು. ಗೊಬ್ಬುನ ಜೋಕುಲು ಪಾರ್ ಪರ್ರಂದ್‌ಕೆ ಜಾಗ್ರತೆ ಮಲ್ತೊಡು. ಬೂರ್ದಗ ಕೆನ್ನಿಗ್, ಕಣ್ಣ್, ಮೂಂಕು, ಅಲ್ಲೆ, ದಬ್ಬಿ, ಓಂಟಿನಾಲಿ, ಬೆರಿಮುಳ್ಳು, ಪೊಡತ್ತಲೆ, ಸೊಂಟೊಗು ತಾಗಂದಿಲೆಕ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಬೋಡು”. ಸರಿತಕ್ಕ ಪಂಡೊಂದು ಪೋಯೆರ್. ಆತಾನಗ ರಮ್ಯ ನಡುಟು ಒಂಜಿ ಸವಾಲ್ ಪಾಡ್ಲಲ್.

“ಅಣ್ಣೆ ಬಡವಾಪುಂಡೊಂದು ತಿಕ್‌ನೆನ್ ಪೂರ ತಿನ್ನೆ. ಅವು ಸರಿಯೋ? ಅಮ್ಮ ಏತ್ ಪಂಡೆರ್‌ಂಡಲಾ ಆಯೆ ಕೇನುಜೆ”. ರಮ್ಯನ ದೂರುಗು ಜಾನಕಿ ಜವಾಬು ಕೊರ್ಯರೆ ಸುರುಮಲ್ತೆರ್.

“ಬಡವಾಪುಂಡೊಂದು ತಿಕ್‌ನೆನ್ ಪೂರ ತಿನ್ನರೆ ಬಲ್ಲಿ. ಅಂಚ ತಿಂದೊಂಡ ಪೊಟ್ಟಿ ಬಂಜಿ ಆವು. ‘ಪೊಟ್ಟಿ ಬಂಜಿಡ್ ಕುಟ್ಟಿ ದಿಂಜ’ ಪನ್ನಿಲೆಕ ಬಂಜಿ ಸೀಕ್‌ದ ಕುಟ್ಟಿ ಆಯರೆ ಬಲ್ಲಿ”. ಉನಸ್ ತಿನಸ್ ಪೊರ್ಲುಡೆ, ಸರಿ ಪೊರ್ತುಡೇ ತಿನೊಡು.

“ಎಡ್ಡೆ ಅಬ್ಬೆಸೊಲೆನ್ ಬುಳೆಪವೊನೊಡು, ಹಾಳ್ ಅಬ್ಬೆಸೊಲು ಇತ್ತೊಂಡ ಬುಡೊಡು. ಅಂಚಾಂಡ ಸರೊಗು ಸೊರ್ದಯ” ಪಂಡೆರ್ ಅಜ್ಜಿ.

“ಎಡ್ಡೆ ಅಬ್ಬೆಸೊಲು ಎಂಚಿನಾಂದ್ ಗೊತ್ತಾಂಡ್, ಹಾಳ್ ಅಬ್ಬೆಸೊಲು ಎಂಚಿನಾಂದ್ ಎಂಕ್ಲೆಗ್ ಗೊತ್ತಾಯಿಜೆ.”

ರಮ್ಯ ಕೇಂಡಳ್. ಆತಾನಗ ಜಾನಕಿ “ಅವು ನಿಕುಲೆಗ್ ಗೊತ್ತಾಪುನ ಬೊಡ್ಡಿ. ಬೀಡಿ, ಸಿಗರೇಟ್ ಒಯ್ಪುನವು, ಪೊಡಿ ಒಯ್ಪುನವು, ಬಚ್ಚಿರೆ-ಬಜ್ಜೆಯಿ ತಿನ್ನುನವು. ಗುಟ್ಟಾ ತಿನ್ನುನವು, ಕಳಿ, ಗಂಗಸರ ಪರ್ದಿನವು ಉಂದು ಪೂರ ಹಾಳ್ ಅಬ್ಬೆಸೊಲು, ಇತ್ತೆ ಗೊತ್ತಾಂಡಾ?”

“ಹಾಂ. ಗೊತ್ತಾಂಡ್, ಗೊತ್ತಾಂಡ್” ಪಂಡಳ್ ರಮ್ಯ.

“ದಿನೊಲ ಯೋಗಾಸನ, ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ ಮಲ್ತೊಡು. ಅಂಚಾಂಡ ಮನಸ್ ಉಲ್ಲೇಸೊಡು ಉಪ್ಪುಂಡು. ಓದ್ಯರೆ ಉಮೇದ್ ಬಪುರ್ಂಡು. ಓದಿನವು ತರೆಕ್ ಪೋಪುಂಡು. ರಾತ್ರೆ ಎಡ್ಡೆ ನಿದ್ರೆಲಾ ಬೂರುಂಡು. ಇಂಚ ಸರಿಯಾಯಿನ ಉನಸ್-ತಿನಸ್, ಗೊಬ್ಬು-ಕುಸಾಲ್, ಓದು-ಬರವು ಮಲ್ತೊಂದಿತ್ತಿನಕುಲು ಎಡ್ಡೆ ಮಾರ್ಕ್ ದೆತ್ತದ್ ಪಾಸಾಪೆರ್”. ಜಾನಕಿ ಜೋಕ್ಲೆಗ್ ಬುದ್ಧಿವಾದ ಪಂಡೆರ್.

“ಇನಿಕ್ ಜೂವೊದೈಸೊ ಯಾವು. ಪೊರ್ತು ಕತ್ತಲೆ ಆಂಡ್. ಎಂಕ್ ದಿಂಜ ಬರೆಯರೆಗುಂಡು” ಪಂಡೆರ್ ರಮ್ಯ ಲಕ್ಕಲ್. ಅಯಿನ್ ತೂದು ರಮೇಶೆಲಾ ಲಕ್ಕೆ.

“ಹೋ. ಪೂರ್ತು ಪೋಯಿನನೇ ಗೊತ್ತಾಯಿಜಿ. ಯಾನ್ಲಾ ಬರ್ಪೆ” ಪಂಡ್‌ದ್ ನರ್ಸಮ್ಮ ಪಿದಾಡ್ಯೆರ್. “ಕುಲ್ಲು ಕುಲ್ಲು, ಒಂಜಿ ಲೋಟೆ ಬಾಜೆಲಾಂಡಲಾ ಪರ್ದ್ ಪೋಲ”. ಈ ಬತ್ತಿನೆಡ್ಲಾವರ ಜೋಕ್ಲೆಗ್ ಜೂವೊದೈಸೊದ ಬಗೆಟ್ ದಿಂಜ ತೆರಿಂಡ್” ಪಂಡೆರ್ ಜಾನಕಿ. ಅಕ್ಕ ಮಲ್ತ್ ಕೊರ್ನ ಅಲೆತ್ತ ನೀರ್ ಪರ್ದ್ ನರ್ಸಮ್ಮ ಸರಿತ ಆರೆ ಇಲ್ಲಡೆಗ್ ಪಿದಾಡ್ಯೆರ್. ಜೋಕುಲು ರಡ್ಡ್ ಜನೊಲಾ ಆರೆಗ್ ಸೊಲೈ ಸಂದಾಯ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಕಡಪುಡ್ಡು ಕೊರ್ಯೆರ್.

ಪೊಸ ಪದೊಕುಲೆನ ಪೊಲಬು

ಸರೊ - ಶರೀರೊ
ಚೀರಾವು - ಚೀಲೊ
ಎರಟೆಕುಟ್ಟಿ - ಅಮರ್‌ಬಾಲೆಲು
ಪುಲಮರ್ದ್ - ಹಳ್ಳಿದ ಮರ್ದ್
ಒಕ್ಕೊ - ಸೊಂಟ
ಕಣ್ಣ ಪೊದಕೆ - ಕಣ್ಣರೆಪ್ಪೆ
ಕುರ್ಬು - ಪುರ್ಬು, ಹುಬ್ಬು
ಬಾಲ್ತಾರೊ - ಬಾಳಿಕೆ
ಸೊರ್ದಯ - ಸಮಾದಾನೊ
ಪುಡ್ಕೆ - ದಪ್ಪಪುಷ್ಪೊ
ಅರ್ಬರ್ಬ - ಗಪಗಪ

ಅಭ್ಯಾಸ

I ಮುಲ್ತ ಕೊರ್ತಿ ಸವಾಲ್‌ಲೆಗ್ ಜಿಟ್ಕೊಡ್ ಜವಾಬು ಕೊರ್ಲೆ.

1. ಬಾಲೆಗ್ ವಾ ಬೊಟ್ಟು ಕೊರ್ಯರೆ ಮದಪ್ಪರೆ ಬಲ್ಲಿ?
2. ಬಾಲೆಗ್ ಪುಡ್ಕೆದ ಅಂಶ ಒಯಿಟ್ ತಿಕ್ಕುಂಡು?
3. ನರಮಾನ್ಯಗ್ ತೊಡು ಬಡವು ಎಚ್ಚ ಏಪ?
4. ಬಂಜಿನಾಲೆಗ್ ದಾಯೆ ಬೋಡಾದ್ ಎಡ್ಡೆ ಉನಸ್ ತಿನಸ್ ಕೊರೊಡು?
5. ದುಂಬು ಪೆದ್ದೆದಿಗ್ ಪೆದ್ದದಾಯಿಬೆಟ್ಟಿಗೆ ಎಂಚಿನ ಕೊರ್ಪೆದರ್?
6. ಬಾಲೆಗ್ ಮಿರೆಪೇರ್ ಏತ್ ಸಮಯ ಮುಟ್ಟು ಕೊರೊಲಿ?
7. ಬಾಲೆಗ್ ಕನೆರ್ ದಾಯೆ ಕೊರೊಡು?
8. ಕಣ್ಣೆಗ್ ಕಜವು ಬೂರುಂಡ ಎಂಚಿನ ಮಲ್ಪೊಡು?

II ಮೂಜಿ - ನಾಲ್ ವಾಕ್ಯೊಲೆಡ್ ಜವಾಬು ಕೊರ್ಲೆ.

1. ಇತ್ತೆ ಬಾಲೆಗ್ ಎಂಚಿನ ಮಾತ ರೋಗ ಬರಂದಿಲೆಕ ಇಂಜೆಕ್ಷನ್ ಕೊರ್ಪೆರ್?
2. ಪೋಲಿಯೋ ರೋಗ ಪಂಡ ಎಂಚಿನ?

3. ಮಿರೆಪೇರ್‌ದ ಇಸೇಸತೆ ದಾದ?
4. ಕಣ್ಣ್‌ದ ಆರೋಗ್ಯ ಎಂಚ ದೀವೊನೊಡು?
5. ಬಾಯಿದ ಸುಕೊ ಎಂಚ ಕಾತೊನೊಡು?

III ವಿವರವಾದ್ ಜವಾಬು ಕೊರ್ಲೆ.

1. ಜೋಕ್ಕು ಜವ್ವನರಾಪಿ ಪೂರ್ತುಗು ದಾಯೆ ಸರ್ರೊಗು ಎಚ್ಚ ಬೇಲೆ ಕೊರೊಡು?
2. ಬಾಲೆನ್ ಎಂಚ ಮೀಪವೊಡು?

IV ಬುಡ್ಡು ಪೋಯಿ ಜಾಗೆ ಬರ್ತಿ ಮಲ್ತ್ ಬರಲೆ.

1. ಜೂವೊದೈಸ್ಸೊ ಪಂಡ _____ ಪನೊಲಿ.
2. ಬಾಲೆಗ್ _____ ವರ್ಸ ಮುಟ್ಟ ಮಿರೆ ಪೇರ್ ಕೊರುಂಡ ಎಡ್ಡೆ.
3. ಒಕ್ಕೊಡ್ಡು ತಿರ್ತ್ ಸಿರ್ಕಾವುನ ಸೀಕ್ _____ .
4. ಕೂಲ್ಯಾರಾಂಡಲಾ _____ ಬೋಡು.
5. ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ ಮಲ್ತ್ಂಡ _____ ಸೊರ್ದಯ ಉಪ್ಪುಂಡು.

V ಸರಿಪೋವಂದಿನ ಸಬ್ಬೊಲೆನ್ ಪೆಜಿದೆಪ್ಪುಲೆ.

1. ಕಣ್ಣ ಗೊಂಬೆ, ಆಲಿ, ಪೊದಕೆ, ಸಿಮೆ, ಕಯ್ಪರೆ.
2. ಅಂಗಾರ್, ತುಡೆ, ಅಲ್ಲೆ, ಬಿನ್ನು, ಪಾದೊ.
3. ನಾಲಯಿ, ಬಿಮ್ಮೊ, ನಿಜಿ, ವಟ್ಟ, ಕಡೆಂಪರು.
4. ತರೆ, ಪೊಟ್ಟೆ, ನೆತ್ತಿ, ಪೊಡ್ತಲೆ, ಬೊಂಡು.
5. ಬಂಜಿ, ಕರ್ಲ್, ಕರಿಯಟ, ಬಿರೆಲ್, ಪೊಟ್ಟೆ.

VI ಮುಲ್ಟ ಕೊರ್ತಿನ ಸಂಬಂದ ಇತ್ತಿನ ಪದೊಕುಲೆನ್ ಸರಿ ಜೋಡ್ಪಾದ್ ಬರಲೆ.

1. ಬಾಯಿ	- 1. ಕಿಲೆಂಬಿರಿ
2. ಕಣ್ಣ್	- 2. ಜೋಲೆ
3. ಮೂಂಕು	- 3. ರೇಸಿ
4. ಕೆಬಿ	- 4. ಬೆಗರ್
5. ಪುಡಿ	- 5. ಪುರ್ಕು
	- 6. ಸುರಳೆ

ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ

I ಮುಲ್ಟ ಕೊರ್ತಿನ ಸಬ್ಬೊಲೆನ್ ಬುಡ್ಡಾದ್ ಬರಲೆ.

1. ಜೂವೊದೈಸ್ಸೊ 2. ಲೆಕ್ಕೊಡ್ಡೆಚ್ಚ 3. ಪರೊಂದಿತ್ತಂಡ 4. ಪರ್ನಾಯನ 5. ಅರ್ಬರ್ಬ

II ಮುಲ್ಟ ಕೂರ್ತಿನ ಸಬ್ಬೊಲೆಗ್ ಎದ್ಪದೊ ಬರಲೆ.

1. ಮಿತ್ತ
2. ಉದ್ದೊ
3. ಸಿಕ್
4. ದೂರೊ
5. ಗಾತಿ

III ಮುಲ್ಟ ಕೂರ್ತಿನ ಸಬ್ಬೊಲೆನ್ ಗಳಸದ್ ವಾಕ್ಯೊ ಮುಲ್ಟಲೆ.

1. ತಳಕಟ್ಟ್
2. ಪುಲಮದ್
3. ನಿರೆಕರೆ
4. ಅನುಪಾನ
5. ಸೀಕ್ ಸಂಕಡ
6. ಸೊರ್ದಯ

IV ಈ ಪಾತೆರೊಲೆಗ್ ವಿವರಣೆ ಕೊರ್ಲೆ.

1. ಏಳ್ ತಿಂಗೊಳ್ಳ ಬಂಜಿನಕುಲು ಏಳ್ ಸೇರರಿತ ಅರಿ ಎಡ್ಪದರ್.
2. ಗಬೊಗು ಸುಕೊ ಇತ್ತಂಡ ಬಾಲೆಗ್ಲಾ ಸುಕೊನೆ.
3. ದೋಸೆ ಕಾವೆಲಿಡೇ ಬೆಯ್ಯೊಡು.
4. ಕೂಲ್ಯಾಯರಾಂಡಲಾ ಕೂಲಿ ಬೋಡು.
5. ದಲಿನ ಗೋಡೆಗ್ ಬಾಲ್ತರ ಎಚ್ಚ.
6. ಪೊಟ್ಟಿ ಬಂಜಿಡ್ ಕುಟ್ಟಿ ದಿಂಜ.

V ಮುಲ್ಟ ಕೂರ್ತಿನ ವಾಕ್ಯೊಲೆನ ಕಾಲೊ ಒವುಂದು ಬರಲೆ.

ಕರಿನ(ಭೂತ)ಕಾಲ, ನಡಪಿ(ವರ್ತಮಾನ)ಕಾಲ, ಬರ್ಪಿ(ಭವಿಷ್ಯತ್)ಕಾಲ

1. ಬಾಲೆಗ್ ಸುಕೊ ಕೂರ್ಯರೆ ಬಂಜಿನಕುಲು ಎಚ್ಚರಿಕೆ ದೆತೊಂಡೆರ್.
2. ಅಜ್ಜಿ ಪನರೆ ಸುರು ಮಲ್ತೆರ್.
3. ಸರಿತ ಪಂಡೆರ್.
4. ಒಂಜಿ ಪಟ್ಟಿ ಕೊರಿಯೆರ್.
5. ನಿರೆಕರೆಗ್ ಎಡ್ಚೆ ಆಪೊಡು.
6. ಜೋಕುಲು ಪಾಟ ಕೇಂಡೊದುಲ್ಲೆರ್.

ಚಟುವಟಿಕೆ

1. ಪುಲಮದ್ಲಿನ ಬಗೆಟ್ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಪಲ್ದ್ ಬರಲೆ.
2. ಆಸ್ಪತ್ರೆಗ್ ಪೋದು ಅಲ್ಪ ರೋಗಿಲೆನ ಆರೈಕೆ ಎಂಚ ಮಲ್ಪುವೆರ್ಂದ್ ತೆರಿಯೊಲ್ಲೆ.

* * * * *

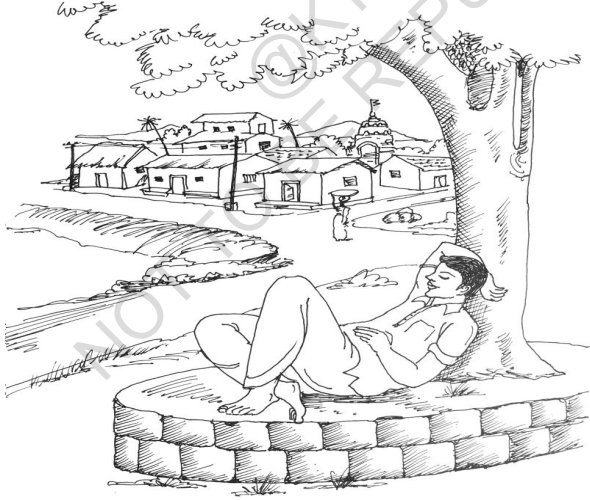
ಉಳತಿಲ್ :

ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರ್ “ಲಕ್ಕಿ ಲಕ್ಕದುಂತಿ, ಕೋಡಿ ಮುಟ್ಟುನಾಡೆಮುಟ್ಟು ಸಾದನೆ ಬುಡೊಡ್ಡಿ” ಪಂಡ್‌ದ್ ಜವನೆರೆಗ್ ಲೆಪ್ಪು ಕೊರ್ದಿತ್ತೆರ್.

ನಮ್ಮ ದೇಸೊಡು ಬೋಡಿತ್ತಿನಾತ್ ಪ್ರಕೃತಿ ಸಂಪೊತ್ತುಂಡು. ಆ ಸಂಪೊತ್ತುನು ಪೊರ್ಲುಡು ಗಳಸವೊನ್ನೆರೆ ಕುಸೆಲ್ ನಮಡಿಜ್ಜಿ. ಬೆನ್ನುನೆತ ಬಗೆಟ್ ಉಮೇದಿಜ್ಜಿ. ಸಾದನೆ ಇಜ್ಜಿ, ಕೋಡಿ ಮುಟ್ಟೊಡು ಪನ್ನಿನ ಹಟೊ ನಮಡಿಜ್ಜಿ. ಅಯಿಡ್ವಾವರ ನಮೊ ಪಿರ ಬೂರ್ಲ, ಬಂಜರ ಉನಸ್ ಜೆಪೈರೆಗೊಂಜಿ ಪಜೆ ಈತೇ ನಮ್ಮ ಬಯಕೆ. ಅಯಿಕಾದ್ ಮಾತ್ರ ನಮ್ಮ ಪೊರುಂಬಾಟ.

ನಮ್ಮ ಸ್ತಿತಿಟತ್ತಿನ ಜನೊಕುಲು ಇತ್ತೆ ಬಾರೀ ಬರ್ಸೆರಾದ್ ದುಂಬುಪೋತೆರ್. ಅಕುಲು ಸಾದಕೆರ್. ತಡಮೆ, ಪಾಂಪು ಕಡತ್ ಪೋಡ್ಯಂದೆ ಪೋದು ಚಾವಡಿ ಸೇರ್ವ್ ಗದ್ದಿಗೆ ಏರ್ವೆರ್.

ನಿದೆರ್‌ನಾಯೆ ಇತ್ತೆಲಾ ನಿದೆರೊಂದೇ ಉಲ್ಲೆ. ಲಕ್ಕದುಂತಿನಾಯೆ ಆಯನಮಿತ್ತ ಸವಾರಿ ಮಲ್ತೊಂದುಲ್ಲೆ. ಜೆತ್ತಿನಾಯಗಲ ಬುದ್ಧಿ ಬರು. ಆಯನ್ ಮೆನಿಪುಗ. ಆಯಗಲ ದುಂಬು ಪೋಯೆರೆ ಅವಕಾಸೊ ಮಲ್ತ್ ಕೊರ್ಕ. ಆಯನ ಉಡಲ್‌ಡ್ ತಂಕ ಪುಟ್ಟಲೆಕ ಮಲ್ಪುಗ ಪಂಡ್‌ದ್ ಈ ಕಬಿತೆಡ್ ಕಬಿ ಪನ್ನೆರ್.

ಮೆನಿಪುಲೆಯ ಆಯನ್

ನಿದೆರುನೇತ್ ಏತ್‌ಂದ್ ಮೆನಿಪುಲೆ |

ಆನಿ ಆಯನೊಟ್ಟುಗು ಪಿದಾಡ್ತಿನಕುಲು ಅಕುಲು

ಕಡತ್ ಪೋತೆರ್ ಇನಿಕ್ ಸಾದಿನೇತೋ

ಪಿದಾಡ್ತಿನಿ ಆನಿ ಒರೊನೆ ಮಾತೆರ್

ಒಂಜೇ ಊರುಡ್ತು ಒಂಜೆ ಕರೆಡ್ತು
ಒಂಜೇ ದೇಕಿದ ದುತ್ತೈತೊಡು
ನರಮಾನಿ ತೊಪರಿಕೆಗಾನಿ ನರಮಾನಿಯೆ

ತಾದಿ ಸಾಗ್ಂಡ್ ಒಂತೆ ಉಂತಿನಾಯೆನೆ ಆಯೆ
ಯಾವು ಎಂಕೀತೆ ಇಂದೆ ಅಡೆಗೆ ಕುಲ್ಲಿಯೆ
ಬಾಕಿದಕುಲು ಮಾತೆರ್
ತೊಡಮೆ ದಾಂಟಿಯೆರ್ ಲಚ್ಚಲ್ ಕಡತೆರ್
ತುದೆ ದಾಂಟಿಯೆರ್
ಪೇಂಟೆ ಪೊಗ್ಗರೆ ತೋಜಿನೆನ್ ತಕೊಂಡೆರ್
ಅರಂಬುದ್ ಮುಕ್ಕಿಯೆರ್ ಇಲ್ಲ ಬದ್ಕ ಮಲ್ತೊಂಡೆರ್

ಬ್ಯಾರ ಮಲ್ತೆರ್ ಬರಮು ಗೆಲ್ತೆರ್
ಚಾವಡಿ ಸೇರೈರ್ ಗದ್ದಿಗೆಯೇರೈರ್
ಆನಿಡ್ಡಿನಿ ಮುಟ್ಟಲ ಜೆತೊಂದಿನ
ಇಂಬ್ಯನ ಮಿತ್ತಡೆ ಸವಾರಿ ಮಲ್ತೆರ್
ಆಯನ್ ತೊರ್ತೆರ್

ಆಯನ ಪುದರ್ಡ್ ಅಕುಲು ನಲ್ತೆರ್ |
ಕರಿಂಡೇತ್ ಕಾಲ | ಪಗ್ಗಡಿನ್ ಇರ್ವತ್ತೊಂಜಿ
ಬೇಸ್ಯ ಬರು ಬೇಗೊಡೆ; ಏತ್ ನಿದೆರುವೆ ಆಯೆ ?
ಮೆನಿಪುಲೆ ಏರ್ಯವು|
ಲಕ್ಕಂದ್ ಆಯನ್ ಮೆನಿಪುಲೆ

– ಮುದ್ದು ಮೂಡುಬೆಳ್ಳಿ

ಕಣನ ಪೊಲಬು

ಈ ಕಬಿತೆನ್ ಮುದ್ದು ಮೂಡುಬೆಳ್ಳಿ (1955)ಬರೆತಿನ 'ಕನ್ನೆಗ' ಪನ್ನಿ ಕಬಿತೆದ ಗೊಂಚಿಲ್ಡ್ಡ್ ಅಜತ್ ದೆತ್ತದ್ಂಡ್. ಕುಡಲದ ಆಕಾಶವಾಣಿಡ್ ಸೇವೆಡ್ತಿನ ಮೇರ್ ತುಳು, ಕನ್ನಡ, ಕೊಂಕಣಿ ಬಾಸೆಡ್ಲ ಬರೆಪೆರ್. ಉಡುಪಿ ತಾಲೂಕುದ ಮೂಡುಬೆಳ್ಳಿಡ್ ಪುಟ್ಟಿನ ಮೇರ್ ಒಂತೆ ವರ್ಸ ಮುಂಬೈಡ್ಲ ಬೇಲೆ ಬೆನ್ನೆರ್. ದಿಂಜ ಕಬಿ ಕೂಟೊಲೆಡ್ ಪಾಲ್ ಪಡೆಯಿನ ಮೇರ್ನ ತುಳು ಕಬಿತೆಲು ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಜನಕುಲು ಸಂಪೊಲ್ತಿನ ಕಬಿತೆದಕೋಪೆಲೆಡ್ ತೋಜಿದ್ ಬರ್ಪುಂಡು. ಉದಿಪು, ವಸಯೊ (ಕತೆಕುಲೆನ ಕೋಪೆಲು) ನಮ ಎಡ್ಡೆನಾ ಊರೆಡ್ಡೆ (ನಾಟಕ), ತುಳು ರೂಪಕೋಲು – ಮೇರೆನ ಕೃತಿಕುಲು. ಕನ್ನಡೊಡ್ಲಾ ದಿಂಜ ಬೂಕುಲೆನ್ ಬರೆತೆರ್. ರಂಗಭೂಮಿದ ಬಗೆಟ್ ಸೋದನೆ ಮಲ್ತದೆರ್.

ಅಭ್ಯಾಸ

I ಮುಲ್ಟ ಕೊರ್ರಿನ ಸವಾಲ್‌ಲೆಗ್ ಚಿಟ್ಕಡ್ ಜವಾಬು ಕೊಲೆ.

1. ಯಾವು ಎಂಕೀತೆ ಪಂಡಿನಾಯೆ ದಾನೆ ಮಲ್ತೆ?
2. ಬ್ಯಾರ ಮಲ್ತಿನಕುಲ್ ಇತ್ತೆ ಎಂಚೊಲ್ಲೆರ್?
3. ಅರಂಬುದು ಮುಕ್ಕಿನಕುಲು ಏರ್?
4. ದುಂಬು ಪೋಯಿನಕುಲು ಏರೆನ್ ತೊರ್ತುಡ್ ನಲ್ತೆರ್?
5. ಆಯೆ ದಾಯೆಗಾದ್ ಇಂಚ ನಿದೆರುವೆ?

II ಮುಲ್ಟ ಕೊರ್ರಿನ ಸವಾಲ್‌ಲೆಗ್ ರಡ್ಡ್-ಮೂಜಿ ವಾಕ್ಯೊಡು ಜವಾಬು ಕೊವಾಬು ಕೊಲೆ.

1. ದುಂಬು ಪೋಯಿನಕುಲು ಪಿದಾಡ್‌ನಗ ಎಂಚ ಇತ್ತೆರ್ ?
2. ದುಂಬು ಪೋಯಿನಕುಲು ಎಂಚ ಗದ್ದಿಗೆ ಏರ್ಯೆರ್?
3. ಕಬಿ ಏರೆನ್ ಮೆನಿಪೈರೆಗ್ ಪನ್ನೆರ್ ? ದಾಯೆ?

III ಮುಲ್ಟ ಕೊರ್ರಿನ ಸಬ್ಬಲೆಗ್ ಸರಿಯಾದ ಆರ್ತೊ ಕೊರ್ರಿನ ಸಬ್ಬಲೆನ್ ಎದುರುದ ಸಾಲ್‌ಡ್ ಜೋಡ್ಡದ್ ಬರೆಲೆ

ಕರೆ	ಗತ್
ತೂಪರಿಕೆ	ಅಮ್ಮನೆ
ಮುಕ್ಕನೆ	ಸಾದನೆ
ಅರುಂಬುನೆ	ಬರಿ
ಬರಮು	ದೇಕಿ
	ತಿನ್ನುನೆ

ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ

I ಮುಲ್ಟ ಕೊರ್ರಿನ ಸಬ್ಬಲೆಗ್ ಎದುರು ಪದಕುಲೆನ್ ಕೊಲೆ

ಮೆನಿಪು, ಇಂಬೈ, ಆನಿ, ತೆಲಿಪು, ತಡವಾದ್

II ಮುಲ್ಟ ಕೊರ್ರಿನ ಪದಕುಲೆನ್ ಬುಡ್ಡಾದ್ ಬರೆಲೆ.

ಆಯನೊಟ್ಟುಗು, ಪಿದಡ್ಡಿನಕುಲು, ತೂಪರಿಕೆಗಾನಿ, ಕರಿಂಡೇತ್, ಏರ್ಯವು

III ಮುಲ್ಟ ಕೊರ್ರಿನ ಸಬ್ಬಲೆಡ್ ಇತ್ತಿ ನಾಮವಿಶೇಷಣ, ಕ್ರಿಯಾವಿಶೇಷಣ ಪದೊಕುಲೆನ್ ಪೆಜಿದ್ ಬರೆಲೆ

ಗಾಡನಿದ್ರೆ, ಬೇಗಬತ್ತೆ, ಮಲ್ಲಪೇಂಟೆ, ಬಿಗಿತಕೊಂಡೆ, ನೇಲ್ಯತುದೆ.

ಚಟುವಟಿಕೆ

1. “ಬಡವೆರೆನ್ ತೊರ್ತುಡುಂತುದು ಬುದ್ಧಿವಂತೆರ್ ಮಲ್ಲಕುಲಾಪೆರ್” ಈ ವಾಕ್ಯದ ಸಮರ್ಥನೆಗಾದ್ ಚರ್ಚೆ ಮಲ್ಪುಲೆ
2. “ನಿದೆರ್‌ನಾಯಗ್ ಮದ್ದೆ ಇಜ್ಜಿ” ಉಂದು ತುಳುತು ಒಂಜಿ ಗಾದೆ. ನೆನ್ನ ಬುಡ್ಡದ್ ಬರೆಲೆ.

* * * * *

ತುಳುನಾಡ್ ಗೊಮ್ಮಟೆರ್

ಉಳಿತಿಲ್ :

ತುಳುನಾಡ್‌ಗ್ ಜೈನದರ್ಮ ಬಾರೀ ಪಿರಾಕ್‌ಡೇ ಬತ್ತೆದ್‌ಂದ್. ಜೈನ ಅರಸುಲು ಈ ನಾಡ್‌ನ್ ದಿಂಜ ಕೋಡಿಡ್ ಆಳೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಆ ಪೂರ್ತುಗು ದಿಂಜ ಬಸದಿಲೆನ್ ಮುಲ್ವ ಕಟ್ಟಾಯೆರ್. ಕಾಲ ಕರಿಲೆಕ್ಕೊನೆ ತುಳುನಾಡ್‌ದ ಕಾರ್ಲ, ವೇಣೂರು, ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಇಂಚ ಮೂಜಿ ಕಡೆಟ್ ಮೂಜಿ ಗೊಮ್ಮಟೆರ್ ಲಕ್ಕಾದುಂತಿಯೆರ್. ಈ ಗೊಮ್ಮಟೆರ್‌ನಕುಲು ತುಳುನಾಡ್‌ದ ಪುರಪು, ಶಿಲ್ಪಕಲೆ, ಜೈನದರ್ಮದ ತ್ಯಾಗ, ಅಹಿಂಸೆದ ತತ್ವೊಲೆನ್ ಅರಿದ್ ಪೋವಂದಿಲೆಕ್ಕ ಒರಿತೊನುನ ಸಾಸ್ತ ಸಂಕೇತವಾದುಲ್ಲೆರ್. ಈ ಪಾಟೋ ಒಂಜಿ ಪಯಣೊಕತೆತ್ತ ಒರುಟುಂಡು.

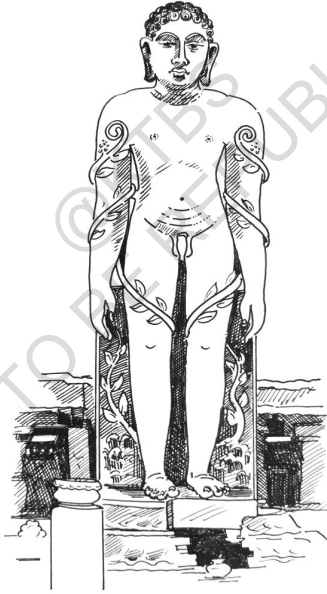
ಪಿನ್ನೆಲೆ:

ಜೈನದರ್ಮದ ಕತೆತ್ತ ಪಿರ್ಕಾರ ಪುದರ್ ಪಡೆಯಿನ ಜೈನರಸು ವೃಷಭನಾಥನ ಜೋಕ್ಷೆಡ್ ಮಲ್ತಾಯೆ ಭರತೆ. ಆಯನ ರಾಜ್ಯೊದ ಆನೆಬಾಕಿಲ್‌ಡ್ ಒಂಜಿ ಚಕ್ರೊ ತೋಜಿನೆಡ್ಲಾತ್ತ್ ಆಯೆ ದಿಗ್ವಿಜಯೊಗು ಪಿಡಡಿಯೆ. ಇಡೀ ದೇಸೊನು ಗೆಂದ್‌ದ್ ಪಿರ ರಾಜ್ಯೊಗು ಪೊಗ್ಗುನಗ ಚಕ್ರೊ ಬಾಕಿಲ್‌ಡೇ ಉಂತುಂಡು. ಕೇಂಡ್ ತೂನಗ ಭರತನ ಮೆಗ್ಗಲ್ಲು ಸ್ವತಂತ್ರ ಅರಸುಲಾದ್ ಅಕ್ಷೆಕ್ ರಾಜ್ಯೊಲೆನ್ ಆಳೊಂದಿತ್ತೆರ್; ಅಕುಲು ಭರತನ ಚಕ್ರಾದಿಪತ್ಯೊನು ಒತ್ತೊನಂದೆ ಚಕ್ರ ರಾಜಧಾನಿಗ್ ಪೊಗ್ಗುಜಿಂದ್ ತೆರಿದ್ ಬತ್ತೆಂಡ್. ಎನ್ನ ಆಡಳ್ಳಿನ್ ಒತ್ತೊಂದು ತರೆ ತಗ್ಗವೊಡುಂದು ಭರತ ಮೆಗ್ಗಲ್ಲೆಗ್ ಪಂಡ್‌ದ್ ಕಡಪುಡಿಯೆ. ಮಾತ ಮೆಗ್ಗಲ್ಲು ಮನಸ್ಸಗ್ ಬೇಜಾರಾದ್, ತನ್ಮಲೆ ರಾಜ್ಯೊಲೆನ್ ಪಲಯಗ್ ಒಪ್ಪಾದ್ ಕೊರ್ದು ಕಾಡ್‌ಗ್ ಪೋಯೆರ್. ಆಂಡ ಒರಿ ಮೆಗ್ಗಿ ಬಾಹುಬಲಿ ಅಣ್ಣನ ಬೇಲೆ ಸರಿ ತೋಜಂದೆ ತಿರ್ಗದ್ ಉಂತಿಯೆ. ಮೆಗ್ಗಿ ಪಲಯೆ ಒರ್ಯಗೊರಿ ಲಡಾಯಿ ಮಲ್ತೊಂಡೆರ್. ನೆತ್ತರ್ ಅರಿಯಂದಿನ ಜಲಯುದ್ಧ, ದಿಟ್ಟಿಯುದ್ಧೊಲೆಡ್ ಮೆಗ್ಗಿ ಗೆಂದಿಯೆ. ಅಕೇರಿದ ಮಲ್ತಿಯುದ್ಧೊಡುಲಾ ಆಯೆನೇ ಗೆಂದೆಬೆಂದ್ ಆಪಿ ಗಳಿಗಡ್ ಬಾಹುಬಲಿನ ಮನಸ್ ಬದಲಾಂಡ್. ರಾಜ್ಯ ಸಂಪೂರ್ಣದ ಅಬುಲಾಸೆಡ್ ಅಣ್ಣ-ಮೆಗ್ಗಿ ಕಾದೊನುನ ಸರಿಯತ್ತೆಂದ್ ಬೇಜಾರಾದ್ ಆಯೆ ರಾಜ್ಯೊ ಬುಡುಡು ಕಾಡ್‌ಗ್ ಪೋಯೆ. ಬರ್ಸ, ಸಿಮೊ, ದೊಂಬುಗು ಅಸ್ತಂದೆ, ಮದ್ದಂದೆ, ಸರ್ತ ಉಂತುಡು ವರ್ಸಗಟ್ಟಲೆ ತಪಸ್ಸ ಮಲ್ತದ್ ಗೊಮ್ಮಟೇಶ್ವರೆ ಆದ ನಾಡೊರ್ಮೆ ಬೆಳಗಿಯೆ. ಜೈನೆರೆನ ಆರಾಧ್ಯ ದೈವ ಆಯೆ. ಜೈನದರ್ಮದ ಮೂಲತತ್ವೊಗು ದನಿ ಆಯೆ.

ಸುಮಾರ್ ವರ್ಸ ದುಂಬುದ ಸಂಗತಿ. ಎನ್ನ ಎಲ್ಯ ಮೆಗ್ಗನ್ ಅಮ್ಮ ತಾರೆದ ಕಟ್ಟೆಡ್ ಉರ್ಬಿಲಿ ಉಂತದ್ ಮೀಪಾವೊಂದಿತ್ತೆರ್. ತರೆಟ್ ಮೆಯಿಟ್ ನುರೆ ಮೆತ್ತಾವೊಂದು ಅರ್ಧ ಕಣ್ಣ್ ಬುಲಾದ್ ಉಂತುದಿನ ಮೆಗ್ಗನ್ ತೂದು ಯಾನ್‌ಲ ಮೆಗ್ಗಿಲ “ಗುಡುಗುಡು ಗುಮ್ಮಟದೇವರ್ ಬತ್ತೆರ್ ಸಾದಿ ಬುಡಿ ಸಾದಿ ಬುಡಿಂಡ್” ತಾಟಿ ಬೊಟ್ಟುಡು ಮಕ್ಕರ್ ಮಲ್ತೊ. ಅಪಗದ ಎಂಕ್ಲೆ ಕಲ್ಪನೆದ ಗೊಮ್ಮಟನ್ ನಿಜೊಟ್ಟು ತೂಪಿನ ಅವಕಾಸ ಎಂಕ್ ಪತ್ತನೇ ಕ್ಲಾಸ್‌ಗೆತ್ತನಗ ಬತ್ತೆಂಡ್. ನಮ್ಮ ಜಿಲ್ಲೆದ ಮೂಜಿ ಗೊಮ್ಮಟೆರೆನ ಬಿಂಬೊಲೆನ್ ತೂಪುನ ಒಂಜಿ ದಿನತ್ತ ಪಯಣೊಗು ಸಾಲೆಡ್ಲ ಅಟ್ಟನೆ ಮಲ್ತೆರ್. ಅಪ್ಪೆಡ ನಟ್ಟಾದ್ ನೂದು ರೂಪಾಯಿ ದೆತೊಂದು ಪಯಣೊಗು ಒಪ್ಪಿಗೆ ಪಡೆಯೆ. ಪುಲ್ಯ ಕಾಂಡೆದ ಆಜಿ ಗಂಟೆಗ್ ಕಿನ್ನಿಗೋಳಿದ ಎಂಕ್ಲೆ ಸಾಲೆಡ್ಲ ಬಸ್ ಪಿದಾಡೆಂಡ್. ಬಸ್‌ಟ್ ಎದುರುದ ಸೀಟ್‌ಡ್ ಕುಲ್ಲುನಗ ಎನ್ನ ಉಮೇದ್, ಉಲ್ಲಾಸೊಗು ಗಡಿಯೇ ಇಜ್ಜಾಂಡ್. ಪಿದಡೆನಗ ಅಲ್ಪೋಗೊಗು ಬತ್ತಿನ ಪರು ಕಡೆಪಾವುನ ಸಿಮೊ ಎಂಕ್ಲೆ ಪದ, ನಲಿಕೆ, ಬೊಬ್ಬೆಡ್ ಮದತ್ತೇ ಪೋಂಡು.

ಬಸ್ ಕಾರ್ಲಗ್ ಎತ್ತನಗ ಕಾಂಡೆದ ಏಲರೆ ಗಂಟೆ. ಕಾರ್ಲನ್ ಶಿಲ್ಪಕಲೆತ್ತ ತಮೆರಿಂದ್ ಪನ್ನೆರ್. ಆನೆಕೆರೆತಲ್ಪ ಬಸ್‌ಡ್ಲ ಜತ್ತಾದ್ ಪತ್ತ ಪಜ್ಜೆ ನಡತ್‌ಂಡ ಗೊಮ್ಮಟ ಬೆಟ್ಟ ತಿಕ್ಕುಂಡು. ಅಲ್ಪನೇ

ಪಾದದ ಮಿತ್ತ ಕುಲ್ಲಿದು ಇಡ್ಲಿ ಚಟ್ಟಿ ತಿಂದ. ಚಾ ಪರಿಯ. ರಡ್ಡನೇ ಬೈರವರು ತನ್ನ ಗಜಸೇನದ ಆನೆಲೆಗೆ ನೀರ್‌ಡ್ ಗೊಬ್ಬರೆಗಾತ್ರ ಈ ಕೆದುನು ಕಟ್ಟಾಯೆಗೆ. ಅಂಚ ನೆಕ್ ಆನೆಕೆರೆಂದ್ ಪುದರಾಂಡ್. ಆನೆಕೆರೆತ್ತ ನಡುಟಿ ಮಾರ್ಗ ಮಲ್ತದೆರ್. ಅಂಚ ಆನೆಕೆರೆ ರಡ್ಡಾದ್, ಕುಡೊಂಜಿ ಕೆರೆಕ್ ಶಿಗಡಿಕೆರೆಂದ್ ಪುದರಾಂಡ್. ಮಾಸ್ತ್ ಪನ್ನಿ ಸಂಗತಿಲೆನ್ ಕೆಬಿಕೊಂಡೆ ಮಲ್ತ್ ಕೇನೊಂದೇ ಪಜ್ಜೆ ದುಂಬುದೀಯ. ಕೆದುನಿಲಿಕೆ ಕೆಂಪುರಂಗ್‌ದ ತಾಮರೆ ಅರಲ್‌ದ ಉಂತುದುಂಡು. ಎಂಕ್ಲೆ ಊರುಡು ತೋಜಾಯೆರೆ ಒಂಜಿ ತಾಮರೆ ಪೂ ಇಜ್ಜಿ. ಅಂಚ ಎಂಕ್ಲೆಗ್ ಮುಲ್ಪದ ತಾಮರೆದ ರಾಸಿ ತೂದು ಬಾರಿ ಕುಸಿ ಆಂಡ್. ಅಲ್ಪಡ್ ಗೊಮ್ಮಟ ಬೆಟ್ಟ ಮಿತ್ತೇರಿಯ. ಸುಮಾರ್ 300 ಅಡಿ ಎತ್ತರೊದ, ಬೆಟ್ಟೊದ ಕಲ್ಲೆಲೆನೇ ಕೊರೆದ್ ಮಲ್ದಿನ ಮುಟ್ಟುಲೆನ್ ಮಿತರ್‌ದ್, ಬೆಟ್ಟೊದ ಕೊಡಿಟ್ ಉಂತುದಿನ ಒಂಜೇ ಕಲ್ಲಡ್ ಕೆತ್ತದಿನ ಬಾಹುಬಲಿ ಮೂರ್ತಿನ್ ತೂದು ಸೋಜಿಗ ಆದ್ ಉಂತಿಯ. ಕಾರ್ಲನ್ ಆಳಿನ ಜೈನ ಧರ್ಮದ ವೀರಪಾಂಡ್ಯದೇವ ಬೈರವರು (1420-54) ಈ ಗೊಮ್ಮಟನ್ ಕೆತ್ತದುಂತಯೆಗೆ. ಕ್ರಿ. ಶ 1432 ಟ್ ಈ ಗೊಮ್ಮಟ ಮೂರ್ತಿನ್ ಲಕ್ಕದುಂತಾಯೆರ್.

ಶ್ರವಣಬೆಳಗೊಳದ ಗೊಮ್ಮಟ ಮೂರ್ತಿನ್ ತೂದು ಈ ಬೈರವರು ಎನ್ನ ಊರುಡ್ಲಾ ಇಂಚಿತ್ತಿ ಒಂಜಿ ಮಲ್ಲ ಮೂರ್ತಿನ್ ಉದಿಯ ಬೆನೊಡುಂದು ಅಂಗಲ್ಪ ಮಲ್ತೊಂಡೆಗೆ. ಅಂಚ ತುಳುನಾಡ್‌ದ ಸುರುತ್ತ, ಬೊಕ್ಕ ಕರ್ನಾಟಕದ ರಡ್ಡನೇ ಗೊಮ್ಮಟ ಮೂರ್ತಿ ನಾಲ್‌ದಿಕ್ಕಿಗ್, ನಾಲೂರುಗು ತೋಜುಲೆಕ್ಕ ಕಾರ್ಲದೂರುಡು ಲಕ್ಕದುಂತುಂಡು. ಅರಸುಗು 'ಅಭಿನವ ಚಾವುಂಡರಾಯ'ಂದ್ ಬಿರ್ಡ್ ಬತ್ತಂಡ್. 42 ಅಡಿ ಎತ್ತರದ ಈ ಮೂರ್ತಿ ಬೆಳಗೊಳದ ಬಿಂಬೊಡ್ಲ ಎಲ್ಯವು. ಅಂದಾಜಿ 80 ಟನ್ ತೂಕ ಉಪ್ಪುನ ಗೊಮ್ಮಟ ಸ್ಥಾಪಿನ ಮೋನೆಡ್ ಮುಗುರು ತೆಲಿಕೆ, ಒಂತೆ ಬುಲದಿನ ಕಣ್ಣೆಲೆಡ್ ಗೇನೊಡು ಮುರ್ಕುದಿನ ಭಾವ ತೋಜುಂಡು. ಆ ಬೆಟ್ಟೊದ ಕೈತಲೆಡೆ ಅವೆನ್ ಕೆತ್ತದ್,

ಮಿತ್ತ್ ಕನತ್ ಉಂತಾದೆರ್. ನನ ಬೇತೆ ಓಲುಲಾ ಈ ಶಿಲ್ಪಿ ಇಂಚಿನ ಗುಮ್ಮಟನ್ ಕೆತ್ತರೆ ಬಲ್ಲಿಂದ್ ಉಂದೆನ್ ಕೆತ್ತಿನ ಶಂಬು ಕಲ್ಕಡನ ಮಗೆ ಬೀರು ಕಲ್ಕಡನ ಒಂಜಿ ಕೈ ಬೊಕ್ಕ ಒಂಜಿ ಕಾರ್ನ್ ಅರಸು ಕಡ್ವೆಯೆಂದ್ ತುಳು ಪಾಡ್ವೆನೊಲೆಡ್ ಉಂಡು. ಅಂಡ ಈ ವಿಚಾರ ಕಾರ್ಲದ ಗೊಮ್ಮಟನ ಬಗೆಟ್ ಚದುರ ಚಂದ್ರಮ ಕವಿ ಬರೆಯಿನ 'ಗೊಮ್ಮಟೇಶ್ವರ ಚರಿತೆ' ಕಾವ್ಯೊಡು ಇಜ್ಜಿ.

ಗೊಮ್ಮಟ ಗುಡ್ಡದ ಮಿತ್ತೇರ್ಡ್ ಕಾರ್ಲದೂರುದ ಪೊರ್ಲುನು ತೂಯಿನಾತ್ ಯಾವುಜಿ. ಪ್ರತಿ 12 ವರ್ಸೊಗೊರ ಈ ಬಾಹುಬಲಿಗ್ ಮಹಾಮಸ್ತಕಾಭಿಷೇಕ ನಡಪುಂಡು. 10 ದಿನತ್ತ ಆ ಮಾಮಲ್ಲ ಉಚ್ಚಯೊಡು ಇಡೀ ತುಳುನಾಡ್ ಪಾಲ್ ಪಡೆವೊನುಂಡು.

ಸಾಲೆಡ್ ಬೂಕುಡು ಓದಿನ ಭರತ - ಬಾಹುಬಲಿನ ಲಡಾಯಿದ ಕತೆ ನೆಂಪಾಂಡ್. ಪಲಯನ್ ನಿಲಕ್ ಹಾಕುವೆಂದ್ ದೆರ್ತಿನ ಪೊರ್ತುಡು ಮನಸ್ ಬದಲಾದ್, ತಿರ್ತ್ ಜೆಪುಡಾದ್ ಮಾಪು ಕೇಂಡ್ ರಾಜ್ಯದೈಸಿರ ಬುಡುದು ಕಾಡ್ಗ್ ಪೋದು, ಗೇನೊ ಪಡೆವೊಂದು, ಜೈನ ಧರ್ಮದ ಆರಾಧ್ಯಮೂರ್ತಿಯಾದ್ ಉಂತಿನ ಬಾಹುಬಲಿ ಸ್ವಾಮಿನ ವಜಯ ಎಂಕ್ಲೆ ಕಣ್ಣಳತೆ ಮೀರಿನ ಎತ್ತರೊಗು ಏರ್ದ್ ಉಂತಿಲೆಕ್ ಮನಸ್ಡ್ ಇರೆನ್ನದ ಭಾವನೆ ಉಂಡಾಂಡ್. ನನ ಪಿದಾಡ್‌ಗಂದ್ ಗುರುಕುಲು ಪನ್ನಗ ಮನಸ್‌ದಾಂತಿ ಮನಸ್ಡ್ ತಿರ್ತ್ ಜತ್ತ. ಮಿಠರ್‌ನಗದ ಬಂಜ-ಬಚ್ಚೆಲ್, ಜಪ್ಪುನಗ ಇಜ್ಜಿ. ಉರೆತ್ತಲೆಕ್ ಲಾಗೊಂದು ಜತ್ತಾದ್, ಯೇಣೂರುದ ಗೊಮ್ಮಟನ್ ತೂಪಿ ಉಮೇರ್ಡ್ ಬಸ್‌ಟ್ ಕುಲ್ಲಿಯ.

ಇತ್ತೆದ ಪಯಣೊದ ಸಾದಿಡ್ ಗೊಮ್ಮಟನವೇ ಸುದ್ದಿ. ಸಾಲೆಡ್ ಶಿಸ್ತ್ ಶಿಸ್ತುಂದು ಜೋರುಡು ಪಾತೆರೆ ಬುಡಂದಿನ ಗುರುಕುಲು ಮುಲ್ಪ ಎಂಕ್ಲೆನ್ ಎಂಕ್ಲೆತೆಗೇ ಬುಡುದಿತ್ತೆರ್. ಜೋಕ್ಲೆನ ರಾಜ್ಯೊಡು ಪಾತೆರದವೇ ಗಜಿಬಿಜಿ, ಗಲಾಟೆ. ಯೇಣೂರು ಎತ್ತನಗ ಪತ್ತೊಂಜಿ ಗಂಟೆ. ತಿಮ್ಮಣ್ಣಾಜಿಲೆರೆನ ಬಿರ್ಡ್‌ದ ಆಡಳ್ತಿದ ಕಾಲೊಡು, ಕಾರ್ಲಡ್ ಬೀರು ಕಲ್ಕಡನ ವಂಸೊದ ಒರಿ ಶಿಲ್ಪಿನ್ ಲೆಪುಡಾದ್ ನಿಟ್ಟಡೆ ಗ್ರಾಮದ ಕಲ್ಯಾಣಿ ಪನ್ನಿ ಜಾಗೆಡ್ತಿನ ಕರ್ಗಲ್ಡ್ ಗೊಮ್ಮಟ ಮೂರ್ತಿನ ಕೆತ್ತುನ ಬೇಲೆನ್ ಒಪ್ಪಾಯೆರ್‌ಗೆ. ಈ ಇಸಯೊ ಗೊತ್ತಾದ್ ಆ ಕಾಲೊಡು ಕಾರ್ಲಡ್ ಆಳೊಂದಿತ್ತಿ ಬೈರವ ವಂಸೊದ ಅರಸುಗು ಪಿಸ್‌ರ್ ಏರ್‌ದ್ ಯೇಣೂರುಗು ದಂಡಪತೊಂದು ಬತ್ತೆ. ಆಯಗ್ಲಾ ತಿಮ್ಮಣ್ಣಾಜಿಲೆರ್‌ಗಲಾ ಲಡಾಯಿ ನಡತ್‌ಂಡ್. ಯೇಣೂರುದ ದಂಡನಾಯಕೆ ಕಾಂತು ಸಾಮಾನಿ ಬೊಕ್ಕ ಶಿಲ್ಪಿನಕುಲು ಆಲಚನೆ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಗೊಮ್ಮಟ ಮೂರ್ತಿ ಬೈರವರಸುಗು ತಿಕ್ಕಂದಿಲೆಕ ಫಲ್ಲುಣಿ ಸುದೆತ ಪೊಯ್ಯೆಡ್ ಕೊಂತುದೀಯೆರ್‌ಗೆ. ಮೂರ್ತಿ ತಿಕ್ಕಂದೆ ಬೈರವರಸು ಪಿರಪೋಯೆ. ಅಕೇರಿಗ್ ಕ್ರಿ. ಶ 1604ನೇ ಇಸವಿದ ಮಾರ್ಚ್ ಒಂಜನೇ ದಿನೊತಾನಿ ಯೇಣೂರುಡು ಗೊಮ್ಮಟನ್ ಲಕ್ಕುದುಂತಯೆರ್. ಗೊಮ್ಮಟ ಮೂರ್ತಿದ ದತ್ತಬಲತ್‌ಡ್ ಉಪ್ಪುನ ಕನ್ನಡ ಬೊಕ್ಕ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಲ್ಪರವುಲೆಡ್ ಈ ಸಂಗತಿಲೆನ್ ಬರೆತೆರ್.

ಮುಪ್ಪತ್ತೆನ್ ಅಡಿ ಎತ್ತರದ ಈ ಮೂರ್ತಿನ ನಾಲ್ ಕಿ.ಮೀ ದೂರೊದ ಕಲ್ಯಾಣಿಡ್ ಯೇಣೂರು ಮುಟ್ಟ ಎಂಚ ಕನತೆರೋ ದೇವರೆಗೇ ಗೊತ್ತು. ಎತ್ತರೊಡು ಉಂದು ತುಳುನಾಡ್ ಮೂಜಿ ಗೊಮ್ಮಟ ಮೂರ್ತಿಲೆಡ್ ಅಕೇರಿದವು. ಯೇಣೂರುದ ಗೊಮ್ಮಟ ಕಾರ್ಲದ ಗೊಮ್ಮಟ ಲೆಕ್ಕನೆ ತೋಜುಂಡು. ಮೋನೆಡ್ ಪೊರ್ಲು ತೆಲಿಕದ ಐಸಿರೊ. ಗಟ್ಟಿ ಮುಟ್ಟುದ ಮೆಯ್ಯಟ್ ಎದುರುಡು ಮೊಟ್ಟುದಲ್ಪ ರಡ್ಡ್ ಪೊರ್ಲುದ ಆನೆಲೆನ್ ಕೆತ್ತದೆರ್. ಗೊಮ್ಮಟನ ಪಿರವುಡು ಕಲ್ಚಚಪ್ಪಡಿ

ಉಂತಾದೆರ್. ಮೂರ್ತಿದ ರಡ್ಡ್ ಮೆಯಿಟ್‌ಲಾ ಮೂಜಿ ಜಿಡೆತ್ತ ರಡ್ಡ್ ಉಚ್ಚುಲು ತರೆದೆರ್ತ್‌ದ ಉಂತುದ. ಬಾಹುಬಲಿ ಏತೋ ಕಾಲಮುಟ್ಟು ಉಂತೊಂದೇ ತಪಸ್ ಮಲ್ತೆ ಪನ್ನುನೆನ್ ತೋಜಾಯೆರೆಗಾತ್ರ ಸಾಂಕೇತಿಕವಾದ್ ಮೂರ್ತಿದ ಪಾದೊಲೆನ ನಡುಡ್ಡು ಮಾಧವೀಲತೆ ಪನ್ನಿ ರಡ್ಡ್ ಬೂರುಲು ಲಕ್ಮದ್ ತುಡೆನ್ ಕಡತ್‌ದ ರಡ್ಡ್ ಕೈಕ್ ಮುಟ್ಟು ಸುತುರು ಪಾಡುಲೆಕ್ಕ ಕೆತ್ತದೆರ್. ಯೇಣೂರುದ ಗೊಮ್ಮಟಮೂರ್ತಿದ ಕಣನಿಲಿಕೆ ದಿಂಜವೊಂದು ತಿರ್ತ್ ಜಪ್ಪುನಗ ಬಂಜಿಡ್ ಪುರಿ ಬುಲಿತೊಂದಿತ್ತಂಡ್. ಮದ್ಯನದ ಒನಸ್ ಧರ್ಮಸ್ಥಳಡ್‌ಂದ್ ಗುರುಕುಲು ಪಂಡೆರ್.

ಮದ್ಯನ ಒಂಜರೆ ಗಂಟೆಗ್ ಧರ್ಮಸ್ಥಳೊಗು ಎತ್ತಿಯ. ಶ್ರೀ ಮಂಜುನಾಥಸ್ವಾಮಿ ದೇವರೆ ದರ್ಶನ ಮಲ್ತದ್ ಸೀದಾ ಒನಸ್‌ಗ್ ಪೋಯ. ರುಚಿಗಟ್ಟೆದ ಒನಸ್. ಬಂಜಿ ಬಲ್ತನ ಉಂಡುದು ಧರ್ಮಸ್ಥಳೊದ ಗೊಮ್ಮಟನ್ ತೂವೆರೆ ಪಿದಡಿಯ. ಧರ್ಮಸ್ಥಳೊದ ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಿ ರತ್ನವರ್ಮ ಹೆಗ್ಗಡೆನ ಮನಸ್ಸೆಗ್ ಬಾಹುಬಲಿ ಸ್ವಾಮಿನ ಮೂರ್ತಿದ ಧರ್ಮಸ್ಥಳೊಟು ಉಂತವೊಡು ಪನ್ನಿನ ಅಲಚನೆ ಪುಟ್ಟುಂಡುಗೆ. ಆರೆನ ಬೊಡೆದಿ ಮಾತೃಶ್ರೀ ರತ್ನಮ್ಮ ಹೆಗ್ಗಡ್ಡಿಯೆರ್ ಕಂಡನ್ನನ ವಿಚಾರೊಗು ಪಾಸಡಿ ಕೊರಿಯೆರ್. ಎಲ್ಯ ಪ್ರಾಯದ ವೀರೇಂದ್ರ ಹೆಗ್ಗಡೆರೆಗ್ ಈ ಮಂಗಲ ಕಾರ್ಯದ ಜಬಾವುದಾರಿನ್ ಕೊರಿಯೆರ್. ಅಪ್ಪೆ ಅಮ್ಮೆರೆನ ಈ ಬಯಕೆನ್ ನಿಜ ಮಲ್ಪುನ ಕಜ್ಜೊನು ಆರ್ ಸಂತೋಸುಡು ಮಲ್ತೆರ್. ಕಾರ್ಲದ ಮಾಮಲ್ಲ ಶಿಲ್ಪಿ ರೆಂಜಾಳ ಗೋಪಾಲ ಶೆಣೈ ಪನ್ನುನಾರೆಗ್ ಕಾರ್ಲದ ಮಂಗಲಪಾದೆಡ್ ಇತ್ತಿನ ಕಲ್ಲ್‌ನ್ ತೋಜಾದ್, ಅಯಿಟ್ ಗೊಮ್ಮಟನ್ ಉಟರ್ನೆ ಮಲ್ಪುನ ಕಾರ್ಯೊನು ಒಪ್ಪಾದ್ ಬುಡ್ಡೆರ್. 1967ಟ್ ಸುರು ಆಯಿನ ಈ ಕೆತ್ತನೆದ ಕಜ್ಜ 1973ಟ್ ಮುಗಿಂಡ್. ಅಪಗ ವೀರೇಂದ್ರ ಹೆಗ್ಗಡೆರ್ ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಿ ಅದಿತ್ತೆರ್. ಧರ್ಮಸ್ಥಳೊಡ್ಡು 65 ಕಿ. ಮೀ ದೂರೊಡ್ಡು 39 ಅಡಿ ಉದ್ದೊದ, 200 ಟನ್ ತೂಕದ ಒರ್ಕಲ್ಲ ಮೂರ್ತಿದ ಸಾಗಯೆರೆ ಬೊಂಬಾಯಿಡ್ಡು 64 ಚಕ್ರದ 40 ಟನ್ ದಿನ್ನದ ಇಸೇಸ ಟ್ರಾಲಿನ್ ತಯಾರ್ ಮಲ್ಪದ್ ಕನಪಯೆರ್. ಕಾರ್ಲಡ್ ಸಾಣೂರು, ಮೂಡಬಿದ್ರೆ, ಯೇಣೂರು, ಗುರುವಾಯನಕೆರೆ, ಬೆಳ್ಳಂಗಡಿ, ಉಜೆರೆ ಮಾರ್ಗೊಡೆ ಆದ್ 23 ದಿನತ್ತ ಪಯಣ ಮಲ್ತದ್ ಧರ್ಮಸ್ಥಳೊಗು ಎತ್ತಯೆರ್. ಗೊಮ್ಮಟ ಮೂರ್ತಿದ ಪಯಣೊದ ದಿನ ನಿಚ್ಚಲಾ ಮಲ್ಲ ಜಾತ್ರದ ಮಿನದನ. ಸಾದಿಡ್ ತಡೆವುನ ಜಾಗೆಡ್ ರಾತ್ರಿದ ಪೂರ್ತುಗು ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಯಕ್ಷಗಾನ ಮೇಳದಕುಲು ಸೇರ್‌ದಿನ ಜನಕ್ಲೆಗ್ 'ಭರತೇಶ ವೈಭವ' ಆಟನ್ ಗೊಬ್ಬುದು ತೋಜಾವೊಂದಿತ್ತೆರ್‌ಗೆ. ಬಾರೀ ಜನತ್ತ ನೆರೋಣೆಗೆಡ್ ಬತ್ತ ಎತ್ತನಗ ಟ್ರಾಲಿಡ್ 48 ಚಕ್ರಮಾತ್ರ ಒರಿದಿತ್ತಂಡ್‌ಗೆ. ಕನತ್ ಆಯಿಬೊಕ್ಕ ಅವೆನ್ ಸರ್ತ ಉಂತಾವುನ ನನೊಂಜಿ ಮಲ್ಲ ಬೇಲೆಗ್ ಅಟ್ಟನೆ ನಡತ್‌ಂಡ್. ಕರ್ಬೊದ ಮಾಮಲ್ಲ ತೊಟ್ಟಿಲ್‌ಡ್ ದೆರ್ತ್ ಉಂತಾಯೆರ್‌ಗೆ. ಅಂತೂ 1975ದ ದಶಂಬರ ತಿಂಗೊಳ್ಳ 25ನಾನಿ ಗೊಮ್ಮಟೆ ಗದ್ದಿಗೆ ಏರ್ಪಂತಿಯೆ. 1982ನೇ ಇಸವಿದ ಫೆಬ್ರವರಿ 3 ನಾನಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆ ಆದ್ 9 ದಿನತ್ತ ಮಲ್ಲ ಉಚ್ಚಯೊ ನಡತ್‌ಂಡ್. ಮುಲ್ಲಲ 12 ವರ್ಸೊಗೊರ ನಡಪಾವುನ ಬಾಹುಬಲಿನ ಮಹಾಮಸ್ತಕಾಭಿಷೇಕೊನು ವಿಶ್ವಶಾಂತಿ, ಸಮಾಜದ ಎಡ್ಡೆ ಬುಳೆಚಿಲ್, ಸುಕೊ ಬೊಕ್ಕ ಮಾತೆರೆನ ಸೊರ್ದಯೊದ ತತ್ವೊಲೆ ಪ್ರಸಾರದ ಉದ್ದೇಶ ದೀವೊಂದು ನಡಪಾವೆರ್.

ಈತ್ ಮಾತ ಸಂಗತಿ ತೆರಿಯೊಂದು 280 ಮುಟ್ಟು ಮಿತೆರ್‌ದ ರತ್ನಗಿರಿಕ್ ಎತ್ತಿಯ. ಗಾಡಿಡ್ ಪೋಪುನಾಕ್ಲೆಗ್ ಟಾರ್ ಮಾರ್ಗಲಾ ಮಲ್ತದೆರ್. ತುಳುನಾಡ್‌ದ ಮೂಜನೇ ಗೊಮ್ಮಟನ್ ತೂದಾನಗ ಮನಸ್ ತಲೆನೆ ಆಂಡ್. ಗೇನೊಡು ಮುರ್ಕನ ಒರುತ ಮೋನೆದ ಗೊಮ್ಮಟನ್

ಉದಿಯ ಉದಿಪನ ಬೆಂದಿನ ವೀರೇಂದ್ರ ಹೆಗ್ಗಡೆರೆನ್ನಾ ಅಭಿನವ ಚಾವುಂಡರಾಯಂದ್ ಬಿದ್ ಕೊರ್ದು ಲೆತ್ತೆರ್.

ಈ ಮೂವ್ವೆರ್ ಗೊಮ್ಮಟೆರೆನ್ ಮಲ್ತೆರೆ ಮುಲ್ಲದ ಜೈನರಸುಲೆಗ್ ಉಮೇದ್ ಪುಟ್ಟಾಯಿನಾಯೆ ಶ್ರವಣಬೆಳಗೊಳದ ಗಂಗರಸುನ ಮಂತ್ರಿ ಚಾವುಂಡರಾಯೆ. ಜೈನಧರ್ಮದ ಪ್ರಚಾರೋಗಾದ್ ಅರಸು ಚಂದ್ರಗುಪ್ತ ಸನ್ಯಾಸಿ ದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆದ್ ಶ್ರವಣಬೆಳಗೊಳಗ್ ಬತ್ತದ್ ತಪಸ್ಸುಗ್ ಕುಲ್ಲಿಯೆಗೆ. ಅಯಿಡ್ ಬೊಕ್ಕ ಜೈನಧರ್ಮ ತೆನ್ನಾಯಿ ಭಾರತೊಡು ಪಸರ್ಂಡ್. ಚಾವುಂಡರಾಯೆಲಾ ಜೈನಧರ್ಮಗು ಸೇರಾಯೆ. ಜೈನಧರ್ಮ ಪ್ರಚಾರದ ಮಂಡ ಶ್ರವಣಬೆಳಗೊಳ ಆಂಡ್. ಬೆಟ್ಟೊದ ತರೆಟ್ ಬಾಹುಬಲಿ ಸ್ವಾಮಿನ ಒಂಜಿ ಮಲ್ಲ ಮೂರ್ತಿನ್ ಕೆತ್ತದ್ ಉಂತವೊಡುಂದು ಚಾವುಂಡರಾಯನ ಅಪ್ಪ ಕಾಳಲಾದೇವಿ ಮಗಟ್ಟ ಪಂಡೊಂದಿತ್ತೆರ್ಗೆ. ಅಪ್ಪನ ಆಸೆನ್ ಈಡೇರಾಯೆರೆ ಬೋಡಾದ್ 57 ಅಡಿ ಎತ್ತರದ ಗೊಮ್ಮಟದೇವೆರೆ ಮೂರ್ತಿನ್ ಚಾವುಂಡರಾಯೆ ಕೆತ್ತದುಂತಾಯೆ. ಅರಿಷ್ಟನೇಮಿ ಪನ್ನಿ ಶಿಲ್ಪಿ ಈ ಗೊಮ್ಮಟನ್ ಬಾರೀ ಪೊರ್ಲೊಡು ಕೆತ್ತದ್ ಕೊರ್ಪೆ. ಉಂದು ನಮ್ಮ ದೇಶೋಡೇ ಅತೀ ಎತ್ತರದ ಗೊಮ್ಮಟ ಮೂರ್ತಿದ್ ಪುದರ್ ಪಡೆತಂಡ್ಂದ್ ಗುರುಕುಲು ಪಂಡರ್.

ಸತ್ಯ, ಶಾಂತಿ, ತ್ಯಾಗ, ಕನಿಕರದಂಚಿನ ಎಡ್ಡೆ ಗುಣೊಕುಲು ಲೋಕೊಡು ಒರಿಯೊಡು ಪನ್ನಿನೆನ್ ಸದಾ ಸಾರೊಂದುಂತಿಲೆಕ್ ತೋಜುನ ಗೊಮ್ಮಟೆರ್ ತುಳುನಾಡ್ ಧರ್ಮ-ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೊಂಜಿ ಪೆರ್ಮೆದ ಸಂಗತಿ. ಅಯಿತ ಒಟ್ಟಿಗೆ ತುಳುನಾಡ್ಡ್ಲಾ ಮಲ್ಲ ಶಿಲ್ಪಿಲಿತ್ತೆರ್ಂದ್ ಪನ್ನಿನೆಕ್ ಸಾಕ್ಷಿ. ಒಂಜತ್, ರಡ್ಡತ್, ಮೂಜಿ ಗೊಮ್ಮಟೆರ್. ಮಾತೆರೆ ಮನಸ್ಡ್ ಪೊಸ ಗೇನೊದ ಬೊಲ್ಪು ಪುಟ್ಟಾವೊಂದು ಎಂಕುಲು ಊರುಗು ಪಿರ ಪಿದಾಡ್.

ಪೊಸ ಪದೊಕುಲೆನ ಪೊಲಬು

ಉರ್ಬಿಲಿ - ಬತ್ತಲೆ
ಮಕ್ಕರ್ - ಹಾಸ್ಯ, ಕುಸೇಲ್
ಅಟ್ಟನೆ - ಯೇಜಿಪು
ತಮೆರಿ - ಅಪ್ಪೆ ಇಲ್ಲ
ಅಲ್ಲೋಗ - ಅನುಭವೊ
ಕೆಬಿ ಕೊಂಡೆ ಮಲ್ಪುನಿ - ಕೆಬಿ ಕೊರ್ಪು ಕೇನುನಿ
ಉಚ್ಚಯ - ಉತ್ಸವ
ವಜಯ - ಲಚ್ಚಣೊ
ಇರೈನ - ರೋಮಾಂಚನ
ಸುತುರು - ಸುತ್ತು ಪಾಡುನಿ
ಅಲಚನೆ - ಆಲೋಚನೆ
ಪಾಸಡಿ ಕೊರ್ಪುನೆ - ಸಹಮತ
ಉಟರ್ನೆ - ಸುಟ್ಟಿ (ಸೃಷ್ಟಿ)
ಮಿನದನ - ಸಂಬ್ರಮೊ
ನೆರೋಣಿಗೆ - ಮೆರವಣಿಗೆ
ಸೊರ್ದಯೊ - ಸರ್ವೋದಯ

ಅಭ್ಯಾಸ

I ಮುಲ್ಟ ಕೇಂದಿನ ಸವಾಲ್‌ಲೆಗ್ ಚಿಟ್‌ಡ್ ಜವಾಬು ಕೊರ್ಲೆ

1. ಗೊಮ್ಮಟದೇವರ್ ಏರ್?
2. ತೆನ್ನಾಯಿ ಭಾರತೊಡ್ ಜೈನಧರ್ಮದ ಸುರುತ ಮಂಡ ಒವು ಆದಿತ್‌ಂಡ್?
3. ಶ್ರವಣಬೆಳಗೊಳದ ಗೊಮ್ಮಟನ್ ಕೆತ್ತಿನ ಶಿಲ್ಪಿ ಏರ್?
4. ರಡ್ಡ್ ಗೊಮ್ಮಟಮೂರ್ತಿನ್ ಕಾಲ್‌ಡೇ ಕೆತ್ತಿಯೆರೆ ದಾನೆ ಕಾರಣ?
5. ಕಾಲ್‌ದ ಗೊಮ್ಮಟನ್ ಬೀರುಕಲ್ಕುಡೆ ಕೆತ್ತಿಯೆಂಡ್ ಎಂಚ ತೆರಿಡ್ ಬಪುಂಡು?
6. ತುಳುನಾಡ್‌ಡ್ ಉಪ್ಪುನ ಗೊಮ್ಮಟೆರೆಡ್ ಎತ್ತರದ ಗೊಮ್ಮಟೆ ಓಲುಲ್ಲೆ? ಮೂರ್ತಿಡ್ ಎತ್ತರ ಏತ್?
7. ಬೀರುಕಲ್ಕುಡನ ಕೈಕಾರನ್ ಅರಸು ಕಡ್ಡಯೆ. ದಾಯೆ?
8. ಯೇಣೂರುದ ಗೊಮ್ಮಟನ್ ಕೆತ್ತಾಯಿನ ಅರಸು ಏರ್?
9. ಧರ್ಮಸ್ಥಳತ್ತ ವೀರೇಂದ್ರ ಹೆಗ್ಗಡ್ಗೆ 'ಅಭಿನವ ಚಾವುಂಡರಾಯೆ' ಪನ್ನಿ ಪುದರ್ ದಾಯೆ ಬತ್ತಂಡ್?

II 3-4 ವಾಕ್ಯೊಡು ಜವಾಬು ಬರೆಲೆ

1. ಯೇಣೂರುದ ಗುಮ್ಮಟನ ಬಗೆಟ್ ನಾಲ್ ವಾಕ್ಯ ಬರೆಲೆ.
2. ಧರ್ಮಸ್ಥಳೊಕು ಗುಮ್ಮಟೆ ಬತ್ತಿನ ಮಿನದನೊದ ಪಯಣೊನು ನಿಕ್ಲೆ ಪಾತೆರೊಡು ಬರೆಲೆ.
3. ವೀರೇಂದ್ರ ಹೆಗ್ಗಡರ್ ಧರ್ಮಸ್ಥಳೊಟು ಗೊಮ್ಮಟಮೂರ್ತಿ ಉಂತಾಯೆರೆಗ್ ಕಾರಣ ದಾದ?

III ಬುಡುಡ್ ಪೋಯಿನ ಜಾಗೆನ್ ದಿಂಜಾಲೆ:

1. ಕಾಲ್‌ದ ಗೊಮ್ಮಟನ್ ಕೆತ್ತಯಿನ ಅರಸು _____
2. ಧರ್ಮಸ್ಥಳತ ಗೊಮ್ಮಟನ ಎತ್ತರ _____
3. ಯೇಣೂರುಡ್ ಗೊಮ್ಮಟನ ಸ್ಥಾಪನೆ _____ ಇಸವಿಡ್ ಆಂಡ್
4. ಶ್ರವಣಬೆಳಗೊಳಗ್ ಜೈನಧರ್ಮ ಪ್ರಚಾರೊಗು ಬತ್ತಿನ ಸನ್ಯಾಸಿ _____
5. ಯೇಣೂರುದ ಗೊಮ್ಮಟನ್ _____ ತುದೆತ ಪೊಯ್ಯೆಡ್ ಕೌಂತುದೀಯೆರ್

IV ಮುಲ್ಟ ಕೊರ್ತಿನ ವಾಕ್ಯೊಲು ಸರಿಯೊ/ತಪ್ಪೊ ತೆರಿಪಾಲೆ. ತಪ್ಪು ಇತ್ತಿನೆನ್ ಸರಿ ಮಲ್ತಾದ್ ಬರೆಲೆ:

1. ಧರ್ಮಸ್ಥಳತ ಗೊಮ್ಮಟನ್ ಕಾಲ್‌ದ ಕಲ್ಯಾಣಿಡ್ ಕೆತ್ತಿಯೆರ್
2. ಯೇಣೂರುದ ತಿಮ್ಮಣಾಜಿಲಗ್ಲಾ ಚಾವುಂಡಾರಾಯಗ್ಲಾ ಲಡಾಯಾಂಡ್.
3. ಶ್ರವಣಬೆಳಗೊಳದ ಗೊಮ್ಮಟನ ಎತ್ತರ 57 ಅಡಿ
4. ಕಾಲ್‌ದ ಗೊಮ್ಮಟನ್ ಕೆತ್ತಿನಾಯೆ ಶಂಭು ಕಲ್ಕುಡನ ಮಗೆ ಬೀರು ಕಲ್ಕುಡೆ
5. ಅರಸು ಆನೆಲೆನ್ ಮೀಪಾಯರೆಗಾದ್ ಕಾಲ್‌ಡ್ ಶಿಗಡಿಕೆರೆನ್ ಕಟ್ಟಾಯೆ.

ಭಾಷಾಬ್ಯಾಸ

I ವಚನ ಬದಲ್ತೆ ಬರಲೆ

1. ಮೆಗ್ಗೆ,
2. ಪೊಂಜೊವು
3. ರಾಜೆ
4. ಬಿಂಬೊ
5. ತುದೆ

II ನುಡಿಕಟ್ಟಲೆಗ್ ಸ್ವಂತ ವಾಕ್ಯೊ ಬರಲೆ:

1. ಪರುಕಡೆಪಿನಿ
2. ಕೆಬಿಕೊಂಡೆ ಮಲ್ಪುನು
3. ಬಂಜಿಡ್ ಪುರಿಬುಲಿಪುನು
4. ತರೆತಗ್ಗವುನೆ
5. ಸಾಂಚರೊಪೊ.

III ಬುಡ್ಡಾದ್ ಬರಲೆ:

1. ರಾಜ್ಯದೈಸಿರ
2. ತೋಜವೊಂದಿತ್ತೆರ್
3. ಮಸ್ತಕಾಭಿಷೇಕ
4. ಗೊಮ್ಮಟೇಶ್ವರ
5. ಕಾರ್ಲದೂರುದ.

IV ಆವರಣಡ್ ಸರಿಯಾಯಿನ ಅನುಕರಣಾವ್ಯಯೊಲೆನ್ ಅಜತ್ ಬರಲೆ:

(ಗುಡುಗುಡು, ಗುಸುಗುಸು, ಗಜಿಬಿಜಿ, ರಪರಪ, ತರತರ, ಪಳಪಳ)

1. _____ ಗುಮ್ಮಟ ದೇವೆರ್ ಬತ್ತೆರ್.
2. _____ ಬರ್ಸ ಬನ್ನಗ ಮೈಯಿ ಕುಂಬರುಂಡು.
3. ಜೋಕುಲು _____ ಪಾತೆರುನ ತೂದು ಮಾಸ್ತ್ರಿಗ್ ಪಿಸ್ ಬತ್ತಂಡ್.
4. ಸಿಮಗಾಳಿ ಬೀಜಿನಗ ಮೈಯಿ _____ ನಡುಗುಂಡು.
5. ಗೊಮ್ಮಟನ ಮೂರ್ತಿ _____ ಮೆನ್ನುಂಡು.
6. ಜೋಕ್ಲೆನ ರಾಜ್ಯೊಡ್ ಪಾತೆರೆದನೆ _____

ಚಟುವಟಿಕೆ

1. ಪ್ರವಾಸ ಕಥನ ಓದಿಯರತ್ತೆ? ಉಂದೆನ್ ಎಲೈ ಮಲ್ತೆ ಬರಲೆ.
2. ಗೊಮ್ಮಟನ ಬಗೆಟ್ ಉಪ್ಪುನ ಕತೆ / ಪದೊಕ್ಲೆನ್ ಸಂಪಲ್ತೆ ಬರಲೆ.
3. ತುಳುನಾಡ್ ಗುಮ್ಮಟನಕ್ಲೆನ ಚಿತ್ತೊನು ಸಂಪಲಿಪುಲೆ.
4. ಮೈಸೂರುಡ್ಲಾ ಒಂಜಿ ಗೊಮ್ಮಟ ಮೂರ್ತಿ ಉಂಡು. ಅಯಿತ ಬಗೆಟ್ ತೆರಿಯೊಲ್ಲೆ.
5. ಕಲ್ಕುಡ ಕಲ್ಕುಟ ಕತೆನ್ ಓದುದು ತೆರಿಲೆ.

* * * * *

ಉಳಿತೀರ್ :

ಬೂಮಿ ಬಾನೊದ ನಡುಟತ್ತಿನವೇ ಪ್ರಕೃತಿ. ಈ ಬೂಮಿಡುಪ್ಪಿನ ನರಮಾನಿ, ಮುರ್ಗ, ಪಕ್ಕಿ, ಪಾಂತೆ, ದಯಿ, ಮರ, ಬೂರು , ನೀರ್, ಕಡಲ್, ಕಲ್ಲ, ಮಣ್ಣು ಮಾತ ಬಾನೊಡುಪ್ಪಿನ ನೆಸರ್, ತಿಂಗೊಳು, ದಾರಗೆ, ಮುಗಲ್, ಅಜ್ಜಬಿರು, ಗಾಳಿ, ಬರ್ಸ, ತಡಿಲ್, ಮೆಂಚಿದೊಟ್ಟಿಗೆ ಸಮುದೊನು ಏಪಲಾ ದೀವೊಂದುಪ್ಪುಂಡು. ಈ ಮೋಕೆ ಸೂಕೆದ ಸಮುದೊನು ತೂದು ಗೇನ, ಅಲಚನೆ ಇತ್ತಿ ನರಮಾನಿ ಸಂತೆಸ ಪಡೆಪೆ. ಕಬಿಕುಲು ಅಯಿಕ್ ಒಕ್ಕಣೆ ತಾರ್ಕಣೆ ಕೊರ್ದು ಬಾರಿ ರಂಗಡ್, ಪೊರ್ಲು ಪೊಲಿಗೆಡ್ ಕಬಿತೆ ಮುಡಪೆರ್.

ಮೂಲು ಕಬಯತ್ತಿ ಬೂಮಿ ಬಾನೊದ ಸೂಕೆ- ಮೋಕೆನ್ 'ಸುಲೇಕ' ಪನ್ನೆರ್, ಉಂದು ಬಜಿ ಸುದ್ದಿ ಅತ್ತ. ಸುದ್ದಿ ಒರೊಕು ಪಸರ್ದ್ ಬೊಕ್ಕ ಮಾಜುಂಡು. ಉಂದು ಸುಲೇಕ. ಒರ ಉಟರ್ನ್ ಆಯಿನ ಒಂಜಿ ತತ್ವೊ ಆದ್ ದುಂಬುಗ್ಲಾ ಒರಿದ್ ಬರ್ಪುನವು. ಅಂಚಾದ್ ಸುಲೇಕ ಪಂಡ ಮೂಲು ನಿಯಮೊ. ಉಂದು ಪ್ರಕೃತಿದ ಸುಲೇಕ. ಯೇಪನಾ ಉಂಡಾಯಿನವು ದುಂಬುಗ್ಲಾ ಇಂಚನೇ ನಡತೊಂದು ಪೋಪಿನವು.

ಎಂಚಿ ಸೋಜಿಗ, ಉಂದು

ದಾದ ಕಲ್ಜಿಗ ||

ಬಾನಾದ ದಾರಾಯಿ ಬೂಮಿಗ್ ಜತ್ತ್ದ್

ತಾಮರೆದ ಪೂ ಆತ್ಂಡ್ |

ಮೂಡದ ದೇಸೊಡ್ಡು ಜಾರುನ ಪನಿ ಮಾತ

ಚಿಟ್ಟೆದ ಒರುವಾತ್ಂಡ್ || ಎಂಚಿ

ಅನಿಮಿಷ ಲೋಕದ ಅಮುರ್ತದ ಪನಿ ಬರ್ಸ
ಅರ್ಬಿಡ್ ಮೀವೊಂದುಂಡು
ತಿಂಗೊಲ್ದ ಬೊಲ್ವುಲ ಸಾನದ ಮುಟ್ಟುಗು
ಮಂಡಲ ಬರೆವೊಂದುಂಡು || ಎಂಚಿ

ರಂಬೆನ ಕಂಟೆಲ್ದ ಇಂದ್ರನೀಲದ ಮಣಿ
ಪೂಟಪ್ಪ ಗೊಬ್ಬೊಂದುಂಡು
ಒಂಜಿಲ ರಡ್ಡಾದ್, ರಡ್ಡಲ ನಾಲಾದ್
ಓಂಕಾರ ಸುಗಿತೊಂದುಂಡು || ಎಂಚಿ

ಮೂಡಾಯಿ ಪೊರ್ತುಡ ನೇಸರ್ ದೊಂಬುಲ
ತೊಟ್ಟಲ್ಡ್ ತೆಲಿತೊಂದುಂಡು |
ಬೊಲ್ಲೇರಿ ಮಾಣಿಗ ಬೆಮ್ಮೆರೆ ಗುಂಡೊಗು
ಅಬಿಸೇಕ ಮಲ್ತೊಂದುಂಡು || ಎಂಚಿ

ತಾರೆದ ಕೊಂಬುಡು ಜೆಯಿದಿನ ಸುಲಿಗಾಲಿ
ಕಿರೆಬರಿ ಸುತ್ತೊಂದುಂಡು |
ಬಯ್ಯದ ಪೊರ್ತುಡು ಎತ್‌ದಿನ ಬಿರುಕೊಂಜಿ
ಉಜ್ಜಾಲ್ ಕಟ್ಟೊಂದುಂಡು || ಎಂಚಿ

ಬಾನೊಡ್ಡು ಬೂಮಿಗ್, ಬೂಮಿಡ್ ಬಾನೊಗು
ಲೆಂಚಿನ್ ಕಟ್‌ದಿನೇರ್ ?
ಬಾನದ ಆಸೆನ್ ಬೂಮಿದ ಉಡಲ್ಡ್
ಬಿತ್ತಾದ್ ಬುಡ್ತಿನೇರ್ || ಎಂಚಿ

ಡಾ. ಸುನೀತಾ ಎಂ. ಶೆಟ್ಟಿ

ಕಜನ ಪೊಲಬು

ಈ ಕಬಿತೆನ್ ಮುಡೆತಿನಾರ್ ಡಾ. ಸುನೀತಾ ಎಂ. ಶೆಟ್ಟಿ (1932). ತುಳುನಾಡ್ ಪುಟ್ಟು ಬಳತ್‌ದ್ ಮುಂಬಯಿಗ್ ಪೋದು ಅಲ್ಪನೇ ನಿಲೆಯಾಯಿನಾರ್. ಮುಂಬಯಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗೊಡು ಉಪನ್ಯಾಸಕರಾದ್ ಸೇವೆ ಸಂದಾದ್ ನಿವೃತ್ತಿ ಪಡೆಯಿನಾರ್. ರಾಜ್ಯ, ರಾಷ್ಟ್ರ, ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದ ದಿಂಜ ತುಳು ಕನ್ನಡ ಕವಿಕೂಟೊಲೆಡ್ ಪಾಲ್ ಪಡೆಯಿನ ಕವಯಿತ್ರಿ. “ಡಾ. ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತೆರೆ ಕಾದಂಬರಿಲೆಡ್ ಸ್ತ್ರೀವಾದ” ಪನ್ನಿ ವಿಸಯೊಡು ಗ್ರಂತೊ ಬರೆದ್ ಡಾಕ್ಟರೇಟ್ ಪದವಿ ಪಡೆತೆರ್. ಪಿಂಗಾರ, ಸಂಕ್ರಾಂತಿ, ಪದಪಣ್ ಕಣ್ಣಾರೊ, ನಾಗಸಂಪಿಗೆ ಇಂಚಿ ಕೆಲವು ಕಬಿತೆಲೆನ ಕೋಪೆನ್ ಬೊಳ್ಳುಗು ಕನತೆರ್. ಚಿತ್ರ ಕಲಾವಿದೆ ಕೆ. ಕೆ. ಹೆಬ್ಬಾರ್ ಕರಜನ ಇಂಚಿ ತುಳು ಬೂಕ್‌ಲೆನ್ ಬರೆತೆರ್. ಕನ್ನಡೊಡುಲಾ ದಿಂಜ ಬೂಕುಲೆನ್ ಬರೆತೆರ್.

ಅಭ್ಯಾಸ

I ಮುಲ್ತ ಕೊರ್ರಿನ ಸವಾಲ್‌ಲೆಗ್ ಜಿಟ್ಕೆಡ್ ಜವಾಬು ಕೊರ್ಲೆ.

1. ಬಾನೊದ ದಾರಾಯಿ ಬೂಮಿಗ್ ಬತ್ತ್‌ದ್ ಎಂಚಿನ ಆತ್‌ಂಡ್?
2. ಮುಗಲ್‌ಡ್ ಜಾರ್ಡ್ ಬೂರ್ದಿನ ಪನಿ ಎಂಚಿನ ಆತ್‌ಂಡ್ ?
3. ಅರ್ಬಿಡ್ ಏರ್ ಮೀಯೊಂದುಲ್ಲೆರ್?
4. ಸಾನದ ಮುಟ್ಟುಗು ಮಂಡಲ ಬರೆತಿನೇರ್?
5. ಪೂಟು ಗೊಬ್ಬೊಂದುಲ್ಲಯಿನೆ ಏರ್?
6. ಬೆಮ್ಮರೆ ಗುಂಡೊಗು ಅಬಿಸೇಕ ಮಲ್ತಿನೇರ್?
7. ತೊಟ್ಟೆಲ್ಡ್ ತೆಲಿತೊಂದುಲ್ಲಯಿನೆ ಏರ್?
8. ಸುಲಿಗಾಳಿ ಓಲು ಸುತ್ತೊಂದುಂಡು?
9. ಸುಲಿಗಾಳಿ ಮಲ್ತಿ ಕೆಲಸದಾದ?
10. ಬಾನೊ ಬೂಮಿದ ನಡುತ ಲೆಂಚಿ ಏರ್?

II ಮುಲ್ತ ಕೊರ್ರಿನ ವಾಕ್ಯೊಲೆನ ಉಳ ಅರ್ತೊನು ಬರೆಲೆ

1. ದಾರಾಯಿ ತಾಮರೆದ ಪೂ ಆತ್‌ಂಡ್
2. ಇಂದ್ರನೀಲದ ಮಣಿ ಪೂಟಪ್ಪ ಗೊಬ್ಬೊಂದುಂಡು
3. ದೊಂಬು ತೊಟ್ಟೆಲ್ಡ್ ತೆಲಿತೊಂದುಂಡು
4. ಸುಲಿಗಾಳಿ ಬಿರುಕೊಂಜಿ ಉಜ್ವಾಲ್ ಕಟ್ಟೊಂದುಂಡು
5. ಬಾನೊದ ಆಸೆನ್ ಬೂಮಿದ ಉಡಲ್‌ಡ್ ಬಿತ್ತ್‌ದ್‌ಂಡ್

III ಈ ಪದ್ಯೊನು ಬಾಯಿ ಪಾಟ ಕಲ್ಪುಲೆ

IV ಈ ಪದ್ಯೊಡು ಕವಯಿತ್ರಿ ಬೂಮಿಗ್ಲ ಬಾನೊಗ್ಲ ಎಂಚ ಸಮ್ಮಂದ ಮಲ್ತೆದೇರ್?

V ಪ್ರಾಸ ಪದೊಕುಲೆನ್ ಪೆಜಿದ್ ಬರೆಲೆ. ಉದಾ : ಪೂ ಆತ್‌ಂಡ್ - ಒರು ಆತ್‌ಂಡ್

ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ

I ಮುಲ್ತ ಕೊರ್ರಿನ ಸಬ್ದೊಲೆನ್ ಉದಾರ್ಮೆಡ್ ಕೊರ್ರಿನಂಚನೆ ಬದಲ್ತೆದ್ ಬರೆಲೆ

ಉದಾ: ದಾರಗೆ - ದಾರಾಯಿ

ಕೇದಗೆ, ನಾಲಗೆ, ಪೇರಳೆ, ನಾರಂಗ, ತಾರಗೆ, ಬಾಡಿಗೆ,

ಇಂಚ ಬದಲಾವಣೆ ಆಯಿನ ಸಬ್ದೊಲೆನ್ ನಾಡ್ಡ್ ಪಟ್ಟಿ ಮಲ್ಪುಲೆ.

II ಬುಡ್ಡದ್ ಬರಲೆ

ಮೀವೊಂದುಂಡು, ಪೂಟಪ್ಪ, ಬಿರುಕೊಂಜಿ, ಕಟ್‌ದಿನೇರ್, ಬುಡ್ಡಿನೇರ್

III ಸಮಾನ ಅರ್ಥೊ ಕೊರ್ಪಿನ ಪದಕುಲೆನ್ ಬರಲೆ

ನೆಸರ್, ಮೂಡ, ಅರ್ಬಿ, ಬಾನೊ, ಕಿರೆ, ಲೆಂಚಿ, ಒರು, ಮಂಡಲ

IV ಮುಲ್ಟ ಕೊರ್ತಿನ ಕ್ರಿಯಾಪದೊಕುಲೆಗ್ ಭೂತಕಾಲೊದ (ಕರಿನ ಕಾಲೊದ) ಬೊಕ್ಕ ಭವಿಷ್ಯತ್ಕಾಲೊ (ಬರ್ಪಿ ಕಾಲೊದ) ರೂಪೊ ಕೊರ್ಲೆ

ಬರೆವೊಂದುಂಡು, ಸುಗಿತೊಂದುಂಡು, ಮಲ್ಪೊಂದುಂಡು, ಕಟ್ಟೊಂದುಂಡು

V ಮುಲ್ಟ ಕೊರ್ತಿನ ಪದೊಕುಲೆನ ತತ್ಸಮ ರೂಪೊನು ಕೊರ್ಲೆ

(ಉದಾ : ಬೆಮ್ಮೆರ್ - ಬೆಮ್ಮೆರ್)

ಅಮುರ್ತೊ, ಕಲ್ವಿಗ, ಸಾನ, ಉಜ್ವಾಲ್, ತಾಮರೆ, ದೇಸ

ಚಟುವಟಿಕೆ

1. ಈ ಪದ್ಯೊದಂಚಿನ ಪ್ರಕೃತಿ ವರ್ಣನೆದ ಬೇತೆ ಪದ್ಯೊಲೆನ್ ಸಂಪೊಲ್ತಿದ್ ಬರಲೆ.
2. ಬಾನೊಗುಲಾ ಬೂಮಿಗ್ಲಾ ಸಮ್ಮಂದ ಇತ್ತಿನ ಕೆಲವು ಸಂಗತಿಲೆನ್ ತೆರಿದ್ ಒಂಜಿ ಪಟ್ಟಿ ಮಲ್ಪಲೆ.

* * * * *

ಬೆಂದಂಡ ಉಣುಂಬ

ಉಳತಿಲ್:

ಡಾ. ಕೋಟ ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತರ್ ಕನ್ನಡೊಡು ಬರೆಯಿನ 'ಚೋಮನ ದುಡಿ' ಕಾದಂಬರಿನ್ ತುಳು-ಕನ್ನಡೊದ ಮಲ್ಲ ಸಾಹಿತಿ ಕೆದಂಬಾಡಿ ಜತ್ತಪ್ಪ ರೈ ತುಳುಕು ತರ್ಜುಮೆ ಮಲ್ತೆದರ್. ತುಳು ಚೋಮನ ದುಡಿತ ಸುರುತ ಬಾಗೊನು ಮುಲ್ವ ಕೊರ್ತಂಡ್. ಅಯಿಕ್ ತರ್ಜುಮೆದಾರ್ 'ಬೆಂದಂಡ ಉಣುಂಬ'ಂದ್ ಪುದರ್ ದೀತೆರ್.

ಒಂಜಿ ಬಾಸೆಡ್ಡ್ ಕುಡ ಒಂಜಿ ಬಾಸೆಗ್ ತರ್ಜುಮೆ ಮಲ್ತುನವು ಸಾಹಿತ್ಯೊದ ಒಂಜಿ ಮಲ್ಲ ಸಾದನೆ. ಅಯಿಕ್ ಎಡ್ಲೆ ಚಾತುರ್ಪು ಬೋಡು. ರಡ್ಡ್ ಬಾಸೆದಲಾ ಸಬ್ಬಬಂಡಾರೊ ತರೆಟುಪ್ಪೊಡು. ಮೂಲ ಸಾಹಿತ್ಯೊದ ಉಳಮಮೊ ತೆರಿದುಪ್ಪೊಡು. ರಡ್ಡ್ ಬಾಸೆಲೆಡ್ಲಾ ಎಡ್ಲೆ ಪಾಂಡಿತ್ಯ ಬೋಡು. ಬರೆವಣಿಗೆದ ಒಕ್ಕಣೆ-ತಾರ್ಕಣೆ, ನುಡಿಕಟ್ಟ್, ಪದೊಕುಲೆನ್ ಗಳಸವುನ ರೀತಿ-ನೀತಿ, ಪುರಪುದ ಕಲ್ಯೊ ಉಂದು ಮಾತ ತೆರಿದುಪ್ಪೊಡು. ಅಂಚಿನಕುಲು ತರ್ಜುಮೆ ಮಲ್ತಂಡ ಮಾತ್ರ ಎಡ್ಲೆ ತರ್ಜುಮೆ ಆಪುಂಡು. 'ಚೋಮನ ದುಡಿ' ಕಾರಂತರೆನ ಎಡ್ಲೆ ಪುಗರ್ತೆದ ಕಾದಂಬರಿ. ಕೆದಂಬಾಡಿದಾರೆ ತರ್ಜುಮೆ ಮೂಲ ಕೃತಿದಾತೇ ವಜನೊಡು ಓದುನಕುಲೆಗ್ ತಿಕ್ಕುಲೆಕ ಉಂಡುಂದು ಕಾರಂತರ್ ಈ ಬೂಕುದ ಮುನ್ನುಡಿಡ್ ಬರೆತೆರ್.

ಪಿನ್ನೆಲೆ:

ಈ ಕಾದಂಬರಿಡ್ ತುಳುನಾಡ್ ಮೂಲೊದ ದಲಿತೆರ್ ಮಿತ್ತ್ ಮಿತ್ತಸಾಲ್ದಕುಲು ಮಲ್ತೊಂದಿತ್ತಿ ಸವಾರಿದ ಸೋವು ತಿಕ್ಕುಂಡು. ಬಡಪತ್ತದ ದಿಸೆಟ್ ತುಳುನಾಡ್ಡ್ ಬೇಲೆದಾಂತೆ ದಲಿತರ್ ಗಟ್ಟಿದ ಮಿತ್ತದ ಕಾಪಿತೋಟೊಗು ಬೆನ್ನೆರೆ ಪೋದು ಅಲ್ಲದ ಮೂಲೊದಕ್ಲಾಯೆರ್. ಕೆಲವರ್ ಕಿಸ್ತಂದಕ್ಲಾಯೆರ್. ದಲಿತೆ ಕಂಡೊದ ಬೆನ್ನಿಡ್ ಕೂಲಿ ಕೆಲಸೊದಾಯೆ ಆದ್ ಬೆನೊಡತ್ತಂದೆ ಸ್ವಂತ ಬೆನ್ನಿದಾಯೆ ಆದ್ ಬೆನ್ನುನ ಹಕ್ಕ್ ಇಜ್ಜಾಂಡ್. ಚೋಮ ತುಂಡು ಕಂಡೊಗಾದ್ ಮಲ್ತಿನ ಪುನೆಚ್ಚಿಲ್ ಆತೀತತ್ತ್. ಆಂಡ ಆಯನ ಅಂಗ್-ಅಂಗಲಾಪುನು ಕೇನುನಕ್ಲು ಎರ್ದಾ ಇಜ್ಜಾಂಡ್. ಉಂದು ನೆಂಪಾನಗ ಅಪಗಪಗ ದುಡಿ ಬೊಟ್ಟೊಂದೇ ಆಯೆ ತನ್ನ ಬೇನೆ ಬೇಜಾರ್ನ್ ಮಾಜಾವೊಂದಿತ್ತೆ..... ಚೋಮ ದಲಿತೆರ್ ಉಳದಿನಿನ್ ದುಡಿಟ್ ದುನಿಪಾವೊಂದಿತ್ತೆ. ಆಯನ ಉಸುಲು ದೆಂಗ್‌ಂಡಲಾ ದುಡಿ ಪಂದೊಂದೇ ಇತ್ತ್ಂಡ್.....

ಚೋಮ ದುಡಿ ಪಂದಾವೊಂದೆ ಉಲ್ಲೆ. ಈ ಸಬ್ಬೊ ಕೇಂಡೊಂದೇ ಉಂಡುಂದು ಪಂಡಂಡ ಕೇನಂದಿನಕುಲೆಗ್ ಮಲ್ಲೆ. ಎಪೊಲಾ ಕೇನುನಕುಲೆಗ್ ಅವುದಾಲ ಮಲ್ಲ ಸಂಗತಿಯತ್ತ್. ಉಂದು ಮಾತ ಎಪೊಲಾ ನಡುಪುನ ಸಂಗತಿ. ಚೋಮ ಜಾತಿಕ್ಕಟ್ಟ್ಡ್ ನಾಲ್ ವೋರ್ಣೊದಕುಲೆಡ್ ತಿರ್ತಾಯೆ; ಬೋಗಾಯನ ಕೆರೆತ್ತ ಕಾಡ ಬರಿಟ್, ಆಯನ ಕಿನ್ಯ ಗುಡ್ಡಿಲ್. ಒಂಜೇ ಒಂಜಿ ಇರ್ಮಾಡ್ ಮಾಡಂಗೋಲುದಂಚಿನ ಕೊಟ್ಟಿ. ಅವುಲು ಇಪ್ಪುನಕುಲು ಚೋಮ, ಐನ್ ಜನೊ ಜೇರ್ಲು. ನನಲ ಆಯನ ಕೂಡು ಕಟ್ಟೆದವುಂದು ಅವುಲು ಪನಿಯರೆ ಇತ್ತಿನವು ಕರಿಯ ನಾಯಿ ಬಾಡು, ಆಯೆ ಸಾಂಕುನ ರಡ್ಡ್ ಬೋರಿ ಕಂಜಿಲು, ಉಂದು ಆಯನ ಇಡೀ ಕುಟುಮೊ.

ಆಯನ್ ತೂನಗ, ಆಯನ ಪಿರಾಯೊ ಐವೊ - ಐವತ್ತೈನ್ ಮಿಕ್ಕಂದಂದ್ ಪನೊಲಿ, ಸೊಸ್ಸೊ ಎತ್ಂದ್ ಪನಿಯರೆ ಅಯಿನ್ ಪಿಂಡ್‌ನಾಕುಲು ಅವುಲು ಏರ್ಲ್ ಇದ್ದಿ, ಪನ್ಪುಂಡ ನಮೊನೆ ಪನೊಡಾತೆ, ಅತ್ತ್ ಆಯನ್ ತೂಯಿನಕುಲು ಪನೊಡು. ಆಯಡ ಕೇನ್ನಗ "ದಾನೊ ಅಪ್ಪಾ ! ಅವು ಮಾತ ಏರೆಗ್ ತೆರಿಯು"ಂದು ಆಕಾಸೊ ತೂವೆ. ನಿಕ್ಕ ನೂದು ಒರ್ಸೊ ಕರಿಯಂದೊಂದ್

ಕೇಂಡ ಅಂದೊಡೊಂದ್ ತೆಲಿಪ್ಪೆ. ಅತ್ತ, ನಿಕ್ಕ ಇರ್ವೊ ಒರ್ಸೊ ಆವಾತೆಂದ್ ಪಂಡ್‌ಂಡ ಆತೆಡೋ, ಪನ್‌ಂಬೆ ಮಿತ್ತ ತುವೆ.

ಏಪೊನೊ ಒರೊ ಆಯೆ “ನಮ್ಮ ಬಾಣಾರೆಗಲ, ಎನ್ನ ಚನಿಯಗಲ ಪತ್ತ ದಿನೊತ್ತ ಎಚ್ಚಿ ಕಮ್ಮಿಗೆ. ನೇಲ್ಯ ಬಾಣಾರೆಗಲ ಎಂಕ್‌ಲ ಒಂಜೇ ಪಿರಾಯೊ”ಂದು ಪನ್ತನ ನೆನಪ್ಪು. ನೇಲ್ಯ ಬಾಣಾರ್‌ಂದ್ ಪಂಡ್‌ಂಡ ಸಂಕಯ್ಯೆರೆ ಅಮ್ಮೆ. ಈ ಲೆಕ್ಕೊತೊಂಡ ಆಯಗ್ ಐವತ್ತೈನ್ ಮಿಕ್ಕೊಡುಂದು ಅಂದಾಜಿ. ಜವನ್ನೊಡು ಇಂಬ್ಯನವು ಗಟ್ಟಿ ಮುಟ್ಟುದ ಗುದಡ್ಡದ ಲೆಕ್ಕೊಂದಿ ಜೀವೊ, ಆಂಡ ಪಿರಾಯೊದ ಪೋಕುಡು, ಗಡ್ಡೊ ಮೀಸೆ ನರೆದ್ ಮೋನೆ ಬೊಳ್ಳೆನೊ ಆದ್ ತೋಜುಂಡು, ಚೋಮಡ ಕೇಂಡ್‌ಂಡ “ನನ ಏನ್ ನೂದು ಒರ್ಸೊ ನಿಕ್‌ಲ್ ಕಲ್ಲ ತುಂಬುದು ತರೆಕ್ ಪಾಡಿಯರ್‌ಂಡಲಾ ಸಯ್ಯೇ”ಂದ್ ಪನ್ನೇಂದ್ ಪನ್ನಗ, ಆಯೆ ನೂದೆಗ್ ಬಿಲೆ ಏತ್ ಕಟ್ಟದೆಂದ್ ನಂಕ್ ಪಿಂದೊನೊಲಿ. ಆಯನ ಬುಡೆದೀಂದ್ ಪಂಡ್‌ಂಡ ಮಲ್ಲ ಪಾತೆರೊ. ಬುಡೆದಿ ಬೊಲ್ವಾತ್ತಿದಕುಲೆಗ್, ಆಯನ ಮಜಕ್ಕೆದ ಮದಿಮಾಳ್ ಪೋತು ಕರೀಂಡ್ ಒರ್ಸೊ ಐನ್, ಬದಿ ನಡೆತ್ತ ಗುಲಿಗ್ಗನ ಪೆಟ್ಟ್ತಿ ತಿಕ್ಕದ್ ಆಲ್ ನೆತ್ತರ್ ಕಕ್ಕದ್ ಸಯ್ತಿನೀಂದ್ ಊರುದ ನಂಬೊಳಿಗೆ. ಇನಿತ್ತ ಆಯನ ಕುಟುಮೊ ಆಯನ ಐನ್‌ಜನೊ ಜೀರ್ಯ. ಅಕುಲೆಡ್ ಕಡಿರಯೆ ಚನಿಯಗ್ ಸಂಕಯ್ಯೆರೆ ಪ್ರಾಯೊ. ಪಂಡ್‌ಂಡ ಸುಮಾರ್ ಇರ್ವತ್ತೈನ್ ಒರ್ಸೊ. ಚನಿಯನ ಬೆರಿ ಮುಟ್ಟುದು ಬತ್ತನ ಮಡಿರಯೆ ಗುರುವೆ, ಆಯನ ಬೆರಿ ಪತ್ತದ್ ಬತ್ತನವು ಪೊಣ್ಣು ಕುಟ್ಟಿ ಬೊಳ್ಳೆ, ಆಳ್ ಚೋಮನ ಕೊಂಡಾಟೊದ ಕುಟ್ಟಿ, ಜೀವೊದ ಉಸುಲು. ಆಲೆಡ್ಡ್ ಕಿನ್ಯಯೆ ಕಾಳಗ್ ಒರ್ಸೊ ಪದರಾಡ್, ಆಯಡ್ ರಡ್ಡ್ ಒರ್ಸೊ ಬುಕ್ಕೊ ಚೋಮನ ಬುಡೆದಿ ಕುಂದುಪಾಡಿನ ಕುಟ್ಟಿ ನೀಲೆ, ಉಂದು ಚೋಮನ ಬಡೆಪತ್ತದ ಪೊರ್ಲಕಂಟ್‌ದ ಸಂಸಾರೊ!

ಚೋಮನ ಗುಡ್ಡಲ್ ಒಂಜಿ ಪೂರ್ವಕಂಟ್ ಕಾಡ ಪೂವು. ಈ ಐನ್ ಜನೊ ಆ ಪೂವುದ ಎಸಳ್‌ಲ್. ಅಂಚನೆ ಒಂಜಿಗೊಂಜಿ ಒಮ್‌ಫ್ಯತೊಂದು, ಕಮ್ಮೆನೊ ಬತ್ತಜಿಂಡಲಾ ಅರ್ಲ್‌ದ್ ಬಾಡ್ಯೆರೆ ಇತ್ತಿನ. ಚೋಮನ ಕರಿಪೋಯಿ ಬುಡೆದಿ ಇತ್ತುದುವಲ್‌ಂದ್ ಆತ್‌ಂಡ, ಅಯಿತ ಪೂರ್ವ ಬೇತೆನೆ. ಆ ಪಾತೆರೊ ಆ ಪುಡೆಟ್ ಉಪ್ಪಡ್. ಕರಿನಾಕುಲು ಮಾತೆರ್ಲಾ ಒರಿತ್ತೆರ್‌ಂದ್ ಆತ್‌ಂಡ ಲೋಕೊ ದಾನೆನೊ ದಾನೋ ಆತ್‌ಪೋತು.

ಚೋಮೆ ಸಂಕಯ್ಯೆರೆನ ಮೂಲೊದ ಮುಕ್ಕೊಲ್ದ ಆಳ್ - ಮೂಲೊದಾಯೆಂದ್ ಪಂಡ್‌ಂಡ ತೆರಿಯೆಡ್ ಗಂಜಿ ತಿನ್ವಾಯಿ ನಾಯಿ ಪುಚ್ಚೆಲೆಕೊ. ಏರೆ ಪುಚ್ಚೆ-ನಾಯಿಯೇ ಆವಡ್ ತೆರಿಯೆದ ಉಲಾಯಿದ ತೆಲಿನಕ್ಕಂಡ ಬೊಕ್ಕೊ ಆ ಜಾಲ್‌ದ ಮದಲ್ ಕಡಪಂದ್. ಅಂಚನೇ ಮೂಲೊದ ನೀರ್‌ಗ್ ಮುಟ್ಟಲೆ ನೀರಿಕ್ಕಿ-ಕಂಬುರ್ದ ಗಾಣೊಗು ಕೊರ್ನಕ್ಕಿ, ಬೊಕ್ಕೊ ಅಕುಲೆಗ್ ಪಂಡಿ ಬೇಲೆ, ಪಾಡಿ ನುಪ್ಪು! ಮುಕ್ಕೊಲ್ದ ತೆಳಿಕ್ಕಿ ಮುಟ್ಟಲೆ ನೀರ್ ಕೈ ಗಾಣೊಡು ತಿಕ್ಕನ ಕಂಬುರ್ದ. ಒಯ್ತೆನೋ ತುಂಡು. ನೂಕ್ಕೆನೋ ಪೊಡಿ ದೂಸು, ಮೂಲೊದಾಯೆ ನೀರ್ ಪರಿ ಜಾಲ್ದ ಒಪ್ಪಿಗದಾಂತೆ ಬುಕ್ಕೊಂಜಿ ಜಾಲ್‌ಗ್ ಕೆಲಸೊಗು ಪೋಯರೆ ಬಲ್ಲಿ. ಲಾಬೊನೇ ಆವಡ್, ನಸ್ಸೊ ದಾದ? ಇಂಬೈ ಆವಡ್ ಇಂಬ್ಯನ ಕುಂಚಿ ಕುಟ್ಟಿಲ್ ನೀರ್ ಪರಿ ಜಾಲ್‌ನ್ ಮದಪೈರೆ ಬಲ್ಲಿ, ದನಿಯಾಂಡ ಮೂಲೊದಾಯನ ಸುಕೊ ದುಕ್ಕೊಡು, ಸಿರ್ಕ್ ಸಂಕಟೊಡು ಪಾಲ್ ಪಡೆವೊನೊಡುಂದು ಕಟ್ಟ್.....

ಚೋಮೆಲಾ ಆಯನೊಗು ಆಯನ ಕುಂಚಿ ಕುಟ್ಟಿಲ್ಲೊಪ್ಪ ಪೋತೆ. ಬೊಲ್ಪುಡ್ಪು ಬಯ್ಯಮುಟ್ಟ ಬೊಳ್ಳೆಲಾ - ಜೇರ್ಲುಲಾ ಚೋಮನ ದುಡಿಕ್ಕಿ ಲೇ-ಲೇ ಪಾಡ್-ಕಾರ್ ದೆರ್ತ್‌ದ್ ನಲಿತ್ತದ್ ಬಚ್ಚಿನಾಕುಲು, ಪಗೆಲತ್ತ - ಕತ್ತಲೆನ್‌ಲಾ ಅವುಲೇ ಕರಿಪೊಡುಂದು ನೆನೆತ್ತದ್ ಪೋಯಿನಾಕುಲು, ಆಂಡ ಬಯ್ಯದ ತೆನ್ನಾಯಿ ಗಾಳಿ ಬೀಜಿನಗ ಅಕುಲು ಅಕುಲೆ ಇಲ್ಲಗ್ ಪಿರ ತಿರ್ಗೊಡಾಂಡ್. ಸಂಗತಿ ಇನಿ ಚೋಮನ ದಿಕ್ಕಿಲ್‌ನ್ ಕೋರಿ ಒಕ್ಕೊಡಾತೆ, ಕತೆಯೀತೆ.

ನಾಲ್ ದಿನೊಕ್ಕು ದುಂಬು ಗುಡ್ಡಲ್‌ಗ್ ಬತ್ತಿ ಬಿನ್ನೆರ್ ಆಜಿ ದಿನೊ ಉಂತುದು, ಅಕುಲೆ ಸಮ್ಮನೊಗು ದನಿಕುಲೆಡೆ, ಆಜಿ ದಿನೊತ್ತ ಮುಂಗುರಿ (ಅಡ್ಲಾನ್) ಕೊನತ್ತಿನೆನ್, ಅಕುಲು ಉಂಡು ತಿಂದ್‌ದ್, ಪರ್‌ದ್ ಪೋನಗ, ಇಲ್ಲಲ್ ಒರಿತ್ತಿನ, ಪೊತ್ತೋಯಿ ಕರಬಿಸಲೆಡೊಪ್ಪ ತೆಲಿಪರ್ಪಿ ಪಲ್ಲಯಿ ಗದ್ದಗೊ ಬಲಬಡ್ತದ್‌ಂಡ್. ಇನಿ ಪರ್ಬೊದ ದಿನೊ ಉನ್ಯರೆ ತಿಸ್ಸರೆ, ದಾಲಾ ದೀವಂದೆ ಪೋಯಿನಾಕುಲು ಪೋತೆರ್. ದುಂಬಿನಾನಿ ದನಿಕ್ಕೆಡ ದಾಲ ಕೇನ್ನೊಲಿಂದ್ ಪಂಡ್‌ಂಡ ಪರಿ ಮತ್ತಡ್ ನೆನೆಪ್ಪಾಯಿಜಿ. ಮನದಾನಿ ಜಾಲ್‌ಗ್ ಪೋನಗ ಬಾಣಾರ್ ಆಯನೊಗು ಪೋತು ಕರಿದ್‌ಂಡ್. ಬೊಕ್ಕ ಆರೆನ ದರ್ಸನೊ ಆಯನೊದ ಕಂಡೊಡು, ಬಾಣಾರೆನ್ ತೂದು ಅವುಲೇ ಅಡ್ಲೊಬೂರ್ಡ್, ಮುಗುರು ತೆಲಿಕ್ಕಿ ತೆಲಿತ್ತದ್ ಕಣ್ಣ್ ಬಿಮ್ಮೊದ ಇಡೆಟ್ ತನ್ನ ಆಸೆನ್ ದೊರಿತ್ತದ್ ಕೈಕಾರ್ ಪಂದಾದೆ. ಉಂದು ಸಂಕಯ್ಯೆರೆಗ್ ಅರ್ತೊ ಆತ್‌ಜೊ? ಅತ್ತ ಆರ್ ಬಿಲೆನೆ ಕೊರ್ತುಜೆರೊ? ಆಂಡ ಚೋಮಗ್ ಬಾಯಿ ಬುಡುದು ಕೇನುನ ತಂಕೊ ಇದ್ಯಾಂಡ್.

ಹುಂ! ಪಗೆಲ್ ದೇವೆರ್ ಪಡ್ಲೊಯಿ ಕಡಲ್ದ ಅಡ್ಲೊ ಪೋನೇಟ ಗತಿ ಕೆಟ್ಟಗ್‌ಂದೆ ಪನ್ನಿಲೆಕೊ-ಕಾಲಾದಿದ ಕಟ್ಟಕಟ್ಟಳೆದಂಚ ಪಂದಾಪಿ ದುಡಿ ಪಂದಾದ್, ಪಾಡುನ ಲೇಲೇ ಪಾಡ್, ನಲಿಪ್ಪಿ ನಲಿಕೆ ನಲಿತ್ತದ್ ಆಂಡ್. ಈತ್ ಪೂರ್ತುಗು ಮಲ್ಲಕುಲೆ ಬಂಜಿಯೇ ಬಡವುಡು ಬುಲಿಪ್ಪರ ಸುರುಮಲ್ತಂಡ್‌ಂದ್ ಆನಗ, ಜೇರ್ಲೆ ಸಂಗತಿ? ಅಕುಲೆಗ್ ಒಂಜಿ ಮುಕ್ಕೊಲ್ದ ಕೆರೆಂಗಾಂಡಲಾ

ದೆತ್ತರ್ ತಿನ್ನರೆ ಕೊರೊಲಿಂದ್ ಪಂಡಂಡ, ಚೋಮಡ ಕಲೆಂಗ್‌ಪತ್ತಿ ತಾರೊಲ ಇದ್ದಿ. ಗುರ್ತೊದಕುಲು ಅಕುಲೆಡ ಇತ್ತಿನ ಆಣೆ ಪಾವೊಲಿ ಪತೊಂದು ಗುತ್ತಿಗೆದಂಚಿ ಪಿದಾಡ್ಯೆರ್. ಒರಿಯಿವೆರ್ ಚೋಮನ್ ಪರಿಯರೆ ಲೆತ್ತೆರಂದಾಂಡಲಾ, ಪಾವೊದ ಚೋಮೆ, “ಎನಡ ಎಂಚಲಾ ಇದ್ದಿ, ಅಕುಲೆ ದೊಂಡೆಗಡ್ಲೊ ದಾಯೆ ಉಂತುನೀ”ಂದ್ “ಎನ್ನವು ಆತಂಡ್, ನಿಕುಲು ಪೋತು ಬಲ್ಲೆ”ಂದ್ ಪಂಡ್‌ದ್ ಅಕುಲೆನ್ ಕಡಪುಡ್ಯೆ. ಅಕುಲುಲಾ ದಿಂಜ ಸಮ್ಮನಿಪಂದೆ ಪೋಯಿನೆನ್ ತೂದು ಆಯೆ ಕಿನ್ಯ ಜೇರ್ಲೆನ್ ಒಯ್ಯೊಂದು ಬಾಕಿದಕುಲೆನ್ ಬರ್ಯರೆ ಪಂಡ್‌ದ್ ಇಲ್ಲದಂಚಿ ಬೋಗಾಯನ ಕೇರಿಗ್ ಪಿದಾಡ್ಯೆ.

ಗುಟ್ಟುಪಿಂದ್‌ನ ತನಿಯೆ, ಗುರುವನಕುಲು ಅಮ್ಮನ ಬೆರಿಪತ್ತರ್ ಪಿದಾಡ್ಯಗ - ಬುದ್ಧಿ ಬಲಿಯಂದಿ ಜೇರ್ಲು ನೀಲೆ-ಕಾಳೆ, ಜಾತ್ರೆ ಪೂರ್ತಿ ಮುಗಿಯಂದೆ ದಾಯೆ ಪೋಪುನಿಂದ್ ಅರ್ತ್ ಬುಲ್ತಿದ್, ರಂಪುಗುಂತುನೆನ್ ತೂದು, ಅಕುಲೆಗ್ ರಡ್ಡ್-ರಡ್ಡ್ ದಿಡ್ಡು ಗುದ್ದದ ಪಲಾರೊ ಕೊರುದು, ಒಯ್ಯೊಂದು ಪಿದಾಡ್ಯೆ. ಬಂಜಿಗ್‌ದಾಂತೆ ಬಲಿಬತ್ತಿ ಬೇಜಾರೊ, ತಿಕ್ಕಿಪಲಾರೊ ತಿಂದಿ ಜೇರ್ಲು, ಇಲ್ಲಗ್ ಬತ್ತರ್ ನೆಲಕ್ಕ ತರೆ ಕೊರ್ನಕುಲೆಗ್-ನಿದ್ರೆದ ಮಪ್ಪು. ಬೊಲ್ಲೆ ಒರ್ತಿ ಮದೆಪ್ಪುಗು ಬೆರಿಕೊರುದು ಕುಲ್ಲುದು ಅಮ್ಮನ ಮೋನೆನೇ ತೂಪಲ್. ಅವು ದಾಲ ಆಲೆಗ್ ಪೊಸ ಸಂಗತಿ ಅತ್ತ, ವಾಡಿಕೆದ.

ಚೋಮೆ ಪೋರ್ತು ಪೋಯರೆ, ಬೇಜಾರೊ ಕಳೆಯರೆ ಅದ್ದೆಲ್ಲ ಕೊಕ್ಕುಗ್ ತೂಕ್‌ಡ್ ದುಡಿಕ್ಕಿ ಪಾಡ್ಯೆ, ಒಯ್ಯುನಗ ಐಕ್ ಕೋತಿ ಗೆಜ್ಜೆ ಗಿಜಿಕ್ಕಂದ್ ಪಂಡಂಡ್. ಬೊಳ್ಳೆಗಲಾ ಎಚ್ಚರಿಗೆ ಆಂಡ್. ನೆನ್ನ ಕೇಂಡ್‌ದ್, ಚೋಮೆ ದುಡುತ್ತ ನಡು ಬಲ್ಲೆನ್ ಒಯ್ಯರ್ ಬಾಗೋಲುನ್ ದೆರ್ತ್‌ದ್, ದುಡಿ ಪಂದ್ಯರೆ ಸುರುಮಲ್ತೆ, ಬೊಳ್ಳೆ ಲೇ ಲೇ ಪಾಡ್ಯಲ್. ಲೇ ಲೇದ ತಾಳೊಗು ಪಂದುನ ದುಡುತ್ತ ಸಬ್ಬೊಗು, ಜೆತ್ತನಾಕುಲೆನ್ ಮಾಣಾದ್ ತೂಂಕುನ ಸುಕೊ-ನಿದ್ರೆಡ್ ಅಕುಲೆ ಗೂರಿಗೆದ ಸಬ್ಬೊ ಕೇನ್ನಗ ಬೊಳ್ಳೆಗಲಾ ನೆನ್ನ ತೂದು ಕಣ್ಣ್ ಮಯಕ್ಕರಿತೊಂದು ಬನ್ನಗ-ಕುಲ್ಲನವುಲೇ ಆಲ್‌ಲಾ, ದೂಂಗ್ರು ಪಾಡ್ಯರ ಸುರು ಮಲ್ತಲ್. ಆಂಡ ದಾನೆ ? ಚೋಮನ ದುಡಿ ಮೆದ್ಲೊಂದೆ ಉಂಡು. ಆಯನ್‌ಲಾ ನಿದ್ರೆದ ಮಯಕ್ಕೊ ಪೊದ್ಲೊಂದು ಬರ್ಪುಂಡು. ಅಪಗನೆ ಎಚ್ಚರಿಗೆ ಆದ್ ದುಡುತ್ತ ತಾಸೆಗ್ ಕೋಲು ಪಾಡ್ಯರೆ ಸುರು ಮಲ್ತೆಂಡ ದುಂಬುದ ಪತ್ತ ಪಾಲ್-ಮಿಕ್ಕದ್ ದುಡಿ ದುನಿಪುಂಡು. ಅವು ಕಾಟೊದ ನಡುಟ್ಟು ಸಿವೆ ಪಂದಾವುನ ಆಯನ ಕೈತ ಉಡುಕ್ಕುದ ಸಬ್ಬೊದಂಚಿ ಕೇನುಂಡು. ಚೋಮನ ಮೆದ್ದುನ ದುಡುತ್ತ ದನಿ, ಡಮ-ಡಕ್ಕ-ಡಕ್ಕ-ಡಮೊಂದ್, ಬೊಳ್ಳೆನ ಲೇಲೇದ ದನಿ ತಗ್ಗೊಂದು ಬರ್ಪುಂಡು. ಮೆಲ್ಲ ಮೆಲ್ಲ ಪನ್ನಲ್-

ಲೇಲ ಲೇಲ, ಲೇಲ ಕಂಡು ಲೇಲ-ಲೇಲೆಲಾ

ಉಪ್ಪಿನೀರ ಕಡಲ್ ಕಟ್ಟ ಕಟ್ಟನೇರ್‌ಯ

ಆ ಬೇಲೆ ಬೆಂದಿನಾರ್ ರಾಮದೇವೆರತ್ತಯ ||

“ಬೆಂದಂಡ ಉಣಂಬ, ಬೆಂದಂಡ ಉಣಂಬ, ಬೆಂದಂಡ ಉಣಂಬಾ.”ಂದ್

ಚೋಮನ ದುಡುತ್ತ ಸೊರೊ ಕೇನುಂಡು.

* * * * *

ಬರೆತಿನಾರಿನ ಪೊಲಬು

ಡಾ. ಕೋಟ ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತರ್ (1902-1997) ಕೋಟಡ್ ಪುಟ್ಟುದು ಅಲ್ಪನೆ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಪಡೆದ್ ಕುಡಲದ ಸರ್ಕಾರಿ ಕಾಲೇಜಿಡ್ ಇಂಟರ್ ಮೀಡಿಯೇಟ್‌ಗೆ ಸೇರ್ದ್ ಕಲ್ತೊಂದುಪ್ಪಿಪೊರ್ತುಗು ದೇಶೊಡು ಬ್ರಿಟಿಷರೆನ ಎದುರಾದ್ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳವಳಿ ನಡತ್ತೊಂದಿತ್ತಂಡ್. ಕಾರ್ನಾಡ್ ಸದಾಶಿವ ರಾಯರೆ ಮುತಾಲಿಕೆಡ್ ನಡಪುನ ಚಳವಳಿಡ್ ಪಾಲ್ ಪಡೆಯರೆಗಾದ್ ಕಾಲೇಜ್ ಬುಡ್ಡೆರ್. ಪುತ್ತೂರುಗು ಬತ್ತೆದ್ ಪರ್ಲಿಡ್ಡಡ್ 'ಬಾಲವನ' ಪನ್ನಿ ಸಾಲೆ ಸುರು ಮಲ್ತೆದ್ ಅಲ್ಪನೇ ಸುಮಾರ್ 40 ವರ್ಸೊ ಇತ್ತೆದ್ ದಿಂಜ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಕುಲೆನ್ ಮುಡೆಯೆರ್. ಮೇರೆನ 'ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟ' ಕೃತಿಕ್ ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿದ ಮಾನಾದಿಗೆ, 'ಮೂಕಜ್ಜಿಯ ಕನಸುಗಳು' ಕಾದಂಬರಿಗ್ ಜ್ಞಾನಪೀಠ ಮಾನಾದಿಗೆ ಬತ್ತಂಡ್. ಒಟ್ಟು ಸುಮಾರ್ 417 ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಕುಲೆನ್ ಉಟರ್ನೆ ಮಲ್ತಿನ ಮೇರ್ 45 ಕಾದಂಬರಿಲೆನ್ ಬರೆತೆರ್. ಅಯಿಚೊಂಜಿ ಎಡ್ಡೆ ಕಾದಂಬರಿ ಚೋಮನ ದುಡಿ. ಉಂದು ಸಿನೆಮಾ ಆದ್ ರಾಷ್ಟ್ರಪ್ರಶಸ್ತಿದ ಮಾನಾದಿಗೆನ್ ಪಡೆತಂಡ್.

ಆರ್ ಬರೆತಿನ ಕಾದಂಬರಿಲು ಕನ್ನಡೊಡು ಇತ್ತೊಂಡಲಾ ಅಯಿತ ಉಳಮಮೊರ್ ತುಳು ಸಂಸ್ಕೃತಿದವು. ಅಂಚಾದ್ ಕಾರಂತರ್ ತುಳುಬಾಸೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿದ ಬಗೆಟ್ ಎಡ್ಡೆ ಅಭಿಮಾನ ದೀವೊನ್ನಾರ್ ಪನ್ನಿನೆಕ್ ದಾಲ ಮುಲಾಜಿದ್ಲಿ.

ಕೆದಂಬಾಡಿ ಜತ್ತಪ್ಪ ರೈ(1916-2003)

'ಬೇಟೆಯ ನೆನಪುಗಳು', 'ಈಡೊಂದು ಹುಲಿ ಎರಡು' ಇಂಚ ಕನ್ನಡೊಡು ಬೋಂಟೆದ ಬಗೆಟ್ ಬರೆದ್ ಮೈಯಾ ಸಾಹಿತಿಂದ್ ಬಿರ್ಡ್ ಪಡೆಯಿನ ಮೇರ್ ತುಳುಟ್ಟಾ ದಿಂಜ ಕೃತಿಕುಲೆನ್ ಉದಿಯ ಬೆನ್ನೆರ್. ಎಡ್ಡೆ ತರ್ಜುಮೆದಾರ್. ಕುವೆಂಪುನ ಬೊಮ್ಮನ ಹಳ್ಳಿ ಕಿಂದರಿ ಜೋಗಿನ್ 'ಅಸೆನಿಯಾಗೊ ಕಾಂತಗ ಜೋಗಿ', ನಿರಂಜನರೆನ ಚಿರಸ್ಮರಣೆನ್ 'ಮದಪಂದಿ ನೆಂಪು', ಕಾರಂತರೆನ 'ಚೋಮನ ದುಡಿ', ಉಮರ್ ಖಯ್ಯಾಂನ ಪದೊಕುಲೆನ್ 'ಕುಜಿಲಿ ಪೂಜೆ', ಎಸ್. ವಿ. ಪರಮೇಶ್ವರ ಭಟ್ಟಿನ 'ಇಂದ್ರಚಾಪನ್', 'ಅಜ್ಜ ಬಿರು' ಪುದರ್ಡ್ ಪೊರ್ಲು ಪೊಲಿಗೆಡ್ ತರ್ಜುಮೆ ಮಲ್ತೆದರ್. ಮೇರ್‌ಗ್ ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಡ್ ಭಾಷಾ ಸಮ್ಮಾನ ಮಾನಾದಿಗೆ ಬತ್ತೆದಂಡ್.

ಪೊಸ ಪದೊಕುಲೆನ ಪೊಲಬು

- ಒಕ್ಕಣೆ - ಬರೆವುದ ಶೈಲಿ
- ತಾರ್ಕಣೆ - ಹೋಲಿಕೆ, ಹೊಂದಾಣಿಕೆ
- ಪುರಪು - ಸಂಸ್ಕೃತಿ
- ಕಲ್ಪನೆ - ಕಲ್ಪನೆ
- ವಜನೊ - ತೂಕ
- ಸೋವು - ಮುನ್ಸೂಚನೆ
- ಪುನೆಚ್ಚಿಲ್ - ಹೋರಾಟ
- ಅಂಗ್ - ಅಂಗಲಾಪು, ಅಭಿಲಾಷೆ

ಇರ್ಮಾಡ್ - ರಡ್ಡ್ ಮಾಡ್ ಇಲ್ಲ್
 ಮಾಡಂಗೋಲು - ಬಜಿಕಂಬೊಲೆಡ್ ಉಂತಿ ಮಾಡ್ ಗುಡ್ಜಿಲ್
 ಕೊಟ್ಟ - ಕೆಲಸೊದಿಲ್ಲ್
 ಬಾಣಾರ್ - ಬಿರಣೆರ್
 ಗುದಡ್ - ಗುದ್ದಲಿ, ಗದಿಗೆ
 ಪೋಕು - ಅಂತಿಮ ಗಳಿಗೆ
 ಮಜಕ್ಕೆ - ಮದಿಮೆ
 ಬದಿನಡೆ - ಪಿದಯಿ ತಾದಿ
 ಜೇರ್ಲು - ಜೇವುಲು, ಜೋಕುಲು
 ಮಡಿರ್ - ರಡ್ಡನೆ
 ಕುಂದು (ಪಾಡುನೆ) - ಪೆದ್ವುನೆ
 ಪುಡೆ - ಬರಿ
 ಮುಂಗುರಿ - ಮುಂಗಡ
 ಪಲ್ಲಯಿ - ಮಣ್ಣಾದ ಬಟ್ಟಲ್
 ಗದ್ದಗೊ - ಕಜಿಪು ಪಾಡುನ ಕಿನ್ಯ ಅಗಲ ಬಾಯಿದ ಮಣ್ಣಾದ ಬಾಜನೊ
 ಮತ್ - ಅಮಲ್
 ತಾರೊ - ದುಂಬುದ ಕಾಲೊದ ನಾಣ್ಯದ ಪುದರ್
 ಪಾವೊಲಿ - ನಾಣ್ಯ
 ರಂಪು - ಗಲಾಟೆ
 ದಿಡ್ಡು - ಸಬ್ಬೊ ಬರ್ಪಿಲೆಕ ಗುದ್ದು
 ಮದೆಪ್ಪು - ದಿಡಿಕೆ
 ಅದ್ದೆಲ್ - ಬೆದ್ರಡ್ ಮಲ್ಪಿ ಮದೆಪು
 ಬಾಗೋಲು - ಬಾರುಗೋಲು
 ಗೂರಿಗೆ - ಗೊರಕೆ
 ಮಯಕ್ಕರಿ - ಮುಸುಕು
 ದೂಂಗ್ರು ಪಾಡುನೆ - ಕಣ್ಣ್ ಕೂರುನೆ
 ಮೆದ್ದುನ - ಮೆದ್ದುನ
 ಉಡುಕ್ಕ - ಡಕ್ಕೆ

ಅಭ್ಯಾಸ

I ಮುಲ್ತ ಕೊರ್ತಿನ ಸವಾಲ್‌ಲೆಗ್ ಚಿಟ್ಲೆಡ್ ಜವಾಬು ಬರಲೆ:

1. ದುಡಿ ಪಂಡ ದಾದ?
2. ಚೋಮಗೇತ್ ಜೋಕುಲು? ಏರೇರ್?

3. ಚೋಮೆ ಏರೆನ ಮೂಲೊದಾಯೆ?
4. ನಿಕ್ಷೆ ಅಂದಾಜಿಡ್ ಚೋಮಗೇತ್ ಪ್ರಾಯ ಆದಿಪ್ಪೊಡು?
5. ಚೋಮನ ಬುಡೆದಿ ಎಂಚ ಸೈತಳ್? ಅಯಿನ್ ನಿಕುಲು ಎಂಚ ನಂಬುವರ್?
6. ಆಯನೊದ ಕರ್ಚಿಗ್ ದುಡ್ಡು ಕೇನ್ನರೆ ಚೋಮಗ್ ದಾಯೆ ನಿನೆಪಾಯಿಜೆ?
7. ಚೋಮೆ ಪರ್ಯರೆ ಲೆತ್ತಿನಕ್ಕೊಟ್ಟಿಗೆ ದಾಯೆ ಪೋಯಿಜೆ?
8. ನೀಲೆ-ಕಾಳೆ ಆಯನೊಗು ಪಿದಾಡ್ಚುಗ ಚೋಮೆ ದಾನೆ ಮಲ್ತೆ?
9. ಚೋಮೆ ದುಡಿ ಬೊಟ್ಟುನಗ ಬೊಳ್ಳೆ ದಾನೆ ಮಲ್ತೊಂದಿತ್ತಲ್?
10. 'ಚೋಮನ ದುಡಿ' ಮೂಲ ಕಾದಂಬರಿ ಬರೆತಿನಾರ್ ಏರ್?

II ಮುಲ್ಟ ಕೊರ್ತಿನ ಸವಾಲ್‌ಲೆಗ್ 3-4 ವಾಕ್ಯೊಡು ಜವಾಬು ಕೊರ್ಲೆ:

1. ತನ್ನ ಪ್ರಾಯೊದ ಬಗೆಟ್ ಚೋಮನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಎಂಚಿನ?
2. ಚೋಮನ ಇಲ್ಲೊ, ಕುಟುಮೊದ ಬಗೆಟ್ ಬರೆಲೆ
3. ಚೋಮನ ಇಲ್ಲಾಲ್ ಕರ, ಪಲ್ಲಯಿ, ಗದ್ದಗೊ ಬಲ ಏರ್ಡ್‌ಂಡ್ ದಾಯೆ?
4. ಆಯನೊಗು ಪೋಯಿನ ಚೋಮೆ ಬಜಿ ಕೈಟ್ ತಿರ್ಗೊದ್ ಬರೊಡಾಂಡ್. ವಿವರಿಪುಲೆ.

III ಮುಲ್ಟ ಬುಡ್ಡು ಪೋಯಿ ಜಾಗೆ ದಿಂಜದ್ ಬರೆಲೆ.

1. ತುಳುಟು ಚೋಮನ ದುಡ್ಡಿನ ತರ್ಜುಮೆ ಮಲ್ತಿನಾರ್ _____
2. ಚೋಮೆ ಸಂಕಯ್ಯೆರೆನ _____ ಮುಕ್ಕೊಲ್ಟ ಆಳ್.
3. ಚೋಮೆಲಾ ಆಯನೊಗು ಆಯನ _____ ಪೋತೆ.
4. ಮುಗುರು ತೆಲಿಕೆ ತೆಲಿತ್ತದ್ _____ ಇಡೆಟ್ ತನ್ನ ಆಸೆನ್ ದೊರಿತ್ತೆ.
5. ಬೊಳ್ಳೆಲಾ _____ ಪಾಡ್ಯರೆ ಸುರು ಮಲ್ತಳ್.

IV ಮುಲ್ಟ ಕೊರ್ತಿನ ಸಬ್ದೊಲೆಗ್ ಕೂಡ್ತು ಬರ್ಪಿ ಎದ್ರ್ ಕೊರ್ತಿನ ಪದೊಕುಲೆನ್ ಜೋಡ್ತಾದ್ ಬರೆಲೆ:

1. ಡಾ. ಕೆ. ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತೆರ್	1. ಚನಿಯ
2. ಕೆದಂಬಾಡಿ ಜತ್ತಪ್ಪ ರೈ	2. ಗುರುವೆ
3. ಚೋಮನ ಕಡಿರ ಮಗೆ	3. ಭಾಷಾ ಸಮ್ಮಾನ್ ಪ್ರಶಸ್ತಿ
4. ಚೋಮನ ಮಡಿರ ಮಗೆ	4. ಚೋಮನ ದಣಿ
5. ಸಂಕಯ್ಯೆ	5. ಮೂಕಜ್ಜಿಯ ಕನಸು
	6. ಕಾಳೆ

ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ

I ಮುಲ್ಟ ಕೊರ್ತಿನ ಸಬ್ಬೊಲೆನ್ ಬುಡ್ಡದ್ ಬರೇಲೆ:

1. ಕರಬಿಸಲೆಡೊಪ್ಪ, 2. ಕೇನುನಕುಲೆಗ್, 3. ಸಬ್ಬೊದಂಚ, 4. ಕುಟ್ಟಲೊಪ್ಪ, 5. ಕರಿಯಂದೊಂದು

II ಮುಲ್ಟ ಕೊರ್ತಿನ ಸಬ್ಬೊಲೆನ್ ಗಳಸದ್ ವಾಕ್ಯ ಮಲ್ತುಲೆ:

1. ಅರ್ತ್‌ಬುಲ್ತಿದ್, 2. ಗೂರಿಗೆ ದೀಪುನೆ, 3. ಮೂಲೊದ ಆಳ್, 4. ಬೆರಿಪತ್ತ, 5. ದುನಿಪು, 6. ಗತಿಕೆಟ್ಟ್

III ಈ ನುಡಿಕಟ್ಟಲೆನ್ ವಿವರವಾದ್ ಬರೇಲೆ:

1. ದಿಕ್ಕೆಲ್ ಕೋರಿ ಒಕ್ಕುನೆ, 2. ಆಕಾಸೊ ತೂಪುನೆ, 3. ದೊಂಡೆಗಡ್ಡ ಆಪುನೆ, 4. ಮೂಲೊದ ನೀರ್ಗ್ ಮುಟ್ಟಲೆ ಪತ್ತುನೆ, 5. ಕರ್ಂಬುದ ಗಾಣೊಗು ಕೊರ್ನ ಕೈ.

IV ಮುಲ್ಟ ಕೊರ್ತ ವಾಕ್ಯೊಲೆನ್ ಬರ್ಹಿ ಕಾಲೊ(ಭವಿಷ್ಯತ್)ಡು ಬರೇಲೆ:

1. ಆಯಡ ರಡ್ಡ್ ಬೋರಿ ಕಂಜಿಲು ಇತ್ತ.
2. ಬೊಕ್ಕೊರ್ಯ ಜಾಲ್‌ಗ್ ಕೆಲಸೊಗು ಪೋಪೆ.
3. ಅವುದಾಲ ಮಲ್ಲ ಸಂಗತಿಯಾತ್‌ಜಿ.
4. ಬಲೇಂದ್ ಪಂಡ್‌ದ್ ಅಕುಲೆನ್ ಕಡಪುಡ್ಡೆ.

ಚಟುವಟಿಕೆ

1. ತುಳು ಚೋಮನ ದುಡಿ ಬೂಕುನು ಸಂಪಲ್ತದ್ ಓದುಲೆ.
2. ಡಾ. ಕೆ ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತೆರೆ ಪುತ್ತೂರ್ಡ್ ಬಾಲವನೊಕು ಒರೊ ಪೋದು ಕಾರಂತೆರೆ ಬದ್ಕದ ಬಗೇಟ್ ತೆರಿಯೊನ್ನೆ.
3. ದುಂಬುಡು ತುಳುನಾಡ್‌ಡ್ ದಲಿತ ವರ್ಗೊದ ಜನೊಕುಲು ಎಂಚ ಬಂಜಡ್ ಬದ್ಕೊಂದಿತ್ತೆರ್ ಪಂಡ್‌ದ್ ಹಿರಿಯಾಕುಲೆಡ ಕೇಂಡ್‌ದ್ ತೆರಿಯೊನ್ನೆ.

* * * * *

ಕಾತೊಂದುಲ್ಲೆರ್ - ಕರತೊಂದುಲ್ಲೆರ್

ಉಳತಿರ್ಲ್ :

ಈ ಲೋಕೊಡು ಮಾತ ಜನೊಕುಲೆಗ್ಲಾ ಒಂಜತ್ತಂಡೊಂಜಿ ರೀತಿದ ಮಂಡೆಬೆಚ್ಚ. ಈ ಮಂಡೆಬೆಚ್ಚ್ ನರಮಾನ್ಯನ ಉಡಲ್ಡ್ ಪುಟ್ಟಿನ ಆಸೆ, ಅಬುಲಾಸೆ, ಏವುರೊ, ಕಿಚ್ಚಿ-ಮಚ್ಚಿರೊಲೆ ಕಾರಣ. ಸಾಧನೆ ಬೋಡು. ಸಾಧನೆ ಮಲ್ತಿನಾಯ್ಗ ಪಲ ತಿಕ್ಕದೇ ತಿಕ್ಕುಂಡು. ಆಂಡ ಒಂತೆ ತಡ ಆವು. ಮೋಸೊ ವಂಚನೆಡ್ ನರಮಾನಿ ಆಸೆ ಅಬುಲಾಸೆನ್ ಬೇಗೊನೆ ತೀರ್ಪೊನುವೆ. ಆಂಡ ಅವು ಸಾಸ್ತತ ಅತ್ತ್. ಸಾಧನೆ ಮಲ್ತುನಾಯ್ ಪಲ ತಿಕ್ಕಜೇಂದ್ ಬೇಜಾರೊಡು ಕುಲ್ಲುಜೆ. ಪಲ ತಿಕ್ಕುನಾಡೆ ಮುಟ್ಟ ಕಾತ್ ಕುಲ್ಲುವೆ. ಒಂಜತ್ತಂಡೊಂಜಿ ದಿನ ಪಲ ತಿಕ್ಕುಂಡು ಪನ್ನಿ ನಂಬಿಕೆ ಆಯಗುಪ್ಪುಂಡು.

ಭಾರತ ದೇಸೊಡು ಎಡ್ಡೆ ಕೆಲಸ ಮಲ್ತಿನಕ್ಲೆಗ್ ಎಡ್ಡೆ ಪಲ ತಿಕ್ಕುಂಡು ಪನ್ನಿನ ನಂಬಿಕೆ ಪರಂಪರೆಡ್ ಬತ್ತಿನವು. ನಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯೊಡು ಸರ್ವನಾಶ ಆಪಿನ ಕತೆನೇ ಇಜ್ಜಿ. ಸರ್ವ ಸುಕ ಶಾಂತಿದನೇ ನಮ್ಮ ಬಯಕೆ. ಉಂದು ಭಾರತೊದ ಪರತಿರಿ. ಕಬಿ ಈ ಕಬಿತೆಡ್ ಎಡ್ಡೆಂತಿನ ಕೆಲಸ ಮಲ್ತುನಕುಲು ಪಲ ತಿಕ್ಕಜೇಂದ್ ಪನ್ನಿನ ಆಲೋಚನೆ ಬುಡ್ಡು ಯೆಡ್ಡೆಪು ಬರುಂಡು ಪನ್ನಿನ ದೂರದಿಟ್ಟಿನ್ ದೀವೊನುಡು ಪನ್ನೆರ್.

ಡೆನ್ನ ಡೆನ್ನ ಡೆನ್ನ ಡೆನ್ನ ಡೆನ್ನ ಡೆನ್ನ ಡೆನ್ನ
ಕಾತೊಂದುಲ್ಲೆರ್ ಮಾತ ಕರತೊಂದುಲ್ಲೆರ್
ಕಾತ್ ಕಾತ್‌ದ್ ಸೋತು ಪೋದು ಕರತೊಂದುಲ್ಲೆರ್ ||
ಒರಂಬ ತಿಂಗೊಳು ಒರಂಬ ದಿನೊಕು ಕಾತೊಂದುಲ್ಲೆರ್ | ಕೆಲವೆರ್
ಒರಂಬ ವರ್ಸೊಡ್ಲೊಂಜಿ ಬಾಲೆಗ್ ಕರತೊಂದುಲ್ಲೆರ್ |
ಆಣಗೊಂಜಿ ಪೊಣ್ಣು ಆವೊಡು ಕಾತೊಂದುಲ್ಲೆರ್ | ಕೆಲವೆರ್
ಪೊಣ್ಣಗೊಂಜಿ ಪೊದು ಬರಂದೆ ಕರತೊಂದುಲ್ಲೆರ್ ||
ಪರಕೆ ಪಣ್ಡ್ ಪಲನೊ ಪಡೆಯೆರೆ ಕಾತೊಂದುಲ್ಲೆರ್ | ಕೆಲವೆರ್
ಪರಕೆ ಬೂಟರೆ ಆಯಿಜೆಂದ್ ಕರತೊಂದುಲ್ಲೆರ್ ||
ಬೆನ್ನಿದಕುಲು ಬರ್ಸಗಾದ್ ಕಾತೊಂದುಲ್ಲೆರ್ | ಕೆಲವೆರ್
ಬತ್ತಿ ಬೊಲ್ಲೊಡು ಊರು ಮುರ್ಕುದು ಕರತೊಂದುಲ್ಲೆರ್ ||
ಕಾಸ್‌ದಾಂತೆ ಪಾಸ ಕುಲ್ಲು ಕಾತೊಂದುಲ್ಲೆರ್ | ಕೆಲವೆರ್
ಕಾಸ್ ಕೂಡ್ಲದ್ ಕೋಟಿಗೇಣಿಪ್ಪೆರೆ ಕರತೊಂದುಲ್ಲೆರ್ ||
ಕತ್ತಿನಕುಲು ಬೇಲೆಗಾದ್ ಕಾತೊಂದುಲ್ಲೆರ್ | ಕೆಲವೆರ್
ತಿಗಲೆಬಡ್ಡೆರ್ ಕಂಡು ಕೆಲಸೊಡು ಕರತೊಂದುಲ್ಲೆರ್ ||
ಲಂಚ ಮೋಸೊಡು ಕಾರ್ಯಗಂದ್ರೆ ಕಾತೊಂದುಲ್ಲೆರ್ | ಕೆಲವೆರ್
ವಂಚನೆಡ್ ಈ ಲೋಕೊ ಕೆಟ್ಟೆಂಡ್ ಕರತೊಂದುಲ್ಲೆರ್ ||
ಅಮಲ್ ದಿಂಜದ್ ಸುಕೊತ ಸೊಪ್ಪೊಗು ಕಾತೊಂದುಲ್ಲೆರ್ | ಕೆಲವೆರ್
ಅಮಲ್‌ಗಾದ್ ಮಾತ ಕಳೆದ್ ಕರತೊಂದುಲ್ಲೆರ್ ||

ಜಾತಿಗಾದ್ ಲಡಯಿ ಪೆಟ್ವೆಗ್ ಕಾತೊಂದುಲ್ಲೆರ್ | ಕೆಲವೆರ್
 ಜಾತಿ ಭೇದ ಕಳೆಪುನೇಪಂದ್ ಕರತೊಂದುಲ್ಲೆರ್ ||
 ಸಾನಮಾನ ತಮ್ಮನೋಂದು ಕಾತೊಂದುಲ್ಲೆರ್ | ಕೆಲವೆರ್
 ಮಾನ ಬುಡ್ಡು ಬೀಲ ಪತ್‌ದ್ ಕರತೊಂದುಲ್ಲೆರ್ ||
 ಜೂವೊದಾಯೆಗ್ ಪೋಯಿಜಿಂದ್ ಕಾತೊಂದುಲ್ಲೆರ್ | ಕೆಲವೆರ್
 ಜೂವೊ ಒಂಜಿ ಒರಿಂಡ ಯಾವುಂದು ಕರತೊಂದುಲ್ಲೆರ್ ||
 ಸರ್ವನಾಶ ಯೇಪ ಪಣ್ಣ್ ಕರತೊಂದುಲ್ಲೆರ್ | ಕೆಲವೆರ್
 ಸೊರ್ಗ ಬೂಮಿಗ್ ಬರ್ಪುಂಡುಂದು ಕುಸಿಟುಲ್ಲೆರ್ ||

– ಡಾ. ಕನರಾಡಿ ವಾದಿರಾಜ ಭಟ್

ಕಣನ ಪೊಲಬು

ಈ ಪದೊನ್ ಬರೆತಿನಾರ್ ಡಾ. ಕನರಾಡಿ ವಾದಿರಾಜ ಭಟ್ [1951]. ಉಡುಪಿ ತಾಲೂಕುದ ಮಣಿಪುರ ಗ್ರಾಮೊದ ಕನರಾಡ್ ಪುಟ್ಟಿನ ಮೇರ್ ಶ್ರೀ ಶಾರದಾ ಕಾಲೇಜು ಬಸ್ಕೂರುಡು ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾದ್ ಬೇಲೆ ಬೆಂದ್‌ದ್ ನಿವೃತ್ತಿ ಪಡೆಯಿನಾರ್. ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಡ್ ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಪಡೆಯಿನಾರ್. ತುಳು, ಕನ್ನಡದ ಮಲ್ಲ ಕವಿ. ಪಾಡ್ವನೊಲು, ಜೋಕುಲೆ ಪದಕುಲು, ಜೀವನ ಪಾಡ್ವನ, ತುಳು ಜನಪದ ಕತೆಕ್ಕುಲು, ಮಗೆ ಬರವು ಕಲ್ತೆ, ಇಂಚ ತುಳುಟ್ ದಿಂಜ ಬೂಕು ಬರೆಯಿನಾರ್. ಕನ್ನಡೊಡುಲಾ ಬೂಕು ಬರೆದ್ ಪುದರ್ ಪಡೆತೆರ್.

ಅಭ್ಯಾಸ

I ಮುಲ್ತ ಕೊತ್ತಿನ ಸವಾಲ್‌ಲೆಗ್ ಚಿಟ್ಕಡ್ ಜವಾಬು ಕೊರ್ಲೆ.

1. ಒಂಬ ತಿಂಗೊಳು ಒಂಬ ದಿನ ದಾಯೆಗಾದ್ ಕಾಪೊಡು ?
2. ಪರಕೆ ದಾಯೆ ಪನ್ನೆರ್?
3. ಬರೊಗಾದ್ ಏರ್ ಕಾತೊಂದುಲ್ಲೆರ್?
4. ಕರ್ಚಿ ಮಲ್ಪಂದೆ ಕಾಸ್ ಕೂಡಾದ್ ದೀಪುನಕುಲೆನ್ ಎಂಚ ಪನ್ನೆರ್?
5. ಕಂಡು ಕೆಲಸ ಮಲ್ತಿನಕುಲು ದಾಯೆಗಾದ್ ಕರತೊಂದುಲ್ಲೆರ್ ?
6. ಸುಲಬೊಡು ಸುಕೊತ ಸೊಪ್ಪೊ ತೂಪಿನಕುಲು ಏರ್?
7. ಸೊರ್ಗ ಬೂಮಿಗ್ ಬರ್ಪುಂಡೊಂದ್ ಕುಸಿಟುಪ್ಪುನಕುಲು ಏರ್?
8. ಭಾರತೀಯ ನಂಬಿಕೆದ ಪ್ರಕಾರ ಅಂತ್ಯೊದ ಕತೆ ಎಂಚಾಪುಂಡು?
9. ಮಾನ ಬುಡ್ಡು ಏರ್ ಬೀಲ ಪತ್‌ದ್ ಕರತೊಂದುಲ್ಲೆರ್ ?

II ಮುಲ್ತ ಕೊತ್ತಿನ ಸವಾಲ್‌ಲೆಗ್ ರಡ್ಡ್- ಮೂಜಿ ವಾಕ್ಯೊಡು ಜವಾಬು ಕೊರ್ಲೆ.

1. ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ಒರೊಕು ಸುಕೊ ಬುಕ್ಕೊ ದುಕ್ಕ ಎಂಚ ಮಲ್ಪುಂಡು ?
2. ಭಾರತೊಡು ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿ ಎಂಚ ಒಂಜಿ ಅನಿಷ್ಟ ಸಂಗತಿ ಆತ್‌ಂಡ್ ?

3. ಪರಕೆ ದಾಯೆ ಪನ್ನೆರ್? ಕೆಲವೆರ್ ಪರಕೆ ಸಂದಾಯ ದಾಯೆ ಮಲ್ಪುಜೆರ್?
4. ತಿಗಲೆ ಬಡ್ಡೆರ್ ಏರ್ ? ಅಕ್ಲ್ ದಾಯೆ ಕರತೊಂದುಲ್ಲೆರ್ ?

III ಬುಡ್ಡು ಪೋಯಿನ ಸಬ್ಬಲೆನ್ ಬರಿ ಮಲ್ತ್ ಬರಲೆ.

1. ಒರ್ಂಬ ವರ್ಸೊಡ್ಲೊಂಜಿ _____ ಕರತೊಂದುಲ್ಲೆರ್
2. ಬತ್ತಿ ಬೊಲ್ಲೊಗು _____ ಕರತೊಂದುಲ್ಲೆರ್
3. ಕಾಸ್‌ದಾಂತೆ _____ ಕುಲ್ಡ್ ಕಾತೊಂದುಲ್ಲೆರ್
4. ಮಾನ ಬುಡ್ಡು _____ ಪತ್‌ದ್ ಕರತೊಂದುಲ್ಲೆರ್
5. ಅಮಲ್ ದಿಂಜದ್ ಸುಕೊತ _____ ಕಾತೊಂದುಲ್ಲೆರ್

IV ಮುಲ್ಪ ಕೊರಿನ ಪದ್ಯೊದ ಸಾಲ್‌ಲೆನ್ ಬಾಯಿಪಾಟ ಕಲ್ತ್‌ದ್ ಬರಲೆ

ಲಂಚ ಮೋಸೊಡು _____
 _____ ಬೀಲ ಪತ್‌ದ್ ಕರತೊಂದುಲ್ಲೆರ್ (8 ಸಾಲ್)

ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ

I ಈ ಪದ್ಯೊಡು ಬರಿ ಸಬ್ಬಲೆನ್ ಕೂಡ್ವಾದ್ ಜೋಡಿಪದ ಮನ್ಪುಲೆ

ಉದಾ : ಆಣ್ - ಪೋಣ್ಣ ಲಂಚ -
 ಸಾನ - ಸೊರ್ಗ್ -
 ಪಾಪ - ಜಾತಿ -

II ಮುಲ್ಪ ಕೊರಿನ ಸಬ್ಬಲೆನ್ ನಾಮಪದ, ಕ್ರಿಯಾಪದಕುಲೆನ್ ಪೆಜಿದ್ ಬರಲೆ

ಕಾತೊಂದುಲ್ಲೆ, ಬೂಟುವೆ, ಪರಕೆ, ಬೆನ್ನಿ, ತಿಗಲೆ

III ಮುಲ್ಪ ಕೊರಿನ ಪದಕುಲೆನ್ ಬುಡ್ಡದ್ ಬರಲೆ

ಕರತೊಂದುಲ್ಲೆರ್, ಬೇಲೆಗಾದ್, ಆಣಗೊಂಜಿ, ಪೋಯಿಜಿಂದ್, ಕುಸಿಟುಲ್ಲೆರ್

IV ಮುಲ್ಪ ಕೊರಿನ ಸಬ್ಬಲೆನ್ ತತ್ಸಮ ಪದಕುಲೆನ್ ಬರಲೆ

ಜೂವೋ, ಸೊರ್ಗೊ, ಸೊಪ್ಪೊ, ಸಾನ, ಪಾಸ

ಚಟುವಟಿಕೆ

1. ಸಾಮಾಜಿಕ ಅನಿಷ್ಟೊಲೆನ ದಿಟ್ಟಿಡ್ ಈ ಪದ್ಯೊಡು ಬರಿ ಸಾಲ್‌ಲೆನ್ ಪಟ್ಟಿ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಚರ್ಚೆ ಮಲ್ಪುಲೆ
2. 'ನರಮಾನ್ಯನ ಆಸೆ - ಅಬುಲಾಸನೆ ದುಕ್ಕೊಗು ಕಾರಣ' ಚಿಂತನೆ ಮಲ್ಪುಲೆ
3. ಇತ್ತೆದ ಕಾಲೊಡು ಮಾತೆರೆಗ್‌ಲ ತರೆಬೆಚ್ಚ ದಾಯೆಗ್‌ಂದ್ ಚರ್ಚೆ ಮನ್ಪುಲೆ.

* * * * *

ತುಳು ಅಕ್ಷರಮಾಲೆ

[illegible]

ಕಾಗುಣಿತಾಕ್ಷರೊಲು

ಕಾ ಕಿ ಕೀ ಕು ಕೂ ಕೃ ಕೆ ಕೈ
ದಾ ದಿ ದೀ ದು ದೂ ದೃ ದಾ ದೀ ದ
ಕೊ ಕೂ ಕಂ
ದಾ ದಾ ದಂ

ಸಂಖ್ಯೆಲು

1 2 3 4 5
೧ ೨ ೩ ೪ ೫
6 7 8 9 10 100
೬ ೭ ೮ ೯ ೧೦ ೧೦೦

ಒತ್ತಕ್ಕರೂಲು

ಕ್ಕ ನು ನೂ ಸ್ತ ಳು ಸ್ತ ಳು
 ದ್ ಣ ಣ ಬ್ಬ ಚ್ಚ ಣ್ಣ ಳ್ಱ ಳ್ಱ
 ಜ್ಜ ಲ್ಲ ಲ್ಲ ಕ್ಕ ಟ್ ಟ್ ಟ್ ಟ್ ದ
 ಣ್ಣ ಲ್ಲ ಲ್ಲ ದ್ದ ಕ್ಕ ಕ್ಕ ಕ್ಕ ಕ್ಕ
 ದ್ ನೇ ಧ್ ನ್ ಣ್ಣ ಸ್ತ ಸ್ತ ಸ್ತ
 ತ ಣ ಬ್ ಗ್ ಣ್ಣ ಬ್ಬ ಳ್ಱ ಳ್ಱ
 ಕ್ಕ ತ್ತ ತ್ತ ಕ್ಕ ಕ್ಕ ಚ್ಚ ದ್ದ
 ದ್ ತ್ತ ದ್ ದ್ ದ್ ಬ್ಬ ಬ್ಬ
 ಸ್ತ ಸ್ತ ಸ್ತ ಸ್ತ
 ತ್ತ ತ್ತ ತ್ತ ತ್ತ

CONSTITUTION OF INDIA

Part III (Articles 12 – 35)

(Subject to certain conditions, some exceptions
and reasonable restrictions)

guarantees these

Fundamental Rights

Right to Equality

- before law and equal protection of laws;
- irrespective of religion, race, caste, sex or place of birth;
- of opportunity in public employment;
- by abolition of untouchability and titles.

Right to Freedom

- of expression, assembly, association, movement, residence and profession;
- of certain protections in respect of conviction for offences;
- of protection of life and personal liberty;
- of free and compulsory education for children between the age of six and fourteen years;
- of protection against arrest and detention in certain cases.

Right against Exploitation

- for prohibition of traffic in human beings and forced labour;
- for prohibition of employment of children in hazardous jobs.

Right to Freedom of Religion

- freedom of conscience and free profession, practice and propagation of religion;
- freedom to manage religious affairs;
- freedom as to payment of taxes for promotion of any particular religion;
- freedom as to attendance at religious instruction or religious worship in educational institutions wholly maintained by the State.

Cultural and Educational Rights

- for protection of interests of minorities to conserve their language, script and culture;
- for minorities to establish and administer educational institutions of their choice.

Right to Constitutional Remedies

- by issuance of directions or orders or writs by the Supreme Court and High Courts for enforcement of these Fundamental Rights.

NOTE

@KTBS
NOT TO BE REPUBLISHED